

We Lwowie, dnia 29. września 1903.

Aleg. 296

S p r a w o z d a n i e

Wydziału krajowego z czynności, odnoszących się do podniesienia hodowli bydła w r. 1902.

Wysoki Sejmie!

Sprawozdanie z czynności, odnoszących się do podniesienia hodowli bydła za rok 1901 nie zostało przez Wysoki Sejm załatwione. Z uchwał budżetowych dotyczą spraw hodowlanych następujące, powzięte dnia 11. lipca 1902: Sejm wstawia do rubr. XV. następujący wydatek:

1) Na utrzymanie dwóch instruktorów hodowli bydła, jednego przy c. k. galicyjskiem Towarzystwie gospodarskiem, drugiego przy c. k. Towarzystwie rolniczem krakowskim 8000 K. (Poz. 292 i 293).

2) Na koszta komisyjne przy szczepieniu tuberkuliną 2000 K. (Poz. 272).

3) Na częściowe pokrycie kosztów utrzymania weterynarza przy galicyjskiem Towarzystwie gospodarskiem we Lwowie i Towarzystwie rolniczem krakowskim po 1200 K. razem 2400 K. (Poz. 273).

4) Na podniesie hodowli bydła:

a) ostatnia rata za czas od 1. stycznia do 30. czerwca 1902 (w myśl uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 1. kwietnia 1892. 30.000 K. i pierwsza rata półroczna subwencji preliminowanej na dalszych 10 lat od 1. lipca 1902 począwszy w kwocie 75.000 K. rocznie — 37.500 razem 67.500 K.

b) na koszta komisji licencyjonujących po myśli §. 4. ustawy z dnia 20. lipca r. 1892 (z uwzględnieniem subwencji rządowej w kwocie 8.000 K w rubryce XVIII. dochodów 16.000 K. (Poz. 300b).

5) Na urządzenie wystaw okręgowych i targów na bydło rozplodowe obu komitetom Towarzystw gospodarskich łącznie 1.500 K. (jednorazowo. — Poz. 301).

Podwyższona subwencya na cele hodowli bydła rozdzielaną będzie w stosunku dotychczasowym między obydwu Towarzystwa rolnicze krajowe w ten sposób, że dla Towarzystwa gospodarskiego galicyjskiego przypadnie 50.000 K. a dla krakowskiego Towarzystwa rolniczego 25.000 K. rocznie.

Wobec tego, że przez udzielanie znacznych subwencji Towarzystwom rolniczym przenosi się na nie wielką część czynności około podniesienia hodowli bydła uważamy za rzecz konieczną przedstawić w krótkości działalność Towarzystw na tem polu, na podstawie sprawozdań, przedłożonych Wydziałowi krajowemu za rok 1901 i 1902.

I. Podniesienie hodowli bydła rogatego za pomocą subwencji kraju i państwa.

a) *Towarzystwo gospodarskie we Lwowie.*

Z końcem r. 1901 nie było w kraju ani jednej obory zarodowej pełnej krwi oldenburskiej, co musiałyby doprowadzić do konieczności sprowadzania buhajów tej rasy z zagranicy dla obór zarodowych pół krwi. Komitet sprowadził tedy potrzebny materiał do utworzenia jednej obory pełnej krwi z Oldenburga i oborę tę składającą się z buhaja i 10 krów oddał p. Jerzemu Turnauowi do Mikulic.

Nowej obory pełnej krwi rasy simmenthalskiej nie założono w r. 1901 dla braku funduszków żadnej. Dla istniejących obór pełnej krwi tej rasy zakupiło Towarzystwo w krajowych oborach 4 buhaje, dziesięć dla obór pół krwi, a pięć dla obór gminnych i tyleż na stacye — nie licząc 110 buhajów, zakupionych prywatnie.

Po koniec r. 1901 założył komitet Towarzystwa 19 obór zarodowych pełnej krwi a mianowicie 14 rasy simmenthalskiej, 3 rasy majdańskiej, 1 krajowej żuławskiej i 1 Oldenburskiej.

Stan obór tych wynosił w chwili założenia 18 buhajów 250 krów, z końcem zaś r. 1901 20 buhajów i 415 krów.

Z końcem roku 1902 miał Komitet obór zarodowych pełnej krwi 20, złożonych z 19 buhajów i 363 krów. W roku tym ubyła jedna obora z najdawniejszych i najlepszych, prowadzona przez hodowcę w całym kraju znanego śp. Grzegorza Głuchowskiego w Kamiennej. Natomiast utworzona została obora z tego samego materiału u p. Maryi Bohosiewiczowej w Wincentówce pod Kołomyją. Nowo założona obora rasy Simmenthal powstała w Hulezu, dokąd sprowadził komitet 6 jałówek cielných ze Szajcaryi, a przyjął 12 sztuk, pochodzących z obory pełnej krwi w Mycowie.

W ciągu ostatnich lat dziesięciu t. j. odkąd Towarzystwo miało zapewnione subwencje krajowe i państwowe sprzedały obory pełnej krwi 453 buhajów do chowu.

Na zakupno materiału rozplodowego dla obór pełnej krwi tak buhajów jak i jałówek, zagranicą i w kraju wydał Komitet w tym czasie 99.475 kor. jako 50% wartości, drugie tyle wypłacili właściciele obór z własnych funduszków.

Oprócz jałówek dla Huleza sprowadzono także 15 buhajów ze Szwajcaryi i Oldenburga dla obór zarodowych i na zamówienia prywatne.

Obór pół krwi rasy Simmenthal założono w r. 1901 dwie, a to w Zawadce u p. Adolfa Wiesiołowskiego i w Pietryczach u p. Stefani Jasińskiej. Ogółem było obór zarodowych pół krwi po koniec 1901 r. 49 z czego 39 rasy Simmenthalskiej 8 Oldenburg, 1 Ayrshire i 1 Szwytz.

W oborach tych było w czasie założenia 47 buhajów i 993 krów, z końcem zaś roku 1901 46 buhajów i 1181 krów. Wskutek niepomyślnych w r. 1901 stosunków pod względem paszy, nie przychowano w oborach zarodowych wiele buhajków tak, że z trudnością chwilami przychodziło Towarzystwu znaleźć dostateczną ich ilość do obsadzenia stacyi. W ogóle zakupiono w oborach pół krwi 97 buhajków rasy Simmenthal i 13 Oldenburgów.

Po koniec r. 1902 obór zarodowych pół krwi było 47 z czego 37 rasy Simmenthal, 8 Oldenburg, 1 Ayrshire i 1 Szwytz. W porównaniu z rokiem poprzednim ubyły zatem dwie obory. Stan buhajów w tych oborach wynosił w roku 1902-gim 47 krów 1.027. Buhajów do chowu sprzedały obory pół krwi w ciągu lat dziesięciu około 1.600 sztuk. Zupełnie dokładnej cyfry nie może Komitet podać ponieważ w ksiągach Komitetu uwidocznione są tylko buhaje od krów zarodowych, a prócz tych ma każda obora pewną ilość krów do księgi zarodowej niewpisanych, których potomstwa Komitet w ewidencji niema.

Bardzo pomyślnie rozwijają się obory zarodowe gminne. Tutaj dostaje krowę zawsze gospodarz znany z zamiłowania do chowu i najczęściej człowiek nieco zamożniejszy (choć ten drugi względnie zawsze jest rozstrzygający), który mając tę jedną dobrą sztukę w stajni, chodzi koło niej nadzwyczaj troskliwie, a cielęciu intensywnej karmy nie żałuje. To też obory gminne dostarczają zawsze bardzo dobrych

buhajków stacyjnych. Widząc ich nadzwyczajną doniosłość i wpływ, jaki wywierają na podniesienie chowu bydła u włościan postanowił komitet zakładać w przyszłości co roku trzy obory gminne, o ile fundusze wystarczą.

W roku 1901 założył komitet oborę gminną w Dobrzanach i Podhorceach pod opieką Juliana br Brunickiego za fundusze dostarczone przez Radę powiatową stryjską z własnych zaś funduszy oborę gminną, składającą się z 12 krów i buhaja pełnej krwi w Ostrowie-Markowej, powiatu łańcuckiego, pod opieką p. Jerzego Turnaua; nadto Rada powiatowa łańcucka dała 600 koron na dodatkowe zakupno dwóch krów dla tej obory.

W r. 1902 założył komitet oborę zarodową gminną w Gaci pow. Jarosławskim Gać łączy dwie gminy Ostrów i Markowę, w których obora założona w roku poprzednim bardzo dorze się rozwija; ponieważ te trzy gminy łączą się ze sobą zupełnie i mają już swoje bydło bardzo poprawne, dał komitet do Gaci 10 krów, tak że dzisiaj te trzy gminy mają jedną większą oborę zarodową, złożoną z 27 krów.

Wszystkie obory gminne rozwijają się bardzo dobrze to też komitet uważa zakładanie ich jako środek najlepszy do rzeczywistego podniesienia chowu bydła włościańskiego. Próba subwencyjonowania wyborowych krów włościańskich, jaką zrobiono z Zarszynie i Długiem nie okazała się praktyczną więc zaniechano tego sposobu.

Obecnie ma komitet obór gminnych 13 — jedenaście założonych z funduszy Towarzystwa, dwie przez Rady powiatowe.

We wszystkich oborach zarodowych — a więc pełnej krwi, pół krwi i gminnych zakupił komitet w ciągu lat 10 ciu 1.000 buhajów.

Również przy tworzeniu stacyi buhajów udzielały Rady powiatowe Towarzystwu chętnie swej pomocy.

Otrzymując już 2-gi rok od Wydziału krajowego po 4.000 K. z odsetek stałego funduszu hodowlanego, na zakupno i subwencyjonowanie buhajów licencyjonowanych odniósł się komitet z zapytaniem do kilku Rad powiatowych, czyby nie udzieliły subwencji dla buhajów, zakupionych z tych funduszy i otrzymał odpowiedzi pomyślnie od Rad pow. w Tłumaczu, Stanisławowie, Dolinie, Nadwórnie Drohobyczu i Stryju — nadto Oddział tłumacki ofiarował się ze subwencją dla trzech stacyj.

W ten sposób utworzono 13 nowych stacyj w r. 1901, zaś w r. 1902-gim 11. Razem miało Towarzystwo w r. 1901 stacyi subwencyjnych 262, subwencyjonowanych 40, ogółem stacyi 302.

Z końcem r. 1902 było stacyi subwencyjnych 292 a 35 subwencyjonowanych — razem 327.

Buhaje na stacyach subwencyjnych, będące własnością Towarzystwa, licząc tylko ich wartość rzezną i to bardzo nisko, bo po 260 koron za sztukę, przedstawiają kapitał 76.000 koron.

Ilość krów odlatowanych na stacyach, więc buhajami na każdy sposób lepszymi przedstawia w ciągu lat dziesięciu cyfrę wcale pokazną bo 140.000 sztuk, licząc tylko po 69 krów na stacyę (tj. tyle, ile w księgach uwidoczniło do wypłaty). W rzeczywistości trzeba — zdaniem Komitetu — przyjąć co najmniej po 90 krów na stacyę co czyni 210.000 sztuk.

W r. 1902 odlatowano na stacyach krów 15.662, nie licząc stacyi, które wykazów i kwitów do wypłaty nie przysłały (do 15 stycznia 1903 r.) a było ich 40.

Dodatni wpływ stacyi buhajów na podniesienie chowu bydła włościańskiego nie da się zaprzeczyć, jakkolwiek rezultaty nie są tak widoczne jakby się tego, wobec dość znacznej liczby tych stacyj spodziewać należało.

Wystaw przeglądowych urządził komitet Towarzystwa w r. 1901 siedem; przyprowadzono na nie 675 sztuk bydła, z czego nagrodzono 153; na premie wypłacono ogółem 2.640 K.

W roku 1902 odbyły się cztery wystawy: w Kołomyi, Rohatynie, Szczercu i Dolinie. Ogółem przyprowadzono na te wystawy 464 sztuk bydła, nagród, rozdano 72 w łącznej kwocie 1.515 K.

W ciągu ostatnich lat 10 urządził komitet wystaw przeglądowych 159, na których rozdane pomiędzy włościan premie wyniosły 84.275 K.

Na wystawach tych widuje się cieleta często bardzo dobre, które później wskutek złego żywienia wyrastają na dziwolągi o skoszlawionych kształtach wielkiego raso-

wego bydłęcia. I o to rozbijają się w pierwszej linii wszelkie zabiegi, nie mówiąc już o ogromnej ilości najlepszych cieląt, sprzedawanych przez włościan na rzeź.

Trochę lepiej przedstawia się chów bydła w gminach, położonych w bliskości obór gminnych. Tam włościanie widząc, jakie korzyści mają właściciele krów zarodowych, od których przychówek karmią racjonalnie, idą za tem przykładem, i zaczynają także cielęta żywić intensywniej, a korzystając często z buhaja pełnej krwi przyprawdzają wcale już dobre bydło na wystawy.

Na szczególną uwagę zasługuje wystawa w Tłumaczu w roku 1901 gdzie od lat pięciu wystawy nie było. Postęp w chowie bydła jest tam widoczny, bardzo znaczny, dzięki energicznej na tem polu działalności Rady Oddziału Towarzystwa gospodarskiego i Rady powiatowej. Komitet przyszedłszy do przekonania, że wystawy bydła po oddziałach nie prowadzą do zamierzonego celu wobec niskich premii i lichego po największej części materiału hodowlanego, postanowił uważać te wystawy narazie jedynie jako wystawy przeglądowe, a więc urządzać je znacznie rzadziej niż dotąd i to tylko na to, aby mieć przegląd o ile gdzie chów bydła podnosi się.

Premię za budynek stajenny wypłacił Komitet gospodarzowi Wasylowi Prociuk w Bratkowcach p. Stanisławów, zaś Andrzej Maksymów z Podlisek małych p. Lwów dostał przyrzeczenie premii, pod warunkiem, że postawi budynek stajenny podług wskazówek Rady Oddziału.

Na połoninie „Niżna“ pasło się jak zwykle bezpłatnie, przeszło sto sztuk młodzieży bydła włościańskiego z powiatu nadwórniańskiego.

Na połoninę, wynajętą w Mikuliczynie dla bydła z obór zarodowych za opłatą 24 K. od sztuki, przysłali w roku 1901 jałownik tylko Pp. Wiktor z Zarszyna i M. Brykczyński z Pacykowa. W roku 1902 pasło się na tej połoninie 130 sztuk jałówek prywatnych hodowców. W roku tym brał Komitet po 6 K. od sztuki za paszę 3 miesięczną.

Zakupno bydła rozplodowego za granicą. Komitet dąży systematycznie do możliwego ograniczenia importu bydła zagranicznego z wyjątkiem sztuk, które są konieczne dla odświeżenia krwi w kilku oborach zarodowych pełnej krwi. W roku 1901 pokrył Komitet całe zapotrzebowanie do obór tak pełnej jak i pół krwi simmenthalskiej w kraju, a jedynie zaszła potrzeba zakupna sztuk pierwszorzędnej jakości dla nowo zatwierdzonej obory pełnej krwi rasy oldenburskiej w Mikulicach, buhajów do obory zarodowej w Brześcianach i kilku buhajów dla obór prywatnych, o których zakupno właściciele prosili.

Komisya Komitetu, złożona z p. Jerzego Turnaua, członka sekeyi hodowlanej i inspektora hodowli ś. p. Jana Zakrzewskiego udała się w czerwcu 1901 do WKs. Oldenburskiego i zakupiła tam 11 pierwszej jakości jałówek cielnych i trzy buhaje. Wszystkie te sztuki zostały przyprawdzone do Rodenkirchen, razem zestawione i przez tamtejszego znanego Komitetowi z lat dawnych weterynarza powiatowego, pod bardzo ścisłym dozorem komisji tuberkuliną ze słynnego laboratorium z Höchst nad Menem szczepione. Wybrane sztuki okazały się zdrowymi i po półrocznym pobycie w Galicyi i powtórnem szczepieniu wykazały stan zupełnie normalny. W roku 1902 zakupiła ta sama komisya w W. Ks. Oldenburgskiem 5 buhajów około 1½ rocznych, a w Szwajcaryi 9 buhajów rasy Simmenthal, 1 rasy Szwyz i 6 jałówek simmenthalskich.

b) *Towarzystwo rolnicze krakowskie.*

Obory zarodowe. W roku 1901 utworzył Komitet dwie obory zarodowe rasy wschodnio-fryzyjskiej w Czudcu i Nosówce, dając do każdej z tych obór jednego buhaja i 4 krowy, zakupione we Fryzyi z funduszków subwencyjnych i po 4 krowy zakupione z funduszków samych hodowców. Koszt założenia powyższych obór wynosił 13.495 K. 11 h. z czego należy się zwrot na rzecz Komitetu za 8 sztuk 5.375 K. 78.

Równocześnie zakupiono w Fryzyi buhaja dla obory zarodowej p. Wł. Żeleńskiego w Grodkowicach kosztem 1.243 K. 95 h.

Sztuki importowane zostały zakupione w pierwszorzędnym oborach w okolicy Weener, Bunde, Leer i Emden. Buhaje były na miejscu szczeplone, natomiast krowy i jałówki z powodu stanu wysokiej cielności nie mogły być poddane szczepleniom.

W ciągu roku 1902 Komitet postanowił nie tworzyć nowych obór zarodowych, bo w roku 1901 przystąpił do utworzenia nie jednej lecz wyjątkowo dwóch obór rasy fryzyjskiej, aby oszczędzić na kosztach z tem połączonych, a natomiast zwrócić uwagę na akcyę hodowlaną w tym kierunku, by przez usuwanie z obór już istniejących sztuk mniej użytecznych i zastępowanie ich lepszymi, wpłynąć na podniesienie mleczności oraz hodowlanej wartości obór zarodowych.

W wykonaniu powyższego postanowienia zakupiono w roku 1901 dla obór zarodowych rasy czerwonej polskiej 11 krów i 7 buhajów w ciągu zaś roku 1902 3 buhaje i 11 krów.

Komitet zwinął w roku 1901 dwie obory zarodowe czerwonego bydła polskiego w Siedliskach i w Kasinie wielkiej, ponieważ obydwie te obory nie rozwijały się należycie i nie dawały rękojmi prawidłowego postępu. Sztuki zarodowe z Kasiny wielkiej odstąpiono hr. Krasińskiemu z Mszany dolnej po niższej cenie, ponieważ hr. Krasiński objawił życzenie dalszego prowadzenia obory. W roku zaś 1902 zwinął Komitet dwie obory zarodowe czerwonego bydła polskiego w Głogoczowie u p. Stefana Konopki i w Stróżach u p. Stanisława Moraczewskiego z powodu nieodpowiedniego ich rozwoju.

Komitet posiadał w roku 1901 35 obór zarodowych, a mianowicie 2 rasy oldenburskiej, 3 wschodnio-fryzyjskiej, 20 większych i 10 mniejszych obór rasy czerwonej polskiej, w których było 754 sztuk zarodowych, w czem 154 stanowiących własność Komitetu. Liczba buhajów wynosiła 148 sztuk. Z końcem 1902 roku posiadał Komitet ogółem 32 obory zarodowe i to: 3 rasy wschodnio-fryzyjskiej, jedną rasy oldenburskiej 18 większych i 10 mniejszych obór rasy czerwonej polskiej, w których było 790 sztuk zarodowych, w czem 120 stanowiących własność Komitetu. Liczba buhajów wynosiła 179 sztuk.

Obory zarodowe rasy fryzyjskiej, jak nie mniej obora Oldenburska, przy starannem pielęgnowaniu i intensywnej paszy, odznaczają się wysoką mlecznością, dochodzącą do 3364 litrów rocznego przeciętnego udoju.

W oborach zarodowych rasy czerwonej polskiej przeciętna mleczność roczna wynosiła 1854 litry przy zawartości 4, 4% tłuszczu. Ta mleczność mogłaby niezawodnie być znacznie zwiększoną przy silniejszym żywieniu, czego dowodem o wiele większe rezultaty uzyskane w Kozach, Limanowej, Kobiernicach i Suchodole, gdzie wskutek silniejszego żywienia obory te doszły do wysokiej mleczności, wynoszącej od 2198 do 2600 litrów.

Obory półkrwi. W roku 1901 zwinął Komitet oborę półkrwi rasy czerwonej polskiej, założoną w roku 1898 w Gromniku. Buhaja rasy simmenthalskiej, który był w oborze p. Adama Tabaczyńskiego w Wróblowicach przeprowadzono z powodu śmierci właściciela do hr. Ignacego Bobrowskiego w Bogoniowicach, tworząc temsamem także nową oborę pół krwi. W dwóch oborach pół krwi rasy fryzyjskiej musiano zmienić buhaje.

Nowych obór zarodowych pół krwi utworzył Komitet w roku 1901 jednaście, a mianowicie 8 rasy wschodnio-fryzyjskiej, 2 simmentalskiej i jedną rasy czerwonej polskiej. W roku 1902 Komitet zwinął jedną oborę subwencyjną pół krwi rasy wschodnio-fryzyjskiej przez sprzedaż buhaja importowanego u p. Józefa Michałowskiego w Witkowicach, oraz jedną oborę rasy polskiej przez sprzedaż buhaja u p. Gorczyńskiego. Przez udzielenie buhajów rasowych utworzył Komitet w roku 1902 trzy nowe obory subwencyjne prywatne rasy wschodnio-fryzyjskiej, a mianowicie w Mogile u OO. Cystersów, w Bobrownikach u hr. Dominika Potockiego i w Gerałtowiczkach u p. Oskara Fuchsa.

Przy zakładaniu obór zarodowych pół krwi, trzymał się Komitet podobnie jak lat poprzednich tej zasady, że hodowca, ubiegający się o rasowego buhaja winien wykazać w swej oborze przynajmniej 20 krów jednego typu.

Po koniec roku 1901 posiadał Komitet 26 buhajów w oborach pół krwi t. j. o 6 więcej niż w roku ubiegłym, sprzedano bowiem 3 buhaje, jednego przeprowa-

dzono do innej obory, a nowych buhajów zakupiono 10. Z końcem roku 1902 miał Komitet w tych oborach 27 buhajów.

Mając na oku rozwój związków hodowlanych włościańskich, Komitet uchwalił 3000 koron na popieranie ich działalności, przeznaczając tę kwotę w roku 1902 na zakupno rasowych jałówek i rozdawanie ich pomiędzy włościan w obrębie związku hodowlanego Jodłownickiego, w celu ujednostajnienia bydła rasy czerwonej polskiej. W wykonaniu powyższego postanowienia zakupiono 16 jałówek kosztem 2704 K. rozdano je w gminie Jodłownik i Mstów 13 hodowcom, zawierając z nimi równocześnie umowę, według której hodowcy zobowiązali się otrzymane bydło przez przeciąg 5 lat starannie hodować i pielęgnować, poddając się kontroli Komitetu po upływie zaś lat pięciu sztuki subwenyjne przechodzą na nieograniczoną własność hodowców.

Cielęciarnie: Celem wychowu odpowiedniego materiału rozplodowego bydła rasy czerwonej polskiej do zakładania obór zarodowych, posiadał Komitet w r. 1901 jedną cielęciarnię w Głogoczowie u p. Stefana Konopki, zakupioną jeszcze w 1900 r. Ponieważ jednak w tej oborze pojawiła się zaraza poronienia u krów, przeto Komitet widział się zmuszonym zwinąć cielęciarnię przez sprzedaż jałówek na rzeź.

Premiowania: Odmiennie, aniżeli Komitet Tow. gospodarskiego galic. zalicza Komitet Tow. rolniczego krakowskiego systematyczne i konsekwentne premiowanie bydła włościańskiego do skutecznych środków pośrednio działających na podniesienie hodowli. Od czasu uzyskania wydatniejszych subwencji od Rządu i Kraju, stało się dopiero możliwym dla Komitetu ujęcie premiowań bydła w pewien system, polegający głównie na tem, aby premiowania corocznie odbywały się w każdym powiecie politycznym i to, ile możności każdego roku w innej miejscowości. Nadto przy rozdziale subwencji na premiowanie uwzględnia Komitet przede wszystkim te powiaty, które posiadają dla hodowli najlepsze warunki miejscowe, oraz te, które na podstawie dotychczasowych doświadczeń wykazały najwięcej postępu w hodowli. Na premiowanie bydła włościańskiego w r. 1901 przeznaczył Komitet z subwencji hodowlanej kwotę 11.800 kor., która rozdzieloną została pomiędzy poszczególne Tow. rolnicze okręgowe zachodniej części kraju. Nadto zarezerwował Komitet 1000 kor. na dopłaty do premiowań w tych miejscowościach, gdzieby z powodu znacznego spędu doborowego bydła koszta te nie wystarczyły do sprawiedliwego nagrodzenia przedstawionego bydła.

Faktycznie wydano na premiowania w r. 1901, tylko 12.071 kor. co się tłumaczy tem, że nie we wszystkich powiatach odbyły się premiowania (jak Żywiec, Nisko), nadto nie wydano całej kwoty, przeznaczonej na dopłaty przy premiowaniach.

Staraniem Tow. rol. okręgowych odbyły się w roku 1901 premiowania w 31 miejscowościach, w czasie pomiędzy 3 maja, a 30 września. Największą ilość bydła spędzono do premiowania w Grybowie, bo aż 320 sztuk, natomiast najmniejszą w Łące w powiecie rzeszowskim, gdzie tylko 34 sztuk doprowadzono.

Ogółem przedstawiono do premiowania 3736 sztuk bydła, z czego nagrodzono 904, w tem 11 kolekcyi, 173 buhajów, 563 krów, 182 jałówek.

Do najlepszych premiowań zaliczyć należy Jodłownik, Komorniki, Grybów, Nowy Targ, Zimną Wodę i Duklę.

W r. 1902 przeznaczył Komitet z subwencji hodowlanej kwotę 9000 kor. które zostały rozdzielone pomiędzy Towarzystwa rolnicze okręgowe. Premiowania przeprowadzono w 25 miejscowościach w czasie od maja do końca października.

Ogółem przedstawiono do premiowania 2385 sztuk, nagród udzielono 863 w łącznej kwocie 10.489 koron.

Na poszczególną uwagę zasługuje premiowanie w Miejscu Piastowem w pow. krośnieńskim, gdzie imponowała nie tylko ilość doprowadzonego bydła, wynosząca około 570 sztuk, ale nadto jakość i staranne utrzymanie świadczące wymownie o znacznych postępach hodowli w tej okolicy, a to tem bardziej, że równocześnie doprowadzono aż 60 buhajów, z których 18 odznaczono nagrodami.

Coroczne premiowania bydła włościańskiego prawie we wszystkich powiatach zachodniej Galicji okazały się korzystnymi dla postępu hodowli w kraju. Działanie jednak premiowań przyczynia się tam najwięcej do rozwoju hodowli, gdzie warunki korzystne miejscowe dają możność ludności należytego pielęgnowania i żywienia bydła.

Komitet przeto przy rozdziale subwencji na premiowanie uwzględniał przede wszystkim okolice najwyższej pod względem hodowlanym stojące.

W roku 1901 odbyła się również większa wystawa bydła, połączona z premiowaniem w Kętach w pow. bialskim. Doprowadzona na wystawę znaczna ilość, około 700 sztuk wyłącznie czerwonego bydła polskiego, budziła ogólne zainteresowanie i uznanie, tem więcej, że przedstawione sztuki dawały obraz typowego, wyrównanego i dobrze utrzymanego bydła. Ta jednolitość i wyrównanie, szczególnie żeńskiego materiału, świadczy wymownie o postępie hodowli, osiągniętym przez odpowiedni dobór buhajów umieszczanych na stacyach. dalej przez coroczne premiowania w okolicy, a wreszcie przez organizacje związku hodowlanego włościańskiego w Wilamowicach i Hermanowicach, obejmującego najlepsze sztuki, wpisane do księgi rodowej, a nad którei rozwinięta jest ścisła opieka i kontrola. Prócz medali srebrnych i brązowych, które otrzymały obory dworskie i szkoła rolnicza w Kobiernicach, ndzielono bydłu włościańskiemu nagród pieniężnych w łącznej kwocie 2.280 kor., które rozdzielone zostały na 116 premii, wynoszących od 10 do 100 koron za pojedyncze sztuki. W roku 1902 urządzono dnia 2. lipca wystawę na większą skalę w Tarnowie, staraniem Tow. rolniczego okręgowego, a z inicjatywy c. k. Tow. rolniczego krakowskiego. Dział bydła pod wielu względami nie odpowiadał w zupełności wymaganiom, jakich od większej wystawy słusznie żądaćby można. Wprawdzie nagromadzono przeszło 200 sztuk rozmaitego typu produktów krzyżowaną z rasami nizinnemi, Simmenthalerami, oraz Shorthornami, których resztki zagnieździły się w okolicy Tarnowa, jednak mało sztuk rzeczywiście na wyższe nagrody zasługiwało.

Stacje buhajów: Według zestawień Towarzystw rolniczych okręgowych znajdowało się w r. 1901 na stacyach 161 buhajów subwencyjnych i 68 subwencyonowanych. W porównaniu z rokiem ubiegłym ubyło pierwszych 4, drugich zaś 51. To znaczne zmniejszenie się stacyi subwencyonowanych tłumaczy się tem, że Towarzystwa rolnicze w poprzednim roku udzielały mniejszych subwencji większej ilości buhajów, gdy tymczasem w r. 1901, kwoty udzielane są przeważnie większe. Tak n. p. Tow. rolnicze tarnowskie subwencyonowało w r. 1900 — 30 buhajów, kwotami od 10 do 20 kor., w roku zaś 1901 tylko 2 buhaje kwotą 100 i 32 koron.

W r. 1902 ma Komitet do zanotowania znaczne pomnożenie stacyi buhajów: i tak było na stacyach buhajów subwencyjnych 194, a subwencyonowanych 80, razem 274 t. j. o 45 więcej jak w r. 1901.

Przy zakładaniu stacyi subwencyjnych daje się spostrzegać coraz większa jednolitość w kierunku rasy, Towarzystwa rol. okręgowe trzymają się bowiem coraz więcej zasad, według których w nizinnych okolicach wskazane są rasy fryzyjska i oldenburska, natomiast w okolicach górzystych rasa simmenthalska i czerwona polska. Przy trzymaniu się konsekwentnem powyższego podziału, stanie się możliwem z biegiem czasu nadanie w kraju jednolitego kierunku hodowli bydła, zastosowanego do miejscowych warunków.

Do osiągnięcia tego celu przyczynia się także ta okoliczność, że Tow. rolnicze okręgowe coraz częściej zgłaszają się do inspektora hodowlanego o przeprowadzenie zakupna buhajów na stacye.

Alegat I. zawiera sprawozdanie rachunkowe obydwu Towarzystw z użycia subwencji państwowej i krajowej na podniesienie chowu bydła za rok 1901 i 1902.

II. Wykonywanie ustawy hodowlanej.

Nowela do ustawy krajowej z dnia 20. lipca 1902, Dz. u. kr. Nr 51, zmieniająca §§. 2. i 9. tej ustawy i przedłużająca moc obowiązującą §. 21. otrzymała Najwyższą Sankcyę dnia 16 lutego 1902 r. i ogłoszoną została w dzienniku ustaw i rozporządzeń krajowych z dnia 10 kwietnia 1902 pod Nr. 26. Wobec tego, że ustawa hodowlana nie osiągnęła dotąd zamierzonych rezultatów, gdyż nietylko nie weszła w życie we wszystkich powiatach kraju, ale i w tych, gdzie licencyonowania się odbywają, liczba przedstawionych komisjom rozplodników jest w porównaniu z ilością krów i jałówek za małą, Komitet centralny c. k. Tow. rolniczego krakowskiego zwrócił się do Wy-

działu krajowego w piśmie z dnia $\frac{9}{1}$ r. 1903. LW. 1245/1904, z propozycją zmiany przepisów wykonawczych do ustawy z dnia 20. lipca 1892 r. w następujących kierunkach:

1. aby bezpłatne licencyonowanie odbywało się 2 razy do roku;
 2. aby powiększono ilość komisji licencyonujących tak, iżby terytoryalna kompetencya każdej komisji nie wykraczała poza obręb okręgu sądowego;
 3. aby przepis §. 9., nakładający na gminy obowiązek postarania się o oznaczoną przez komisję licencyonującą ilość licencyonowanych buhajów przeprowadzać przymusowo;
 4. aby zakaz wypuszczania buhaja wraz z bydłem na pastwisko ograniczyć tylko do buhajów nielicencyonowanych, a nie stosować go do buhajów licencyonowanych.
- Po objawieniu zdania w tej sprawie przez krajową komisję dla spraw rolniczych, weźmie Wydział krajowy powyższe wnioski pod rozwagę.

Komisje licencyonujące.

Jeden z głównych powodów nienależytego funkcjonowania komisji licencyonujących, brak ludzi chętnych, którzyby bezinteresownie chcieli do licznych swych zajęć prywatnych i publicznych, dodać także ten obowiązek obywatelski — przeszkadzał i w tym roku w znacznej mierze w usiłowaniach ścisłego wykonywania przepisów ustawy. Z licznych zmian w składzie komisji licencyonujących mała tylko część wywołaną została śmiercią członków lub przesiedleniem się ich do innych powiatów. Inne przypadają na rezygnacje z powodu przeciążenia pracą i braku czasu. Ogółem w ciągu roku 1902 Wydział krajowy, Wydziały powiatowe i okręgowe Towarzystwa rolnicze mianowały 53 nowych członków, z czego na okręg Towarzystwa rolniczego krakowskiego przypada 12, zaś na okręg Tow. gospodarskiego galicyjskiego 41. Nominacje dwóch członków we wschodniej części kraju nie nastąpiły jeszcze do chwili zamknięcia sprawozdania. Jako alegat 2 przedstawiamy wykaz komisji licencyonujących, które były czynne w r. 1902.

Z uznaniem podnieść należy, że działalność komisji licencyonujących z każdym rokiem staje się gorliwszą i energiczniejszą. Wyjątek pod tym względem stanowią powiaty, w których ustawy o licencyonowaniu buhajów dotychczas nie udało się wprowadzić w życie. Należy do nich w zachodniej części kraju Kolbuszowa i Nisko, gdzie licencyonowanie dotychczas wcale nie było i Żywiec, w którym ostatnie licencyonowanie odbyło się w roku 1900.

W okręgu Towarzystwa gospodarskiego galicyjskiego tymi najniżej pod względem hodowli bydła stojącymi powiatami są Borszczów, Cieszanów i Czortków; w pierwszym ustawa dotąd nie była wykonywaną, w drugim ostatnie licencyonowanie odbyło się w roku 1898, w trzecim w roku 1900. Natomiast Skalat przeprowadził w roku 1902 po raz pierwszy licencyonowanie, udzielając licencji 9 buhajom. Nadto nie funkcjonują komisje w okręgu duklańskim powiatu krośnieńskiego, w okręgu kozowskim powiatu brzeżańskiego i w okręgu obertyńskim powiatu horodeńskiego, wreszcie w okręgach: Jarosław-Pruchnik, Jarosław-Sieniawa, Podhajce-Wiśniowczyk i Przemyśl. W powiecie borszczowskim i w okręgach Jarosław-Sieniawa, Jarosław-Pruchnik i Podhajce-Wiśniowczyk mianował Wydział krajowy nowych przewodniczących, wobec czego należy się spodziewać ożywienia czynności tamtejszych komisji. Pominąwszy te wyjątki, stwierdzić wypada, że ilość licencyonowanych buhajów stale wzrasta, a nieznaczne cofnięcia wstecz w niektórych okręgach przypisać trzeba okolicznościom przypadkowym, jak powódź, jarmark w okolicy w czasie licencyonowania i t. p., tak że nie można w nich widzieć trwałego pogarszania się stosunków hodowlanych.

Wydział krajowy, chcąc przedstawić obraz dotychczasowej działalności komisji licencyonujących od czasu wprowadzenia w życie ustawy o licencyonowaniu i utrzymywaniu buhajów gminnych t. j. od czasu, kiedy wydane zostały przepisy wykonawcze do tej ustawy i ogłoszone w dzienniku ustaw i rozporządzeń krajowych z dnia 10. października 1894 Nr. 72 — rozesłał do Wydziałów powiatowych okólnik z wezwaniem, aby zestawiły ogólną ilość licencyonowanych buhajów za każdy rok, począwszy od roku 1895 do 1902 włącznie i każdą komisję licencyonującą i wykazy te

dostarczyły Wydziałowi krajowemu. Sporządzana na tej podstawie tabela nie jest wprawdzie zupełną, ponieważ nie wszystkie Wydziały powiatowe przedłożyły dokładne daty, a niektóre mimo kilkakrotnych urzędów dat takich weale nie nadesłały; atoli i przy pomocy tych danych, które można było zestawić, wytwarza się dość jasny pogląd na praktyczne rezultaty ustawy z dnia 20. lipca 1892 roku Nr. 51, Dz. ust. kr. Przedewszystkiem uwidacznia się pocieszający fakt, że ogólna ilość licencyonowanych buhajów w Galicyi stale wzrasta. I tak otrzymało licencyę:

W roku 1895	2581 buhajów
„ „ 1896	3794 „
„ „ 1897	4153 „
„ „ 1898	4592 „
„ „ 1899	5150 „
„ „ 1900	5785 „
„ „ 1901	5913 „
„ „ 1902	6049 „

Objaw ten pozwala przypuszczać, że już w blizkiej przyszłości ilość rozplodników, aprobowanych przez komisye licencyonujące będzie odpowiadała w zupełności liczebnemu stanowi żeńskiego materyału rozplodowego. Jakość licencyonowanych buhajów również polepsza się, wobec tego, że komisye — jak świadczą sprawozdania przewodniczących — z każdym rokiem stawiają ostrzejsze wymagania.

Największą ilość buhajów licencyonowanych wykazują w roku 1902 powiaty:

Wieliczka	204
Brody	196
Nowy Targ	194
Bochnia	169
Drohobycz	168
Złoczów	159
Jasło	157

Najmniejszą:

Skalat	9
Horodenka	19
Stary Sambor	32
Jarosław	33
Rudki	34
Brzeżany	34

Tabelę wspomnianą załączamy do niniejszego sprawozdania jako alegat 3. Aleg. 3.

W myśl postanowień przepisów wykonawczych do §. 7 ustawy o licencyonowaniu buhajów i utrzymywaniu buhajów gminnych — obowiązane są komisye licencyonujące przedkładać po każdym licencyonowaniu wykazy buhajów licencyonowanych Wydziałom powiatowym, które winny sporządzać z nich odpisy i przysyłać je c. k. Starostwom i jednośnemu komitetowi centralnemu Towarzystwa rolniczego. Natomiast Wydział krajowy nie otrzymywał dotychczas takich wykazów — o ile Wydział powiatowy z własnego popędu ich nie przysłał — i skutkiem tego pozbawionym był możności stwierdzenia, w jakiej mierze przeznaczona corocznie przez kraj i ek. Rząd na koszt komisji licencyonujących kwota, służy rzeczywiście do zamierzonego w ustawie celu: podniesienia hodowli bydła przez używanie do rozplodu wyłącznie doborowych reproduktorów.

Z tego powodu zarządził Wydział krajowy, aby w r. 1903 Wydział powiatowy dołączał do każdego rachunku dyet i kosztów podróży przewodniczących komisji licencyonujących, lub ich zastępców wykaz licencyonowanych buhajów w odpisie lub w oryginale, który po zużytkowaniu zwróconym zostanie, a nadto sprawozdanie zawierające następujące daty.

1. Ile buhajów przyprowadzono do licencyonowania?
2. Ile jest w powiecie krów i jałówek, zdolnych do rozplodu?
3. Ile jest w powiecie gmin, nie posiadających weale licencyonowanych buhajów?

Zarazem wezwał Wydział krajowy Wydziały powiatowe, aby uwiadomiły przewodniczących komisji licencyonujących, że rachunków dyet i kosztów podróży z powodu licencyonowania, nie przedłożonych za pośrednictwem Wydziału powiatowego jako też nie przedstawionych w roku, w którym się licencyonowanie odbyło, nie będzie Wydział krajowy uwzględniał.

Z powodu tych zarządzeń mamy nadzieję, że w sprawozdaniu za r. 1903 będziemy mogli przedstawić Wysokiemu Sejmowi dokładne daty odnośnie do pytań w okólniku poruszonych.

Mimo zaznaczonego powyżej postępu, komisye, nie zdołały w żadnym okręgu doprowadzić do tego, aby ilość licencyonowanych buhajów była wystarczającą w stosunku do liczby krów i jałówek, zdolnych do rozplodu (przyjmując jednego buhaja na sto krów i stanownych cielice). Pobłażliwość ze strony władz politycznych w karaniu przekroczeń ustawy, lekceważenie jej przez zwierzchności gminne i w niektórych okolicach brak dostatecznego poparcia ze strony Wydziałów powiatowych były dla gorliwych komisji najważniejszymi przeszkodami w skutecznej działalności. Brak należytego materiału hodowlanego i ubóstwo gmin, nie mających funduszków na zaopatrzenie się w buhaje gminne były powodem, że w niektórych miejscowościach trzeba było w ogóle wykonywania ustawy zaniechać. I tak na wniosek przewodniczącego komisji licenc. p. Juliana br. Brunickiego, za zgodą c. k. Namiestnictwa i w porozumieniu z Wydziałem powiatowym i Komitetem centralnym c. k. Towarzystwa gosp. zawiesił Wydział krajowy moc obowiązującą §§. 2 i 3 ustawy z dnia 20. lipca 1892 Nr. 51 Dz. u. kr. co do używania wyłącznie licencyonowanych buhajów i §§. 8 i 9 co do przymusu utrzymywania buhajów gminnych w okręgu sądowym Skole, powiatu stryjskiego na czas do końca roku 1905 z wyjątkiem 23 gmin.

Akcyą, której energiczne przeprowadzenie będzie w najbliższej przyszłości zadaniem Wydziału krajowego jest zapewnienie gminom drogą przymusową dostatecznej ilości dobrych rozplodników przez zmuszenie ich do zakupu i utrzymywania buhajów gminnych. Rozumie się, że nie odrazu i nie w całym kraju będzie można użyć tego przymusu. Gminy ubogich i położonych w okolicach, gdzie hodowla bydła znajduje się na bardzo niskim stopniu, akcyą tą nie obejmie na razie.

Godny naśladowania przykład w powyższej sprawie dała komisya licencyonująca w Żółkwi, za której staraniem Rada powiatowa i c. k. Starostwo zrobiły użytek z przysługującego im na podstawie §. 11 ustawy hodowlanej prawa. Rada powiatowa mianowicie wstawiła, w budżet każdej gminy potrzebną według wykazu komisji na zakupno buhajów gminnych kwotę, rozkładając ją na trzy roczne raty. Za pieniądze, ściągnięte w r. 1902 zakupiono za pośrednictwem Komitetu c. k. Towarzystwa gospodarskiego jedną trzecią część ogólnej ilości potrzebnych buhajów, t. j. 43 sztuk, a w ciągu lat 1903 i 1904 będzie zakupioną reszta, tak, że z końcem roku 1904 będą wszystkie gminy tego powiatu zaopatrzone w potrzebną ilość buhajów licencyonowanych.

Koszta komisji licencyonujących.

Odezwą z dnia 15. września 1902 L. 109007 oznajmiło c. k. Namiestnictwo Wydziałowi krajowemu, że w myśl treści reskryptu c. k. Ministerstwa rolnictwa, subwenya państwa na częściowe pokrycie kosztów komisji licencyonujących za rok 1902 wypłaconą być może ze względów finansowych dopiero po upływie roku 1902, wogóle zaś dopiero wtedy, skoro zostaną przedłożone szczegółowe wykazy co do poszczególnych pozycji wydatków na komisye licencyonujące w latach 1899, 1900 i 1901, oraz sumaryczny wykaz tych kosztów za rok 1902.

Czyniąc zadość powyższemu żądaniu udzielił Wydział krajowy następujących wyjaśnień:

Według §. 4. ustawy z dnia 20. lipca 1892 roku, Nr. 51 Dz. ust. kr. Wydział krajowy ponosi koszta podróży i dyet przewodniczących komisji licencyonujących,

względnie ich zastępców, oraz weterynarzy, powołanych do udziału w licencyonowaniu; nadto w myśl postanowień przepisów wykonawczych do §. 14. tejże ustawy dostarcza Wydział krajowy komisjom licencyonującym pieczęci i piętna (dwojakiego rodzaju z literą L. i z datą roku licencyonowania) oraz wszelkich druków, (wzór A do F), które właściciele buhajów otrzymują bezpłatnie.

Koszta wyłożone z tego powodu wyniosły, jak wskazują zamknięcia rachunkowe:

W roku 1899	15.745 K 26 h.
" " 1900	17.545 " 43 "
" " 1901	17.615 " 26 "

Stosunek poszczególnych kategorii kosztów przedstawia się w sposób następujący:

1) Na koszta podróży i dyet przewodniczących względnie ich zastępców wydano:

a) w roku 1899	7.691 K 48 h.
b) " " 1900	8.613 " 37 "
c) " " 1901	8.167 " 22 "

2) Na koszta podróży i dyet weterynarzy:

a) w roku 1899	6.227 K 14 h.
b) " " 1900	7.173 " 36 "
c) " " 1901	7.506 " 70 "

3) Na druki:

a) w roku 1899	1.345 K 64 h.
b) " " 1900	1.278 " 70 "
c) " " 1901	1.461 " 34 "

4) Na piętna:

a) w roku 1899	480 K — h.
b) " " 1900	480 " — "
c) " " 1901	480 " — "

Kwota wydana przez Wydział krajowy na pokrycie kosztów komisji licencyonujących w roku 1902 wynosiła według zamknięcia rachunkowego 19.326 K 95 h.

Na podstawie tego przedstawienia, Wydział krajowy, przesyłając równocześnie c. k. Namiestnictwu wykaz buhajów licencyonowanych w czasie od 1895—1902 i sprawozdanie Wydziału krajowego z czynności odnoszących się do podniesienia hodowli bydła za rok 1901 — upraszał o przyspieszenie wypłaty połowy kwoty, wydanej na komisje licencyonujące w roku 1902, wobec tego, że sprawa ta uległa już tak znacznemu opóźnieniu.

Wysoki Sejm na podstawie wniosków Wydziału krajowego wstawiał do budżetów od roku 1896 na koszta komisji licencyonujących kwotę 8000 K; taką samą kwotę wypłacał na powyższy cel c. k. Rząd — na podstawie przyrzeczenia c. k. Ministerstwa rolnictwa, zawartego w reskrypcie z dnia 8. sierpnia 1895 L. 11656.

W roku 1900 kwota ta, z powodu wzrostu wydatków, z licencyonowaniem połączonych, musiała być po raz pierwszy przekroczoną i to o 1 545 K 43 h.

Wydatki na komisje licencyonujące okazują naturalną, stałą tendencję do wzrostu, z każdym rokiem bowiem rozszerza się działalność komisji licencyonujących, które dla dogodności właścicieli buhajów wyznaczają większą ilość miejsc do licencyonowania. Także ludność przyzwyczajając się stopniowo do obowiązków, jakie na nią wkłada ustawa i uznając korzyści, płynące z przestrzegania jej przepisów — coraz więcej buhajów przyprowadza do licencyonowania. Liczba powiatów wreszcie, w których wspomniana ustawa nie weszła jeszcze w życie, jest już obecnie bardzo małą. Z tych powodów koszta podróży i dyet przewodniczących i weterynarzy, jako też

koszta druków, muszą stale się powiększać. To też kiedy przekroczenie kredytu w roku 1901 wynosiło 1615 K 26 h., już w roku 1902 doszło do kwoty 3.327 K 95 h.

Wydział krajowy był zatem zmuszony przedłożyć Wysokiemu Sejmowi wniosek powiększenia kredytu na koszta komisij licencyonujących i wstawił do preliminarza budżetu na rok 1903 na ten cel kwotę 18.000 K. Kwota ta jednak zapreliminowana w drugiej połowie roku 1902 — po przedłożeniu zamknięć rachunkowych, wykazujących, iż już w roku 1902 wydano na komisye licencyonujące 19.326 K 95 h. — okazuje się za małą, tak że Wydział krajowy widzi się zniewolonym przedstawić Wysokiemu Sejmowi wniosek podwyższenia kredytu na komisye licencyonujące do kwoty 19.000 K.

Równocześnie upraszamy, by Wysoki Sejm wezwał c. k. Rząd do podwyższenia dotychczasowej subwencyi 8.000 K na koszta komisij licencyonujących do wysokości połowy kwoty, proponowanej przez Wydział krajowy na rok 1903 t. j. do kwoty 9.500 K, a zarazem do wypłacania tej subwencyi w pierwszej połowie każdego roku razem z innymi subwencyami na cele kultury krajowej.

Wydział krajowy, żądając od c. k. Rządu wypłaty tej subwencyi za rok 1902, odniósł się równocześnie do c. k. Namiestnictwa o wyjednanie wyższej stałej subwencyi na przyszłość, przyczem upraszał aby c. k. Rząd zecheiał w sprawie subwencyi na komisye licencyonujące zająć stanowisko odpowiadające uchwałam Wysokiego Sejmu z dnia 12. lutego 1894 i z dnia 1. lutego 1895 wzywającym c. k. Rząd do pokrywania z funduszów państwowych połowy kosztów, połączonych z wykonywaniem ustawy z dnia 20. lipca 1892, Nr. 51 Dz. ust. kr. Wysoki Sejm domagał się zatem stałego współdziałania c. k. Rządu w ponoszeniu tych wydatków, a nie tylko zasiłku któregooby corocznie trzeba żądać na wypadek niedostateczności funduszów krajowych.

Wydział krajowy sprostował zarazem uwagę c. k. Ministerstwa rolnictwa „że Wydział krajowy w roku 1894 wstawił był początkowo na opędzenie kosztów komisij licencyonujących kwotę 10.000 K, że więc wogóle nie zachodziłaby potrzeba udzielania na ten cel subwencyj państwowych, gdyby Sejm krajowy do tego wniosku był się przychylił“.

Stosunki finansowe nie pozwalają funduszowi krajowemu na pokrywanie kosztów komisij licencyonujących w całości, tem bardziej, że kraj przeznacza corocznie na cele hodowli bydła znaczną kwotę 75.000 K nie licząc wydatków na utrzymanie weterynarzy, szczepienie bydła tuberkuliną i rozmaite nadzwyczajne zasiłki na podniesienie tej gałęzi gospodarstwa. Wydział krajowy musi tedy w tym wypadku liczyć na stałą pomoc c. k. Rządu i jeśli do budżetu na rok 1894 wstawił był kwotę 10.000 zł. na koszta komisij licencyonujących, to tylko z tą myślą, że wyjedna u c. k. Rządu przyrzeczenie pokrycia połowy tego wydatku.

Subwencye dla Towarzystwa hodowców czerwonego bydła polskiego.

C. k. Ministerstwo rolnictwa reskrytem, intymowanym odezwą c. k. Namiestnictwa z 25. września 1902 L. 112.203 przesłało Wydziałowi krajowemu do zaopiniowania prośbę Towarzystwa hodowców czerwonego bydła polskiego o subwencyę, czyniąc udzielenie jej zależnem od przyznania zasiłku z funduszu krajowego.

Wydział krajowy poparł usilnie tę petycyę, a równocześnie uchwalił wstawić do preliminarza budżetu na rok 1903 kwotę 4.000 K tytułem jednorazowej subwencyi dla wspomnianego Towarzystwa, którego działalność zmierzająca do utrzymania i udoskonalenia krajowej rasy bydła spotyka się z zasłużonem uznaniem zarówno wśród zawodowych hodowców, szczególnie u włościan zachodniej części kraju, przenoszących czerwone bydło nad inne, jak i w nauce. Dość wspomnieć w tym kierunku o pracy prof. Dra L. Adametza p. t. „Studien über das polnische Rothvieh“.

Upraszamy zatem Wysoki Sejm o uchwalenie tego wydatku, który będzie już trzecią z rzędu subwencyą, na ten cel przeznaczoną.

Akcyę tępienia gruźlicy u bydła.

Jak w poprzednim sprawozdaniu zaznaczyliśmy, Wydział krajowy po porozumieniu z obydwoma Towarzystwami rolniczemi przedłożył na ręce c. k. Namiestnictwa „program akcyi celem zabezpieczenia obór zarodowych i prywatnych od choroby tuberkulicznej po dokonaniem szczepienia“ do zatwierdzenia przez c. k. Ministerstwo rolnictwa, co było warunkiem uzyskania znaczniejszej subweneyi państwowej na szereg lat, dla przeprowadzenia szczepień tuberkuliną. Odezwą z dnia 6. marca 1902 L. 14220, zwróciło c. k. Namiestnictwo ów program, żądając, uzupełnienia go w kilku punktach, przyczem kładło główny nacisk na potrzebę utworzenia fachowej kontroli nad akcyą tępienia gruźlicy, jako też na konieczność piętnowania sztuk gruźlicynych. W myśl powyższych postulatów wygotował krajowy nauczyciel weterynaryi nowy projekt programu tępienia gruźlicy u bydła rogatego, który był badany przez fachową naradę, umyślnie w tym celu zwołaną przez Wydział krajowy na dzień 15. listopada 1902.

W naradzie tej wzięli udział znani hodowcy, będący zarazem właścicielami obór zarodowych, a następnie najwybitniejsze siły fachowe w zakresie weterynaryi i bakteriologii: pp. Stanisław Brykczyński, Karol Czech, Oskar Schnell, Jerzy Turnau, Kazimierz Wiktor, prof. Dr. Odo Bujwid, prof. Dr. Mieczysław Grabowski, prof. Dr. Julian Nowak, prof. Dr. Józef Szpilman, krajowy c. k. weterynarz p. Franciszek Ponieki, wreszcie prof. Chaniewski z Dublinu.

Na tej naradzie ów program z małemi zmianami został aprobowany, a następnie został przyjęty bez zarzutu do wiadomości przez sekcję stałą krajowej komisji dla spraw rolniczych na posiedzeniu z dnia 21. listopada 1902 roku.

Poniżej podajemy najważniejsze jego postanowienia.

1. Akcyę tępienia gruźlicy u bydła polega na badaniu klinicznym i szczepieniu tuberkuliną wszystkich sztuk bydła rogatego, w skład obory wchodzących, w celu wykrycia między niemi sztuk chorych, lub podejrzanych o gruźlicę i uczynienia ich niezdolnemi do rozszerzenia tej choroby.

2. Akcyę tę prowadzi Wydział krajowy wspólnie z Komitetami obu krajowych Towarzystw gospodarskich kosztem funduszu administrowanego przez Wydział krajowy, a złożonego z odpowiednich stałych subweneyi i doraźnych zasiłków Kraju i Państwa. Z tego wspólnego funduszu pokrywa się między innemi koszta próbnych sekcji, spowodowane wynagradzaniem właścicielowi sztuk do sekcji zabitych różnicy ceny szacunkowej, a ceny ze sprzedaży mięsa i skóry uzyskanej.

Właściciele bydła dostarczają potrzebnej pomocy własnym kosztem.

3. Akcyę tę przeprowadza się z urzędu we wszystkich oborach zarodowych pełnej krwi i nowo powstałych oborach półkrewi, z funduszków publicznych w całości lub w części założonych, o pozostających pod kierunkiem obu krajowych Towarzystw gospodarskich.

4. Badanie i rozpoznawcze szczepienie bydła w oborach zarodowych przeprowadzają: a) weterynarz Wydziału krajowego, b) weterynarze obu krajowych Towarzystw gospodarskich, c) inni weterynarze (prywatni) przedstawieni przez komitety obu Towarzystw gosp. na podstawie programu, zestawionego najpóźniej do 1. grudnia każdego roku przez komitety, po porozumieniu się z właścicielami obór, a zatwierdzonego przez Wydział krajowy.

5. Badanie i szczepienie obór prywatnych zarządza Wydział krajowy na wniosek Towarzystw gospodarskich, do których właściciele, chcący korzystać z tego dobrodziejstwa, winni wnosić podania z dołączeniem deklaracyi, że w razie sprawdzenia w ich oborze gruźlicy poddadzą się wszelkim fachowym zarządzeniom.

6. Kontrolę nad przeprowadzeniem tych środków wykonywa z urzędu weterynarz Wydziału krajowego, delegowany do tej czynności przez Wydział krajowy zarówno we wszystkich oborach zarodowych, subwencyonowanych, jak i w oborach prywatnych na podstawie sprawozdań, przedkładanych bezpośrednio po dokonaniu szczepienia przez weterynarzy, którzy tę czynność przeprowadzili.

Prócz kontroli nad wykonywaniem zarządzeń i środków obronnych w oborach już przeszczepionych i zbadanych, może Wydział krajowy poruczać swemu weterynarzowi krajowemu kontrolowanie samej czynności badania i szczepienia, a to celem

podtrzymania jednostajnej, a już wypróbowanej techniki rozpoznawczego badania i szczepienia w całym kraju.

7. Z pomocy tej mają prawo korzystać w pierwszym rzędzie właściciele obór prywatnych pełnej i pół krwi, a dalej włościanie, którzyby się zgodzili na zbiorowe wykonywanie tej akcji w gminie i przedłożyli obowiązujące deklaracje.

8. W oborach zarodowych subwencyonowanych rozpoznawcze badania i szczepienia tuberkuliną, powinny powtarzać się w 6—9 miesięcznych odstępach czasu tylekrotnie, dopokąd u wszystkich sztuk w oborze się znajdujących nie sprawdzi się, że już żadne z nich nie reaguje, ani przy badaniu klinicznym, nie budzi żadnego o gruźlicę podejrzenia. Do obór tych mogą być sprowadzone z innych obór lub z kupa pochodzące tylko takie sztuki, które uznane zostały jako wolne od gruźlicy.

9. Po sprawdzeniu istnienia gruźlicy jest wskazaniem w każdej zbadanej oborze, zwłaszcza zarodowej, wykonanie sekcji próbnych w ilości, wskazanej przez weterynarza.

Art. 10 zawiera szczegółowe przepisy, odnoszące się do techniki badania. Wedle otrzymanego stopnia reakcyi, w zestawieniu z wynikami klinicznego badania, klasyfikuje się każdą sztukę i zalicza do jednej z trzech kategorii: a) chore, b) podejrzan, c) zdrowe.

11. Bezpośrednio po ukończeniu badania i szczepienia całej obory obowiązującym jest weterynarz zestawić ogólny wynik na drukowanym blankiecie, wypisując na nim wszystkie sztuki, uznane za chore i podejrzan. Odpisy wierzytelne tych tabel przedkłada weterynarz po powrocie z komisji Wydziałowi krajowemu i odnośnemu komitetowi Tow. gosp., oraz pozostawia jeden egzemplarz takiego wykazu właścicielowi obory.

12. Wedle tego wykazu zarządzi weterynarz opiętnowanie sztuk chorych przyrzadami ze sobą przywiezionymi przez wypalenie każdej na lewej łopacie lub lewym udzie piętna „+“.

13. Po opiętnowaniu mają być wszystkie sztuki chore na rzeź sprzedane, podejrzan winny być przeprowadzone do oddzielnej stajni, w której mają pozostawać, dopóki nie zostaną z obory zupełnie usunięte, względnie do powtórnego badania. Sztuki podejrzan nie mogą być pędzone do wspólnego poidła, ani też paść się na wspólnym pastwisku ze sztukami zdrowymi.

14. Od krów, należących do kategorii podejrzan, można przechowywać cielęta, jednak tylko pod tym warunkiem, że zaraz nazajutrz po urodzeniu zostaną od matek odłączone, do oddziału zdrowych na stałe przeniesione i tam karmione z ręki mlekiem swych matek przegotowanym lub pasteuryzowanym albo przysadzone do krów zdrowych.

15. Po każdorazowym badaniu obory, w której istnienie gruźlicy stwierdzono należy natychmiast wykonać dokładną desynfekcyę stajni wedle wskazówek weterynarza.

16. Kosztem funduszu, przeznaczzonego na tępienie gruźlicy, zajmie się Wydział krajowy rozpowszechnianiem wiadomości o istocie i szkodliwych skutkach gruźlicy u bydła, oraz o środkach tępienia tej choroby za pomocą popularnych wykładów i bezpłatnych publikacyi.

Wydział krajowy, przedkładając odezwę z dnia 27. stycznia 1903, l. 44160/902 ten program za pośrednictwem c. k. Namiestnictwa Ministerstwu rolnictwa do zatwierdzenia, dodał następujące wyjaśnienia:

1. Narada fachowa kładła równie, jak c. k. Namiestnictwo szczególny nacisk na usuwanie nieszkodliwe sztuk chorych, mianowicie zastrzegła, aby zostały albo od razu zabite, albo na rzeź w najkrótszym czasie wydane, a w żadnym razie nie sprzedawane osobom, co do których nie byłoby pewności, że nie zatrzymają tych sztuk u siebie, ani dalej ich nie sprzedadzą, więc n. p. włościanom. Wobec braku ustawy o tępieniu gruźlicy u bydła, któraby przez stworzone zarządzenia, n. p. wybijanie z urzędu uniemożliwiła pozbywanie chorych sztuk i wobec tego, że sprawa ta jeszcze nie dojrzała do traktowania jej w drodze ustawodawczej, główną rękojmnią stanowczego usuwania bydła chorego tak samo, jak przeprowadzenia odosobnienia, desynfekcyi i t. d. będzie osobistość właściciela obory, który w należytem zrozumieniu wła-

snego interesu deklarował się poddać przepisom programu i opartym na nich zarządzeniom weterynarza, przeprowadzającego szczepienia.

W oborach zarodowych bydła rogatego w naszym kraju, a zwłaszcza w okręgu c. k. Towarzystwa gospodarskiego galic., w którym szczepienie na większe rozmiary przeprowadzano, kilkakrotnie zwiędzenie przez weterynarzy, przydzielonych Towarzystwom rolniczym, przez weterynarza krajowego, a wreszcie przez inspektorów chowu bydła, dało pewność, że wszystkie zarządzenia, wydane po szczepieniu zostały ściśle wykonane. Najlepszym dowodem tego i zarazem dowodem skuteczności całej akcji szczepienia i łączących się z nią czynności jest obecny stan zdrowia w oborach szczepionych, wykazujący albo brak zupełny, albo nader małą ilość sztuk podejrzanych.

2. Wydział krajowy polecił weterynarzowi krajowemu p. Sochaniewiczowi ułożyć na podstawie wykazów i sprawozdań szczegółowy pogląd na całą dotychczasową akcję w przedmiocie tępienia gruźlicy u bydła przy pomocy szczepienia taberkuliną i zastrzega sobie elaborat ten za pośrednictwem c. k. Namiestnictwa przedłożyć niebawem c. k. Ministerstwu rolnictwa, obecnie zaś zaznacza, że w okręgu Towarzystwa gospodarskiego galic. właściciele obór zarodowych, a nawet prywatnych chętnie podają obory swe szczepieniu i dalszym zarządzeniom; wątpliwości w tej mierze, jakie tu i ówdzie były, obecnie zupełnie ustały, natomiast Komitet c. k. Towarzystwa rolniczego w Krakowie spotyka się jeszcze ze znaczniejszymi uprzedzeniami i trudnościami ze strony właścicieli dóbr.

3. Wspomniana narada fachowa, bacząc z jednej strony na to, że skutkiem ponawianych szczepień i idącego za tem wyłączenia sztuk chorych i podejrzanych stan zdrowotny obór przeszczepionych znacznie się podniósł, a z drugiej strony na to, że w ostatnim roku między sztukami, dla odświeżenia krwi importowanymi z zagranicy kilka okazało się choremi, mimo największej ostrożności w wyborze; mimo oględzin i świadectw weterynarskich, uchwaliła doradzać dążenie stanowcze do zaopatrywania się własnym materiałem hodowlanym, a do stopniowego zaniechania importu, ograniczając go już dziś do wypadków najniezbędniejszej potrzeby.

4. Piętnowanie sztuk podejrzanych uznano za niestosowne ze względu na zamięszanie, mogące stąd wynikać: sztuka bowiem podejrzana może w rezultacie okazać się zupełnie zdrową, mimo to zaś wypalone piętno będzie u ludzi nieświadomych rzeczy obudzać nieufność, a w konsekwencji może zdyskredytować oborę i odstraszyć właścicieli obór od podejmowania akcji przeciwgruźlicznej. Wydział krajowy uważa powyższe zdanie narady fachowej za uzasadnione.

Na piętnowanie sztuk chorych zgodzono się jedynie pod warunkiem utworzenia funduszu odszkodowania. Wobec tego, że tępienie gruźlicy z urzędu odnosić się będzie tylko do obór zarodowych, zatem do niewielkiej stosunkowo ilości sztuk, zostających pod staranną opieką i fachowym nadzorem, wobec tego, że chodzi tu o wyłączenie gruźlicy w głównych źródłach bydła rozplodowego, Wydział krajowy oświadcza się za wynagrodzeniem różnicy w punkcie 9. programu określonej ze wspólnego funduszu, z zasiłków państwa i kraju utworzonego.

5. W końcu wyraziła fachowa narada zdanie, że w oborach poddanych akcji przeciwgruźlicznej nie tylko musi być przeprowadzona ściśła dezynfekcja, lecz, że należy usuwać od służby w tych oborach ludzi, dotkniętych gruźlicą. Dla przeprowadzenia łączących się z akcją przeciwgruźliczą badań bakteriologicznych, należałoby zdaniem fachowej narady — utworzyć odpowiednie staće przy Akademii weterynaryjnej we Lwowie i przy Uniwersytecie w Krakowie.

Do czasu układania obecnego sprawozdania nie otrzymał Wydział krajowy odpowiedzi od c. k. Ministerstwa rolnictwa w powyższej sprawie.

Podobnie jak w latach poprzednich przeprowadzał krajowy nauczyciel weterynaryi szczepienia tuberkuliną w oborach zarodowych i prywatnych na podstawie dotychczasowego, prowizorycznego programu. Dokładne wyniki badań pana Sochaniewicza przedkładamy w obszernem sprawozdaniu, jako alegat 4. Tutaj zaznaczamy tylko, Aleg 4. że w r. 1902 przeszczepił kraj. nauczyciel weterynaryi 17 obór, w czam 10 zarodowych, a 7 prywatnych. Między temi było 6 badanych po raz trzeci, 2 po raz drugi, a 9 po raz pierwszy. Co się tyczy ras, to było pomiędzy temi oborami 6 pełnej krwi Simmenthal, 4 pół krwi Simmenthal, 2 pełnej i półkrwi Oldenburg i 4 obory krwi

mieszanej. Ogółem zbadał i przeszczepił p. Sochaniewicz 1472 sztuk bydła t. j. 29 buhajów, 767 krów, 526 jałówek, 80 buhajów i 70 wołów.

Koszta podróży i dyet, jakie z powodu tych czynności poniósł Wydział krajowy wynoszą 1.988 K 37 gr. Ponieważ c. k. Ministerstwo rolnictwa w reskrypcie, intymowanym odezwą c. k. Namiestnictwa z dnia 12. września 1901 L. 92.495 wyraziło gotowość przyczyniania się na razie do końca roku 1902 ryczałtowym datkiem do rzeczywistych kosztów użycia krajowego nauczyciela weterynaryi do szczepień tuberkuliną — odniósł się Wydział krajowy do c. k. Rządu z prośbą o zwrot połowy wymienionej powyżej kwoty, urgując równocześnie o wypłatę takiegoż zasiłku za rok 1901 który dotychczas wyasygnowanym nie został.

Weterynarze przy Komitetach obydwu Towarzystw gospodarskich.

Stosownie do uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 11. lipca 1902 wypłacił Wydział krajowy z rubryki X. poz. 273 budżetu Komitetem obydwu Towarzystw gospodarskich po 1200 K na częściowe pokrycie kosztów utrzymania weterynarzy przyjętych przez Komitety w celu prowadzenia akcji rozpoznawczej gruźlicy u bydła za pomocą badań klinicznych i szczepień tuberkuliną. Taką samą kwotę jak zaznaczyliśmy w poprzednim sprawozdaniu przyrzekł przyczyniać się do kosztów utrzymania tych weterynarzy c. k. Rząd — na razie do końca roku 1902.

Weterynarzem przy Towarzystwie rolniczem krakowskim był w tym roku podobnie jak w poprzednim Prof. Dr. Juliusz Nowak. Komitet Towarzystwa gospodarskiego galic. po ustąpieniu p. Jakóba Stanisława Piotrowicza powołał na tę posadę p. Augusta Krügera, który był przez dwa lata wolno praktykującym weterynarzem miejskim i kolejowym w Bukaczowcach, złożył następnie egzamin rządowy, przepisany dla lekarzy weterynaryjnych, chcących uzyskać stałą posadę w publicznej służbie zdrowia przy władzach politycznych, a nadto przedłożył świadectwo rektoratu c. k. Akademii weterynaryi, stwierdzające, że w czasie studyów zapoznał się dokładnie z teorią i techniką stosowania tuberkuliny. Ponieważ tedy p. Krüger uczynił w zupełności zadość postulatowi c. k. Ministerstwa rolnictwa. wyrażonemu w reskrypcie z dnia 21. sierpnia 1901 L. 9.656, Wydział krajowy zatwierdził jego nominację.

Dotychczasowa akcja Towarzystwa krakowskiego w sprawie zwalczania gruźlicy u bydła ma charakter więcej informacyjny co do stanu obór zarodowych pod względem gruźlicy i co do skostatowania, jaka metoda jej zwalczania najwięcej by miała u nas widoków powodzenia. W ciągu r. 1902 przeszczepiono w obrębie Towarzystwa krakowskiego 8 obór, mieszczących 307 sztuk bydła z czego reagowało 64 sztuk, 7 zaś uznano za podejrzone.

Ze szczepień przeprowadzonych w roku 1902-gim nie mógł Komitet wysnuć żadnych szerszych wniosków na razie — bo liczba ich za mała — ponieważ zaś na rok 1903 jest zgłoszona większa liczba szczepień, przeto razem z dokonaniem już mogą one dać nieposledni materiał do wniosków tem bardziej, że są i tacy właściciele obór, którzy zamierzają oczyścić je gruntownie z gruźlicy.

Na większą skalę przeprowadził w r. 1902 szczepienia w swoim obrębie Komitet Towarzystwa gospodarskiego galic. Weterynarz Komitetu przeszczepił w tym czasie 18 obór mieszczących 836 sztuk bydła, z czego uznano za chore 56, podejrzone 44, lekko podejrzone 54.

Według sprawozdania Komitetu przedłożonego Wydziałowi krajowemu — właściciele obór zarodowych w przeważnej części chętnie godzili się na szczepienie bydła tuberkuliną, niektórzy domagali się powtórnego szczepienia, zaś właściciele obór prywatnych sami wnosili o to podawia. Ci właściciele obór, u których wynik szczepienia wykazał duży procent sztuk chorych i podejrzanych poczęli sceptycznie zapatrywać się na tę akcję. lecz ogół zajął wobec niej przychylnie stanowisko: Na podstawie dotychczasowych spostrzeżeń Komitet przyszedł do przekonania, że jakkolwiek szczepienie tuberkuliną nie jest środkiem rozpoznawczym nieomylnym, to w każdym razie wykazuje duży procent sztuk chorych, których na podstawie badań klinicznych nie możnaby o chorobę posądzić. Uznając zatem dodatni wpływ szczepienia tuberkuliną na podnie-

sienie stanu zdrowotnego u bydła, Komitet pragnie akcyę tę jako próbną w dalszym ciągu prowadzić.

Instruktorzy hodowli bydła.

W wykonaniu uchwały Wysokiego Sejmu, przytoczonej na początku pod 1. wyasygnował Wydział krajowy Komitetom obu Towarzystw rolniczych krajowych po 400 K na pokrycie kosztów utrzymania instruktorów hodowli bydła. Od roku 1895 przyczynia się c. k. Ministerstwo rolnictwa do utrzymania tych funkcyonaryuszy kwotą 400 K. Zasiłek powyższy za rok 1902 został Wydziałowi krajowemu wypłaconym w zupełności dopiero z początkiem bieżącego roku.

Instruktor hodowli bydła w obrębie c. k. Towarzystwa gospodarskiego galicyjskiego, który od początku istnienia tej instytucji był czynnym — ś. p. Grzegorz Głuchowski zmarł w dniu 1. lipca 1902. Przez śmierć tego, ogólnie znanego hodowcy i wybitnego znawcy sprawa podniesienia krajowej hodowli bydła, zwłaszcza simentalskiego na Pokuciu poniosła niepowetowaną stratę.

Komitet Towarzystwa gospodarskiego wypłacił pozostałej wdowie 1000 koron, tytułem kwartału pośmiertnego w uwzględnieniu jej ubóstwa i w uznaniu rzetelnych zasług, jakie ś. p. Grzegorz Głuchowski położył około chowu bydła wogóle, w szczególności zaś, pełniąc od roku 1897 z całym oddaniem się funkcyi instruktora chowu bydła. Wydział krajowy aprobował ten wydatek. Opróżnioną posadę nadał Wydział krajowy na przedstawienie komitetu galicyjskiego Towarzystwa gospodarskiego p. Ludwikowi Abgarowiczowi z Uhrnia, który z dniem 1. stycznia b. r. zaczął pełnić poruczone mu obowiązki.

Instruktorem hodowli bydła w obrębie Towarzystwa rolniczego krakowskiego jest nadal p. Feliks Sandoz.

Sprawozdanie kwartalne z działalności instruktorów, które Komitety centralne przedkładają w myśl instrukcyi Wydziałowi krajowemu, są w Dep. III. do przegłędnięcia. Czynności instruktorów hodowli bydła obejmowały głównie: lustracje obór zarodowych, zakupno krów i buhajów do obór pełnej i pół krwi, premiowanie bydła włościańskiego i współdziałanie w licencyonowaniu buhajów. P. Sandoz był nadto czynnym przy reorganizacyi związku handlowego włościańskiego w Jodłowniku i przy przyjmowaniu sztuk zarodowych do księgi głównej Towarzystwa hodowców czerwonego bydła polskiego.

Stały fundusz hodowlany.

Według ostatniego zamknięcia rachunków stałego funduszu hodowlanego, przedłożonego przez Bank krajowy, w którego administracyi fundusz ten pozostaje, czynny stan jego wynosił z dniem 31. grudnia 1902 r. 104.268 K. 84 g. na co składa się lokacya w Banku krajowym w kwocie 72.992 K. 12 g. i należitości czynne z powodu pożyczek, udzielonych gminom i powiatom na zakupno buhajów w kwocie 31.276 K. 72 g. Z kapitału wypożyczonego w kwocie 31.276 K. 72 g. ndzielono pożyczek 11 gminom w kwocie 1.010 K. 02 g. i pięciu Wydziałom powiatowym, to jest Wydziałowi powiatowemu w Kamionce, w Krakowie, w Rohatynie, w Sokalu i w Zbarażu w łącznej sumie 30.266 K. 70 g.

W ciągu roku 1902 zaciągnęły pożyczki ze stałego funduszu hodowlanego: Wydziały powiatowe w Sokalu w kwocie 16.000 K. i w Rohatynie w kwocie 2.200 K. a nadto gminy: Meducha (powiat Stanisławów) 200 K. i Bolszowce (powiat Rohatyn) 200 K.

Promesy na pożyczki otrzymały także dwie gminy powiatu Bóbreckiego Bryńce cerkiewne i Wołoszczyzna, do zakupna buhajów gminnych nie przyszło jednak, ponieważ Wołoszczyzna od zamiaru tego odstąpiła, a Bryńce cerkiewne uznały, że buhaj zakupiony przez Komitet c. k. Towarzystwa gospodarskiego jest dla gminy za drogim. Wobec tego Komitet zwrócił pieniądze do Banku krajowego, a buhaja umieścił na jednej ze swych stacyi. Liczba pożyczek na zakupno buhajów była zatem i w tym roku sprawozdawczym zbyt małą, jakkolwiek Wydział krajowy przy każdej sposobności zachęcał do korzystania z funduszu pożyczkowego hodowlanego, a nie-

które Wydziały powiatowe starały się drogą przymusową zapewnić gminom wymaganą w ustawie liczbę buhajów.

Wydział krajowy, mając upoważnienie Wysokiego Sejmu do rozporządzania, odsetkami funduszu hodowlanego, wyasygnował w tym roku podobnie jak w latach poprzednich z odsetek tych Towarzystwu gospodarskiemu galicyjskiemu 4.000 K. a Towarzystwu rolniczemu krakowskiemu 2.000 K., przeznaczając powyższe kwoty wyłącznie na zakupno buhajów, ewentualnie na udzielanie subwencji na utrzymanie buhajów licencyonowanych. Komitety przedłożyły z użycia tych zasiłków specjalne sprawozdania, w których okazuje się, że tego rodzaju popieranie hodowli bydła odnosi bardzo pomyślne rezultaty. Zgłoszenia gmin o dostarczenie buhajów były bardzo liczne i wzrastają z każdym rokiem. Niestety zapas odsetek funduszu hodowlanego skutkiem udzielania subwencji przez szereg lat wyczerpał się tak, że w roku przyszłym będzie mógł Wydział krajowy tylko znacznie uszczuplone zasiłki na cel powyższy pomiędzy Towarzystwa rozdzielić.

Z odsetek stałego funduszu hodowlanego wypłacił Wydział krajowy Komitetowi c. k. Towarzystwa rolniczego krakowskiego w r. 1901 trzecią i ostatnią ratę subwencji, przyrzeczonej na premiowanie bydła w powiecie Nowotarskim. W roku bieżącym Komitet, uzyskawszy na ten cel nowy zasiłek od c. k. Rządu w kwocie 500 koron, wniósł prośbę o udzielenie dalszej subwencji w tej samej wysokości także z funduszu krajowego. Wydział krajowy przychylił się do tej prośby i wyasygnował 500 kor. z odsetek funduszu hodowlanego, jako jednorazową, nadzwyczajną subwencję za rok 1902, uznając doniosłość raz podjętej akcji hodowlanej w powiecie nowotarskim, oraz konieczność podtrzymania i zapewnienia należytego rozwoju bydła zakupionemu za fundusze rządowe i krajowe.

Kończąc to sprawozdanie Wydział krajowy nie może nie zwrócić uwagi, na to, że skuteczność pracy nad podniesieniem hodowli bydła rogatego i łożonych na nią funduszków kraju i państwa zawisła od równoczesnych usiłowań w dwóch kierunkach zostających ze sobą w związku i zależności wzajemnej: od wytworzenia możności lepszego żywienia inwentarza i od zwiększenia rentowności chowu bydła rogatego. W pierwszym kierunku działać musi podnoszenie gospodarstwa rolnego przez melioracje i przystosowanie rodzaju uprawy do obecnych miejscowych warunków, a ustawa krajowa o podziale lub regulacji gruntów wspólnie używanych z dniem 1 kwietnia b. r. nareszcie w życie wprowadzona otwiera w tej mierze możliwość energiczniejszego wpływu na zagospodarowanie pastwisk gminnych. Po za tem w okolicach górskich, przedstawiających [jak gdzieindziej tak u nas bardziej jeszcze] najpomyślniejsze warunki przyrodzone dla hodowli bydła rogatego trzeba będzie zająć się poprawą dziecięjących przez zle gospodarstwo pastwisk alpejskich (hal i połonin) które stanowią niezbędną podstawę tamtejszej hodowli. W drugim kierunku trzeba z całą usilnością pracować, w okolicach ku temu się nadających, nad rozwojem gospodarstwa nabiałowego, nad podniesieniem mleczności obór przez stosowną selekcję sztuk, nad ulepszeniem fabrykacji masła i serów i spotęgowaniem regularnego obrotu na te produkty w kraju i zagranicą przez odpowiednią organizację handlową.

Na podstawie tego sprawozdania Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego z czynności, odnoszących się do podniesienia hodowli bydła.
2. Sejm otwiera Wydziałowi krajowemu kredyt na rok 1903 do wysokości 19.000 K. na pokrycie kosztów komisji licencyonujących w myśl §. 4. ustawy z dnia 20. lipca 1892.
3. Sejm wzywa c. k. Rząd do przyznania stałej subwencji w kwocie 9.500 K. rocznie na częściowe pokrycie kosztów komisji licencyonujących.
4. Sejm wstawia do rubryki X. następujący wydatek:
 - a) Na utrzymanie dwóch instruktorów hodowli bydła, mianowicie jednego przy

c. k. gal. Towarzystwie gospodarskiem, drugiego przy c. k. Towarzystwie rolniczem krakowskiem 8.000 K.

b) Na częściowe pokrycie kosztów utrzymania weterynarza przy galic. Towarzystwie gospodarskiem we Lwowie i Towarzystwie rolniczem krakowskiem po 1200 K. razem 2400 K.

c) Na koszta komisyjne przy szczepieniu tuberkuliną 2000 K.

d) Towarzystwu hodowców czerwonego bydła jednorazowo 4000 K.

Z Rady Wydziału kraj. Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakow.

Marszałek krajowy:

S. Badeni m. p.

Sprawozdawca:

Dr. Tadeusz Pilat m. p.

Członek Wydziału krajowego.

Rachunek z użycia subwencji państwowych i krajowych

na podniesienie chowu bydła za rok 1902 komitetu c. k Towarzystwa gospodarskiego galicyjskiego.

P r z y c h ó d.

1. Pobrane subwencje za rok 1901:		
a) z funduszków państwowych	40.000 K — h.	
b) „ „ krajowych	40.000 „ — „	80.000 K — h.
2. Pobrana subwencja krajowa na utrzymanie instruktora hodowli bydła		
		4.000 „ — „
3. Pobrany zasilek z funduszków krajowych na zakupno i utrzymanie buhajów licencyonowanych		
		4.000 „ — „
4. Pobrano za bydło z obór zarodowych:		
a) z obór zarodowych pełnej i pół krwi	1.105 K 42 h.	
b) „ „ włościańskich	1.609 „ — „	2.714 „ 42 „
5. Pobrano za sprzedano buhaje:		
a) ze stacyj subwencyjnych	24.073 K 27 h.	
b) „ „ gminnych	1.469 „ 30 „	25.542 „ 57 „
6. Pobrano zwrot kosztów szczepienia bydła tuberkuliną i różne pomiejsze		
		1.057 „ 32 „
	Suma przychodu	117.314 K 31 h.

R o z c h ó d.

1. Na dalsze zakładanie i uzupełnienie obór zarodowych pełnej i pół krwi:		
a) pełnej krwi	6.731 K 92 h.	
b) pół krwi	4.297 „ 50 „	11.029 K 42 h.
2. Na zakupno buhajów i krów rasy poprawnej do obór zarodowych włościańskich:		
a) na zakupno buhajów pełnej krwi	4.127 K 52 h.	
b) „ „ krów i jałówek	6.013 „ 95 „	10.141 „ 47 „
	Do przeniesienia	11.170 K 89 h.

	Z przeniesienia	16.468 K 85 h.
2. Na dalsze zakładanie i uzupełnienie subwencyonowanych obór zarodowych gminnych :		
a) na zakupno krów i jałówek	9.675 K 24 h.	
b) „ „ buhajów pełnej krwi	3.490 „ 87 „	13.166 „ 11 „
3. Na stacye subwencyjne buhajów dla krów włościańskich :		
a) na zakupno buhajów	26.858 K 99 h.	
b) „ utrzymanie buhajów	29.248 „ — „	56.106 „ 99 „
4. Na zakupno i utrzymanie buhajów licencyonowanych dla gmin		4.899 „ 49 „
5. Na wychów młodzieży na połoninach	2.655 K 44 „	
po potrąceniu zwrotu kosztów	909 „ 06 „	1.746 „ 38 „
6. Na premiowanie bydła włościańskiego na wystawach przeglądowych		1.821 „ 16 „
7. Na premiowanie wzorowych stajen włościańskich na bydło		100 „ — „
8. Na koszta szczepienia bydła tuberkuliną w oborach zarodowych		974 „ 74 „
9. Na koszta badania stosunków hodowlanych		863 „ 39 „
10. Na koszta utrzymania :		
a) instruktora hodowli bydła	4.000 K — h.	
b) weterynarza (płaca i koszta podróży)	3.687 „ 65 „	7.687 „ 65 „
11. Na koszta kontroli i administracyi :		
a) płace etatowe, dyurna i remuneracye	10.899 K 09 h.	
b) najem lokolu, opał i oświetlenie	9.550 „ — „	
c) druki i potrzeby kancelaryjne	579 „ 32 „	
d) koszta podróży i diety	3.489 „ 91 „	
e) portorya, telegramy i różne	559 „ 36 „	17.077 „ 68 „
12. Wydatki nadzwyczajne i nieprzewidziane z powodu wystaw zagranicznych i różne		938 „ 59 „
	<u>Razem w rozehodzie</u>	121.851 K 03 h.
13. Wydano tytułem zwrotu pobranej zaliczki w roku 1900 połowy kosztów założenia obory zarodowej pełnej krwi w Tłusteńkiem		5.075 „ 78 „
	<u>Suma dochodów</u>	126.926 K 81 h.
Reszta kasowa z końcem roku 1902		752 „ 36 „
	<u>Zgodnie z sumą przychodu</u>	127.679 K 17 h.

Sprawozdanie rachunkowe

Komitetu c. k. Tow. rolniczego w Krakowie z użycia subwencji państwa i kraju na podniesienie hodowli bydła rogatego za r. 1901.

		Dochód		Rozchód	
		Koron	hal.	Koron	hal.
1	Pozostałość kasowa z r. 1900	29256	89		
2	Zasilek państwowy na r. 1901	20000	—		
3	„ krajowy na r. 1901	20000	—		
4	„ „ z funduszu pożyczkowego hodowlanego	2000	—		
5	Zasilek krajowy na instruktora hodowli . .	4000	—		
6	Doplata interesowanych do obór zarodowych	4945	95		
7	Za sprzedane sztuki z obór zarodowych . .	6071	27		
8	Za sprzedane buhaje z obór półkrwi . . .	999	32		
9	Za zwiniętą cielęciarnię	1351	02		
10	Zwroty za druki i drobne dochody	578	39		
11	Zakładanie obór zarodowych czerwonego bydła polskiego			1394	34
12	Zakładanie obór zarodowych bydła zagra- nicznego			15673	81
13	Kompletowanie obór zarodowych czerw- onego bydła polskiego			5401	58
14	Utrzymanie cielęciarni			2025	—
15	Zakupno buhai czerwonej rasy polskiej do do obór półkrwi			1404	10
16	Zakupno bydła zagranicznego			5852	24
17	Subwencya hodowlana dla Tow. rol. okręg.			19400	—
18	Premiowanie bydła włościańskiego			12121	—
19	Szczepienie tuberkuliny			230	60
20	Asekuracya obór zarodowych			114	69
21	Pensye urzędników			5850	—
22	Pensye lustratorów Związków hodowl. czer- wonego bydła polskiego			600	—
23	Koszta podróży i delegacyi			1364	51
24	Wydatki administracyjne			1133	03
25	Wydatki na druki i ogłoszenia			42	—
	Saldo z dniem 31. grudnia 1901			16595	94
		89202	84	89202	84

Sprawozdanie rachunkowe

Komitetu c. k. Tow. rolniczego w Krakowie z użycia subwencji państwa i kraju na podniesienie hodowli bydła rogatego za r. 1902.

		Dochód		Rozchód	
		Koron	hal.	Koron	hal.
1	Pozostałość kasowa z r. 1901	16595	94		
2	Zasiłek państwowy na r. 1902	22500	—		
3	Zasiłek krajowy na rok 1902	22500	—		
4	Zasiłek krajowy z funduszu pożyczkowego hodowlanego	2000	—		
5	Zasiłek krajowy na instruktora hodowli	4000	—		
6	Zasiłek krajowy na utrzymanie weterynarza	1200	—		
7	Zasiłek państwowy na utrzymanie weteryn. Zasiłek państwowy i krajowy na premiowa- nie bydła czerwonego w Nowym Targu	1200	—		
8		1000	—		
9	Doplata interesowanych do obór zarodowych	459	15		
10	Za sprzedane sztuki z obór zarodowych	2769	60		
11	Za sprzedane buhaje z obór półkrwi	1408	75		
12	Za narzędzia mleczarskie	88	63		
13	Zwroty za druki i drobne dochody	162	70		
14	Tow. Roln. okr. w Dębicy zwrot pożyczki	400	—		
15	Zakładanie obór zarodowych czerwonego bydła polskiego			12	61
16	Kompletowanie obór zarodowych czerwone- go bydła			4325	50
17	Zakładanie i kompletowanie obór zarodo- wych bydła zagranicznego			664	—
18	Zakupno buhai do obór prywatnych bydła czerwonego			370	—
19	Zakupno buhai do obór prywatnych bydła zagranicznego			2766	41
20	Subwencya hodowlana dla Towarzystw rol- niczych okręgowych			17000	—
21	Premiowanie bydła włościańskiego			9790	—
22	Wydatki weterynaryjne i szczepienie tu- berkulina			1365	82
23	Asekuracya obór zarodowych			291	24
24	Pensye urzędników			6380	—
25	Koszta podróży i delegacyi			2394	58
26	Wydatki administracyjne			1242	56
27	Wydatki na druki i ogłoszenia			108	—
28	Narzędzia mleczarskie			177	27
29	Zakupno jałówek do związków hodowlanych Saldo z dniem 31 grudnia 1902			2492	80
				26903	98
		76284	77	76284	77

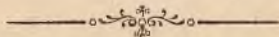
Alegat 2 do sprawozdania Wydziału krajowego LW. 81.701/03.

W Y K A Z

KOMISYJ LICENCYONUJĄCYCH

na trzeci okres trzechletni

od roku 1901 — do 1903 włącznie.

I. W okręgu c. k. Towarzystwa

Powiat	Komisya okręgow a	Przewodniczący	Zastępca
1. Biała	1. Biała	Dr. Herman br. Czech, wł. d. Kozy, p. loco	Wincenty Zwilling, wł. d. Harmęże poczta Oświęcim
	2. Kęty	Karol Haempel, wł. d. Malec p. Kęty	Ądryan hr. Larisch, wł. d. Bulowice p. Kęty
	3. Oświęcim	Wincenty Zwilling, wł. d. Harmęże, p. Oświęcim	Adam Stanawski, dz. d. Grojec, poczta Oświęcim
2. Bochnia	4. Bochnia	Michał hr. Roztworowski, wł. d. Ostrów szlachecki p. Gawłów	Dr. Klemens Rutowski wł. d. Łąka górna, p. Rzegocina
	5. Niepołomice.	j. w.	j. w.
	6. Wiśnicz	j. w.	j. w.
3. Brzesko	7. Brzesko	Adam Jordan, wł. d. Więckowice p. Wojnicz	Kazimierz Baltaziński wł. d. Jasień, poczta Brzesko
	8. Radłów	j. w.	j. w.
	9. Wojnicz	j. w.	j. w.

rolniczego krakowskiego.

Mianowani przez Wydział Rady powiatowej		Mianowani przez oddziały Towarzystwa gospodarskiego	
Członkowie	Zastępcy członków	Członkowie	Zastępcy członków
Alfred Truskolaski sekr. R. p. Biała	Józef Jancia, wł. real. Kozy, p. Loco	Alfred Poniński, dyr. szk. rol. Kobiernice p. Kęty	Wojeiéch Dobija, nacz. gm. Rybarzo- wice, p. Łodygowice
j w.	Józef Warmuz, wł. r. Hecznarowice, pow. Wilamowice	Alfred Poniński, j. w.	Jan Jura, wł. realn. Kobiernice, p. Kęty
j w.	Józef Ledwoń, wł. r. Babice, p. Oświęcim	Alfred Poniński, j. w.	Marcin Bzibziak, wł. r. Dwory, p. loco
Konstanty Chrzano- wski, wł. dóbr Popędzyn p. Ujście solne	Dr. Karol Bondi, wł. d. Krzczów, pow. Bochnia	Jan Stokłosa, wł. gr. Kolanów, p. Bochnia	Aleksander Czaplicki, dz. d. kościelnych, Bochnia
Jan Wykowski, dz. d. Łęszkowice, p. Kłaj	Stanisław Polcyn, rz. d. Staniątka, p. loco	Władysław Żeleński, wł. d. Grodkowice, p. Kłaj	Józef Rzepka, wł. gr. Targowisko, p. Kłaj
Zygmunt Ruben- bauer, wł. d. Ko- bylee, p. Łapanów	Jakób Stabrawe, wł. gr. Olchowa, p. Wiśnicz	Józef Orzegalski, wł. d. Kamionka pow. Rzegocina	Tytus Meysner, wł. d. Kopaliny, p. Wiśnicz
Robert Stosius, rz. d. Okocim p. loco	Roman br. Lewartow- ski, wł. d. Dobro- ciesz, p. Kęty	Jan Stec, wł. real. Brzezowice, p. Sło- twina	Wiktor Bętkowski, wł. r. Słotwina
Władysław Elter- lein, wł. d. Górka, p. Szezurowa	Konstanty Sadowski, wł. d. Borzęcin, p. loco	Edward Maurizio, wł. d. Strzelce wielkie, p. Uście solne	Ludwik Mięta, wł. d. Zdrohec, p. Radłów
Zdzisław de Lau- veaux, dz. d. Łę- towice, p. Bogu- miłowice	Kazimierz Wajdowicz, wł. d. Zakrzów, p. Wojnicz	Roman Jordan, wł. d. Rostoka, p. Za- kliczyn	Antoni Florowski, wł. r. Zawada lanc. p. Zakliczyn

Powiat	Komisya okręgowa	Przewodniczący	Zastępca
4. Chrzanów	10. Chrzanów-Jaworzno	Józef Baranowski wł. d. Trzebinia	Józef Datoń, dz. d. Bołęcin, p. Chrzanów
	11. Krzeszowice	Edward hr. Mycielski wł. d. Górka, pow. Trzebinia	Stefan Reichard, inspektor rolniczy, Krzeszowice
5. Dąbrowa	12. Dąbrowa	Józef Romer, wł. d. Grządy, p. Dąbrowa	Kazimierz Iłowiecki, dz. d. w Adamirzu p. Dąbrowa
	13. Żabno	Emil Jordan Stojowski wł. d. Miech - wice małe, p. Wietrzychowice	Józef Błażowski, rz. d. Dębin, p. Siedliszowice
6. Gorlice	14. Biecz okręg północny	Henryk Groblewski, wł. d. Szymbark, p. Gorlice	ks. Emil Jurczakiewicz, Ujście ruskie p. loco
	15. Gorlice okręg południowy	j. w.	j. w.
7. Grybów	16. Ciężkowice	Tadeusz Piękoś, wł. d. Stróże wyżne, p. loco	Wincenty Śmiałowski, wł. d. Chodorów, p. Grybów
	17. Grybów	j. w.	j. w.
8. Jasło	18. Jasło	Stanisław Kotarski, wł. d. Brzyska, p. Kołaczyce	Józef Przyłęcki, wł. d. Lubno szl., poczta Jasło.
	19. Frysztak	j. w.	j. w.
	20. Żmigród	j. w.	j. w.

Mianowani przez Wydział Rady powiatowej		Mianowani przez oddziały Towarzystwa gospodarskiego	
Członkowie	Zastępcy członków	Członkowie	Zastępcy członków
Aleks. hr. Wodzicki wł. d. Kościelec p. Chrzanów	Wincenty Noworyta, wł. r. Zagórz, p. Babice	Grzegorz Bogdan, wet. Chrzanów	Józef Kienia, nadleśn. Jaworzno
Dr. Bron. Guńkiewicz, wł. d. Radwanowice, p. Rudawa	Antoni Furdzik, dz. d. Żary, p. Krzeszowice	Oskar Fuchs, dz. d. Pisary p. Rudawa	Stanisław Remin, leśniczy, Kopce, p. Krzeszowice
Kazimierz Wróbel, Kanna, p. Bolesław	Otokar Bernowski, dz. d. Delastowice, p. Szczucin	Józef Maziarski, rz. d. Mędrzechów, p. Bolesław	Robert Salomon, przeł. obsz. dwor. w Jadownikach mokrych, p. Siedliszowice
Kazimierz Howiecki, dz. d. Adamirz, p. Dąbrowa	Wacław Sauer, wł. d. Konary, p. Żabno	Józef Chmielowski, dz. d. Okolice, p. Siedliszowice	Andrzej Wrzoska, n. gm. Sikorzyce, p. Wietrzychowice
Wacław Pieniążek, wł. d. Lipinki p. loco.	Mieczysław Niemczycki, wł. d. Turza, p. Biecz	Gustaw Kozierowski, wł. d. Biesna, p. Bobowa	Kazimierz Groblewski, wł. d. Szymbark, p. Gorlice
Wład. Schwarz, wł. d. Staszówka, p. Ciężkowice	Antoni Zabierzewski, rz. d. Ujście ruskie, p. loco	Dr. Kazimierz Szczaniński, wł. d. Kwilnowice, p. Zagorzany	Jan Gubała, n. gm. Szymbark, p. Gorlice
Antoni Długoszewski, właśc. d. Lipnica wieka, p. loco	Bolnślaw Bzowski, wł. d. Zborowice, p. Ciężkowice	Witold Zaleski, dz. dóbr. Wojnarowa, p. Bobowa	Aleksander Koczanowicz, wł. d. Śniegocin, p. loco
ks. Teofil Kaczmarezyk, Binczarowa, p. Grybów	Michał Ogorzałek, wł. gr. Cieniawa, p. loco	ks. Miron Czerlunczakiewicz, Banica, p. Śnietnica	Wojciech Rysiewicz, wł. gr. Ptaszkowa, p. loco
Jan Kanty Działnot, wł. d. Lubla, p. Fryszak	Jan Kiernicki, rz. d. Markuszowa, p. Dobrzechów	Kazimierz Piliński, wł. d. Tarnowiec, p. loco	Stanisław Włodek, wł. d. Trzcenica, p. loco
j. w.	j. w.	j. w.	j. w.
j. w.	j. w.	j. w.	j. w.

Powiat	Komisya okręgowa	Przewodniczący	Zastępca
9. Kolbuszowa	21. Kolbuszowa	Karol Hippman, wł. d. Trześń, p. Niwiska	Jan Żubro, rz. dobr. Huta komarowska, p. p. Majdan
10. Kraków	22. Kraków	Jan Skirliński, wł. d. Kryspinów p. Laszki	Dr. Witold Miliewski, wł. d. Piekary, p. Liszki
11. Krosno	23. Dukla	Jan Wejda, wł. dobr. Cergowa, p. Dukla	Stanisł. Starowiejski, wł. d. Ustrobnia, p. Krosno
	24. Krosno	Stanisław Ostaszewski, wł. d. Klimkówka, p. Rymanów	Edmund Bielski, dyr. szk. roln. Suchodół, p. Krosno
12. Limanowa	25. Limanowa okręg północny	Feliks Sandoz, insp. hodowli, Kraków	Kazimierz Dziedzic, Krasne p. Juddownik
	26. Limanowa okręg południowy	Zygmunt Mars, wł. d. Sowlin, p. Limanowa	Władysław Walter, wł. d. Świdnik, p. Łukowica
13. Mielec	27. Czermin	Jan hr. Tarnowski, wł. d. Milin, p. Chorzelów	Feliks Kwiatkowski, wł. d. Lisówek, p. Borowa
	28. Mielec	j. w.	j. w.
14. Myślenice	29. Myślenice	Bolesław Targowski, wł. d. Tokarnia, p. Łętownia	Stefan Konopka, wł. d. Głogoczów, p. Mogilany
15. Nisko	30. Nisko	Józef Komorowski, wł. d. Stany, p. Bojanów	Oliwier br. Ressegnier, wł. d. Nisko
	31. Ulanów	j. w.	j. w.

Mianowani przez Wydział Rady powiatowej		Mianowani przez oddziały Towarzystwa gospodarskiego	
Członkowie	Zastępcy członków	Członkowie	Zastępcy członków
Jakób Ekstein, wł. d. Kolbuszowa	Maciej Gorzelany, wł. gr. Kolbuszowa górna	Józef Wędrychowski, c. k. weter. Kolbuszowa	Ignacy Piórko, nacz. gminy Kolbuszowa dolna
Karol Malsburg, prof szk. roln Czernichów	Adolf Grzimka, wł. d. Batowice, p. loco	Karol Klich, c. k. wet., Kraków	Dr. Kazimierz Rutkowski, c. k. weter. Kraków
Tadeusz Peszyński, wł. d. Kobylany, p. Chorkówka	August hr. Łoś, wł. d. Dukła	Jan Trzeciecki, wł. d. Miejsce piastowe p. loco	Jan Skwara, wł. gr. Targowiska, p. Miejsce piastowe
Edward Świdorski, p. Krosno	Karol Gostyński, rz. d. Potok, p. Jedlicze	Władysław hr. Bobrowski, wł. d. Długie, p. Jedlicze	Alfred Irzykowski, wet. m. Krosno
Kazimierz Bzowski, wł. d. Żerosławice, p. Łapanów	Aleksander Dydyński, wł. d. Słupie, p. Jodłownik	Jan Drożdż, Jodłownik, p. loco	Stanisł. Śliwa, Mstów, p. Jodłownik
Kazimierz Mars, wł. d. Łososina gorna, p. Limanowa	Jan Marszałkiewicz, wł. d. Stronie, p. Łukowica	Zygmunt Krzyszkowski, Świdnik, p. Łukowica	Władysław Domagal-ski, wł. d. w Męcinie
Aleksander hr. Romer, wł. d. Borowa, p. loco	Paweł Miłoś, wł. gr. Pławo, p. Borowa	Jan Artwiński, wł. d. Ostrówek, p. Gawłuszowice	Edward Jezierski, wł. d. Gliny małe, p. Bcrowsa
Władysław Trzeciecki, wł. dóbr Zdaków, p. Gawłuszowice	Ludwik Ulrich, wł. r. Malin, p. Chorzelów	Mieczysław Artwiński, wł. d. Kliszówka p. Gawłuszowice	Józef Rydel, wł. d. Rżyska, p. Rzochów
Andrzej Średniawski, wł. realności w Górnej wsi	Emil Schünke, urzęd. Wydz. p., p. Myślenice	Józef Górkiewicz, wł. d. Toporzyska, p. Jordanów	Jan Zduń, wł. d. Raba wyżna, p. Chabówka
ks. Dyonizy Węgrzynowicz, Dąkrówka, p. Bojanów	Jan Gołębiowski, Rudnik, p. loco	Władysław Komorowski, wł. d. Bojanów, p. loco	Pawlik, Kamień, p. loco
Jan Łabędzki, Ulanów, p. loco	Antoni Brzech, Ulanów, p. Loco	Dr. Klemenz Kostheim, wł. d. Zarzyce, p. Ulanów	Wroński, Ulanów

Powiat	Komisya okręgowa	Przewodniczący	Zastępca
16. Nowy Sącz	32. Nowy Sącz	Władysław Głębocki, wł. d. Zbyszycy, p. Tęgoborze	Juliusz Aleksander, wł. d. Załubińce, p. Nowy Sącz
	33. Stary Sącz Muszyna	Frauciszek Kopaczyński, wł. d. Olszany, p. Stary Sącz	Jan Wadowski, wł. real. Łącko
17. Nowy Targ	34. Czarny Dunajec	Audrzej Glosser-Ka- łuski, wł. d. Roki- ciny, p. Chabówka	Dr. Jan Zduń, wł. d. Raba wyżna, p. Cha- bówka
	35. Krościenko	j. w.	j. w.
	36. Nowy Targ	j. w.	j. w.
18. Pilzno	37. Brzostek	Henryk Kaczorowski, wł. d. Przeczyca, p. Brzostek	Antoni Wejda, wł. d. Parkosz, p. Pilzno
	38. Pilzno	j. w.	j. w.
19. Ropczyce	39. Dębica	Jan Panek, c. k. star- szy weter. w Rop- czycach	Tadeusz Skoluba, wł. d. Lubzina, p. Rop- czyce
	40. Ropczyce	j. w.	j. w.
20. Rzeszów	41. Głogów Rzeszów	Aleksander Dombiski, wł. d. Nosówka, p. Rzeszów	Kazimierz Jędrzejo- wicz, wł. d. Hyżne, p. loco
	42. Strzyżów-Tyczyn	j. w.	j. w.

Mianowani przez Wydział Rady powiatowej		Mianowani przez oddziały Towarzystwa gospodarskiego	
Członkowie	Zastępcy członków	Członkowie	Zastępcy członków
Stanisław Potoczek wł. gr. Rdziostów, p. Nowy Sącz	Wilhelm Schmidt, Obelmiec niem., p. Nowy Sącz	Władysław Kłobu- kowski, wł. d. Gró- dek nad Dn., p. loco	Władysław Wielo- głowski, wł. d. Te- goborze, p. loco
Tomasz Ciągło, wł. gr. Podegrodzie, p. loco	Jan Faron, wł. grunt. Maszkowice, poczta Łącko	Roman Reklewski, wł. d. Rogi, p. Stary Sącz	Czesław Czechowski, dz. d. Brzezna, p. Nowy Sącz
Wawrzyniec Ptasio, Nowy Targ	Michał, Kapła, Czar- ny Dunajec	Jan Pietraszkiewicz Nowy Targ	Franciszek Bidziński, leśn. Szlachtowa, p. Szczawnica
Zygmunt Diewolski, wł. d. Krościenko, p. loco	Konstanty Dzewolski, wł. d. Grywałd, p. Krościenko	j. w.	j. w.
Wojciech Kamiń- ski, Szaflary p. Nowy Targ	Bartłomiej Rajski, Nowy Targ	j. w.	j. w.
Jan Krajewski, wł. gr. Błażkowa, p. Brzostek	Walenty Kolbusz, wł. gr. Bukowa, poczta Brzostek	Ludwik Kollat, wł. d. Jodłowa, p. loco	Maciej Warzecha, wł. gr. Jodłowa, p. loco
Ignacy Suski, rz. d. Przerzytybór, p. Zassów	Juliusz Bar, wł. dobr. Róża, p. Zassów	Mikołaj hr., Rey, wł. d. Przybyłowice, p. Czarna	Kazimierz Czerwiec, wł. d. Róża, pow. Zassów
Henryk Zauderer, aptekarz, Debica	Bronisław Szwanto- wski, wł. d. Niedźwia- da, p. Ropezyce	Karol Hruby, dz. d. Pustynia, p. Dębica	Apolinary Kwieciński, dz. d. Gawrzyłowa, p. Dębica
Kazimierz Jankow- ski, dz. d. Brzy- zno, p. Ropezyce	Bronisław Czerny, rz. d. Góra ropezy- cka, p. Sędziszów	Józef Szczepanik, nauczyciel w Sędzi- szowie	Stanisław Chmura, wł. gr. Brzeziny, poczta Wielopole
Jan Mazaraki, rz. d. Głogów, p. loco	Antoni Smagała, wł. gr. Trzciana, p. loco	Dr. Stanisław Dąbski, wł. d. Rndna wielka p. Rzeszów	Władysław Stasinic- wicz, rz. d. Tyczyn
Stanisław Dydyń- ski, wł. d. Godo- wa, p. Strzyżów	Ignacy Wołkowicki, wł. d. Strzyżów, p. loco	Władysław Wojna- rowski, wł. d. Żar- nowa, p. Strzyżów	Tadeusz Jabłoński, wł. d. Baryczka, p. Niebyłec

Powiat	Komisya okręgowa	Przewodniczący	Zastępca
21. Tarnobrzeg	43. Rozwadów	Zbigniew Horodyński, wł. d. Zbydniów, p. loco	ks. Wojciech Sapecki, Radomyśl nad Sanem
	44. Tarnobrzeg	j. w.	Gustaw Gaweckl. rz. d. Dzików, p. Tar- nobrzeg
22. Tarnów	45. Tarnów	Władysław Wodczyń- ski, dzier. d. Skrzy- szów, p. Tarnów	Bolesław Rnssowski, wł. d. Bistuszowa, p. p. Ryglice
	46. Tuchów	j. w.	j. w.
23. Wadowice	47. Andrychów-Kal- warya	Franciszek Dziobek, dz. d. Zygodowice, p. Wadowice	Stanisław Kunacho- wicz, dz. d. Radozca, p. Wadowice
	48. Wadowice-Zator	j. w.	j. w.
24. Wieliczka	49. Podgórze	Adam Fink, wł. d. Komorniki, p. Wi- śniowa	Kazimierz Bzowski, wł. d. Żerosławice, p. Łapanów
	50. Wieliczka	Alojzy Meyer, wł. d. Lubostronia, p. Ko- bierzyn	Feliks Sandoz, wł. d. Soboniowice, poczta Wieliczka
25. Żywiec	51. Żywiec	Edward Drapella, nadleśniczy, Sucha	Józef Studencki, wł. realn., Żywiec

Mianowani przez Wydział Rady powiatowej		Mianowani przez oddziały Towarzystwa gospodarskiego	
Członkowie	Zastępcy członków	Członkowie	Zastępcy członków
Jan Mączka, wł. gr. Zaleszany, p. Zbydniów	Tdofil Grzesiak, prz. obsz. dw. Zbydniów, p. loco	Gustaw Scherautz, rz. d. Grębów, p. loco	Władysław Nowakowski, Grębów
Władysław Gryglewski, pocztm., Tarnobrzeg	Wojciech Wiązek, wł. gr. Machów, p. Tarnobrzeg	Feliks Myszkowski, rz. d. Wymysłów, p. Tarnobrzeg	Tomaszewski, Miechoćcin, p. Tarnobrzeg
Leopold Dietl, wł. d. Rzuchowa p. loco	Jan Szymczak, n. gm. Poręba radlna, p. Tarnów	Dominik Kwiatkowski, rz. d. Niedomice, p. Żabno	Bronisław Zabęcki, rz. d. Rzędzin, p. Tarnów
Zygmunt Zawadzki, wł. d. Szydłowa, p. Gromnik	Stanisław Florek, n. gm. Gromnik. p. loco	Karol Herliczka, wł. d. Kowalowa dolna, p. Ryglice	Dr. Włodzimierz Krzeczunowicz, wł. d. Janowice, p. loco
Antoni Styła; wł. gr. Choczniak p. Wadowice	Franciszek Biela, wł. gr. Zebrzydowice, p. Kalwarya	Henryk Zipser, dz. d. Inwałd, p. Andrychów	Rudolf Fuchs, dz. d. Jastrzębia, p. Lancokorona
Jan Świerguła, wł. gr. Laskowa p. Zator	Jan Zajac, wł. grunt. Piotrowice, p. Zator	Jerzy Gonscher, dz. d. Rudce, p. Zator	Jan Nidecki, nacz. gm. Rodacze, pocz. Wadowice
Władysław Jakubowicz, wł. dóbr Zarębki, p. Dobczyce	Jan Stasiak, wł. real. Falkowice. p. Gdów	Stefan Kałuski, wł. d. Zegartowice, poczta Dobczyce	Aleksander Skrzyński, wł. d. Wolica, pocz. Wiśniowa
Stanisław Konopka, wł. d. Mogilany p. loco	Antoni Góra, wł. gr. Gólkowice, p. Wieliczka	Józef Śliwicki, wł. d. Kosocice, p. Wieliczka	Kazimierz Czarnomski, dz. d. Chorągiewica, p. Wieliczka
Ludwik Dubowski, wł. rea'n. Żywiec	Jan Szwed, wł. real. Pepel mała, p. loco	Maksymilian Budiner, rz. d. Lipów, poczta Żywiec	Tomasz Białka, wł. realności, Żywiec

II. W okręgu c. k. Towarzystwa

Powiat	Komisya okręgowa	Przewodniczący	Zastępca
1. Bóbrka	1. Bóbrka	Włodzimierz Czajkowski, wł. d. Pietniczany, p. Bóbrka	Stanisław Zwolski, wł. d. Bryńce, p. Wybranówka
	2. Chodorów	Władysław Nowicki, wł. d. Bortniki, p. loco	Wiktor Korzenny, dz. d. Brzozdowce, p. loco
2. Bohorodczany	3. Bohorodczany	Józef Szeliński, wł. d. Bohorodczany p. loco	ks. Karol Szczepański, Bohorodczany
	4. Sołotwina	Karol Grögler, rz. d. Sołotwina, p. loco	ks. Stefan Komarzyński, Łysiec, p. loco
3. Borszczów	5. Borszczów	Henryk Dłuski, dz. d. Łanowce p. Jezierzany	Edmund Dzierżko, wł. d. Wierchniakowce, p. Borszczów
	6. Mielnica	Karol Henisch, wł. d. Kudryńce, p. loco	Bronisław Śniadowski, dz. d. Okopy, p. Kazaczówka
4. Brody	7. Brody	Szczęśny Niemczewski, sekretarz R. p. Brody	ks. Józef Cegielski, Hołoskowice, p. Brody
	8. Łopatyn	Zdzisław Eder, dz. d. Stołpin, p. Toporów	ks. Julian Mandyczewski, Brody
	9. Założce	Rafał Hirsch, rz. d. Założce	Józef Wasilewski, rz. d. Milno, p. loco

gospodarskiego galicyjskiego.

Mianowani przez Wydział Rady powiatowej		Mianowani przez oddziały Towarzystwa gospodarskiego	
Członkowie	Zastępcy członków	Członkowie	Zastępcy członków
Adam Ożarowski, rz. d. Strzałki, p. Bóbrka	Henryk Czajkowski, wł. d. Bóbrka, p. loco	Ignacy Smalawski, rz. d. Stare Siolo, p. loco	Franciszek Kamiński, dz. d. Chlebowice, p. loco
Tadeusz Link, rz. d. Chodorów, p. loco	Czesław Trzecieski, dz. d. Żyrawa, p. Chodorów	Stanisław Smalawski, dz. d. Aleksandrya ad Podniestrzany	Apolinary Krymski, rz. d. Laszki dolne, p. Borynicze
Dr. Michał Feren-siewicz, lek. okr. Bohorodeczany	Jędrzej Wołoszczuk, nacz. gminy Boho-rodeczany	Antogi Pekło, rz. d. Bohorodeczany	ks. Andrzej Androho-wicz, Żuraki, p. So-łotwina
ks. Grzegorz Pro-cyk, Manaster-czany, p. Soło-twina	Jerzy Adam, wł. gr. Manastereczany, p. Sołotwina	Jan Sękowski, wł. d. Żuraki, p. Sołotwina	ks. Jan Hordyński, Żuraki p. Sołotwina
Józef Kozierowski, Skała	Antoni Fastnacht, rz. d. Bileze złote, p. loco	Stanisław Gromnicki, wł. d. Oleksińcé, p. Bileze	vacat
Mieczysław, hr. Borkowski, wł. d. Mielnica, p. loco	ks. kanonik Smyczyń-ski, Germakówka p. loco	Józef hr. Koziembro-dzki, wł. d. Dźwi-niaczka, p. Mielnica	Zygmunt Kościsz-e-wski, rz. d. Bileze złote, p. loco
Adam Krajewski, wł. d. Czehy, p. Zabłotce	ks. Jan Mryglodowicz, Ditkowice, p. Założce	Bolesław Rotter, wł. d. Suchodoły, p. Brody	Władysław Gniewosz, wł. d. Kały, p. Ożydów
Tadeusz Wysocki, wł. d. Uwin, p. loco	Tadeusz Karniewski, wł. d. Zawidze, p. Łopatyn	Stanisław Sokolnicki, wł. d. Oplucko, p. Ochladów	ks. kanonik Kubistał, Łopatyn
ks. Teodozy Eflno-wicz, Popowce, p. Podkamień	ks. Roman Lander, Założce nowe	Włodzimierz Bieliński, c. k. weter., Brody	Wincenty Sokulski, dz. d. Kruchów, p. Nuszcze

Powiat	Komisya okręgowa	Przewodniczący	Zastępca
5. Brzeżany	10. Brzeżany	Wincenty Podlewski, dz. d. Pisarówka, p. Dunajów	Tomasz Marmorosz, dz. d. Olesin, p. Ko- zowa
	11. Kozowa	Edward Krzyżanowski, dz., p. Kozowa	Kazimierz Bajewski, wł. d. Wybudówi p. Kozowa
6. Brzozów	12. Brzozów	Mieczysław Urbański, wł. d. Haczów, p. loco	Stanisław Dydyński, wł. d. Ulucz, p. loco
	13. Dynów	Zdzisław Madeyski, wł. d. Jabłonica ru- ska, p. Newistka	Stefan Trzeciecki, wł. d. Dynów
7. Buczacz	14. Buczacz	Władysław Serwa- towski, wł. d. Jezie- rzany, p. loco	Aleksander Koby- lański, wł. d. Suwio- dów, p. Złoty Potok.
	15. Monasterzyska	Kajetan Abgarowicz, dz. d. Dubienko, p. Monasterzyska	Michał Łucki, wł. d. Łuka, p. Uście ziel.
	16. Potok złoty	Mieczysław Potocki, wł. d. Rukomysz, p. Buczacz	Władysław Czajkow- ski, dz. d. Sokulec, p. Potok zł.
8. Cieszanów	17. Cieszanów	Kazimierz Jampolski, wł. d. Łowcza p. Narol	Zdzisław br. Brunicki, wł. d. Lublinieć p. Cieszanów
	18. Lubaczów	Leon Moszyński, Lu- baczów pełnom. d. Lubaczów	Władysław Mysz- kowski, rz. d. Ole- szyce
9. Czortków	19. Czortków	Dr. Stanisław Rudrof, wł. d. Szwajkowce, p. Probózna	Tadeusz Szeliga Po- tocki, wł. d. Uhryń, p. Czortków

Mianowani przez Wydział Rady powiatowej		Mianowani przez oddziały Towarzystwa gospodarskiego	
Członkowie	Zastępcy członków	Członkowie	Zastępcy członków
Józef Krejczyk, dz. d. Leśniki p. Brzeżany	Władysław Świeciński, wł. real. Hinowice, p. Brzeżany	Zdzisław Wolfarth, wł. d. Demnia, p. Kurzano	Tytus Urzędowski, dz. d. Marcelówka, p. Brzeżany
Ludwik Aksentowicz, dz. d. Ceniów, p. Kozowa	Longin Kobos, dz. d. Taurów, p. Kozłów	Grzegorz Wartanowicz, dz. d. Augustówka, p. Koniuchy	Włodzimierz Leszczyński, dz. d. Kozówka, p. Kozowa
Franciszek Gedel, wł. d. Wydrna dolna p. Dydnia	Romuald Sękowski, wł. d. Wydrna górna, p. Dynów	Tedeusz Cybulski, wł. d. Humniska, p. Brzozów	Kazimierz Jadowski, dz. d. Trześniów p. Jasionów
Teodor Jüngst, wł. d. Igioza, p. Dynów	Włodzimierz Dwer-nicki, wł. d. Temeszów, p. Dydnia	Dr. Ferdynand Benoni, Dynów	Paweł Korabiowski, wł. gr. Bachórz, p. Dynów
Ludwik Radzikowski, rz. d. Rzepińce, p. Buczac	Franciszek Piórecki, rz. d. Nowosiółka, p. Jazłowice	Franciszek Horodyski, wł. d. Trybnowce, p. Buczac	Baltazar Kozik, Me-dwedowce, p. Buczac
Władysław Serwatowski, wł. d. Jezierzany k. Buczacza p. loco	Józef Dwernicki, rz. d. Jezierzany k. Buczacza p. loco	Michał Łucki z Łuki pod Ujściem zielo-nem	Bronisław Czajkowski, wł. d. Kowalówka, p. Monasterzyska
Rudolf Lubieniecki, dz. d. Sokółów, p. Potok zł.	Jan Półchłopek, rz. d. Leszczańce, p. Buczacz	Leon Kobylański,	Ksawery Lubicz Po-tocki, wł. d. Kośmierzyn, p. Potok złoty
Ludwik br. Wattmann, wł. d. Ruda różaniecka p. Do-lina	Adolf Kosturkiewicz, dz. d. Folwarki Cie-szanowskie	ks. Teofil Skobielski, Żuków, p. Cieszano- wów	Ignacy Zboril, wł. d. Łukawica, p. Narol
Mieczysław Zabłocki, dz. d. Hamernia, p. Nowa Grobla	Mieczysław Mikołajewicz, wł. d. Majdan, p. Wielkie Oczy	Stanisław Ossoliński, dz. d. Oleszyce.	Michał Maczuga, dz. d. Zapałów
Julian Domański, Rossochacz p. Jagielnica	Wilhelm br. Lewar-towski, z Kalinow-szczyzny	Tadeusz Noel, dz. d. Sosolówka p. Ułasz-kowce	ks. Jan Czmoła, Uła-szkowice

Powiat	Komisya okręgowa	Przewodniczący	Zastępca
10. Dobromil	20. Bircza	Józef Nowosielecki, wł. d. Wójtkowa, p. loco	Jan Capiński, wł. d. Łodzinka górna
	21. Dobromil	Paweł Tyszkowski, wł. d. Hawniki, p. Ro- botyce	Julian Terlecki, wł. d. Przedzielnica, p. Nizankowice
11. Dolina	22. Bolechów	Roman Gójski, emer. urz. Tow. Ubezp. Bolechów	Juliusz Wanke, wł. młyna, Bolechów
	23. Dolina	Dr. Stan. Kotłowski, lekarz, Dolina	Michał Misiewicz, zast. burmistrza, Dolina
	24. Roźniatów	Adolf Waligórski, wł. d. Swaryczów, p. Roźniatów	Romuald Bauman, rz. d. Roźniatów
12. Drohobycz	25. Drohobycz	Leonard Wiśniewski, wł. d. Drohobycz	ks. Jan Pasternak, Wacowice, p. Dro- hobycz
	26. Medenice	Zdzisław Krynicki, wł. d. Krynica, p. Medenice	Juliusz Frey, dz. d. Opary, p. Medenice
	27. Podburz	Antoni Anderka, rz. d. Podbuż	Karol Hawranek, le- śniczy, Podbuż
13. Gródek	28. Gródek	Franciszek Bobowski, agent Towarz. Ubez., Gródek	Henryk Mroczkowski, rz. d. Dobrostany p. Biała góra
	29. Janów	Józef Weigiel-Mille- ret, wł. d. Żorniska, p. Domażyń	Edward Kopecki, wł. d. Rokitno, p. Brzu- chowice

Mianowani przez Wydział Rady powiatowej		Mianowani przez oddziały Towarzystwa gospodarskiego	
Członkowie	Zastępcy członków	Członkowie	Zastępcy członków
Antoni Morelowski, wł. d.	Floryan Kozłowski, wł. d. Lipa p. loco	Zygmunt Kapiszewski, dz. d. Rybotyce, p. loco	Jan Rudowski, rz. d. Kuźmin, p. Tyrawa wołoska
Władysław Młodkowski, wł. d. Truszowice, p. Niżankowice	Aleksander Pragłowski, wł. d. Komarowice, p. Nowe miasto	Zygmunt Dobrzyński, wł. d. Nowe miasto, p. loco	Piotr Geisler, wł. r. Dobromil
Leon Bielecki, c. k. leśniczy, Kalna, p. Dolina	ks. Teofil Górnikiewicz, Hożów p. Bolechów	Kazol Okornicki, sekr. magistratu Bolechów	Mściśław Zakrzewski, wł. d. Czołhany, p. Bolechów
ks. Hipolit Zaremba, Dolina	Józef Nowak, Dolina	Tauchin Hammermann, c. k. weter., Dolina	Wilhelm Chrz, zarz. lasów Rachin
Jerzy Petri, Perechińsko	Teodor Prokopów, Jasienowice, p. Roźniatów	Sylwester Hołubowski, wł. d. Perechińsko	Franciszek Janowski, wł. d. Roźniatów
Jan Kiszko, nacz. gminy	Tadeusz Kocko, n. gminy	Mieczysław Truszkowski, wł. r. Drohobycz	Michał Pożakowski, wł. gr. Stebnik, p. Truskawiec
Henryk Feuereisel, rz. d. Wróblowice p. Medenice	Ryszard Schiller, dz. d. Lipowiec, p. Drohobycz	ks. Michał Baczyński, Rabczyce, p. Medenica	Jan Krawców, wł. r. Wróblowice, p. Medenice
ks. Anatol Kozaniewicz, Bystrzyca, p. Podbuż	Hryń Łuciów, wł. r. Podbuż	ks. Antoni Wygrzynowicz, Smolna, p. Podbuż	Szczepan Kulczycki, wł. gr. Podmanasterek, p. Podbuż
Jan Kinze, dz. d. Zuszyce, poczta Mszana	Jan Marcyniszyn, n. gm. Czerlany p. loco	Julian Obmiński, dz. d. Bartatów p. loco	Jan Jackowski, n. gm. Wolczuchy, p. Rodatycze
Gracyan Radomski, wł. d. Jamelna, p. Janów	Georg Scheer, wł. r. w Rottenhan	Vacat	Jan Breuer, wł. d. Sucha Wola, poczta Mszana

Powiat	Komisya okręgowa	Przewodniczący	Zastępcza
14. Horodenka	30. Horodenka	Jakób br. Romaszka , wł. d. Horodenka, p. loco	Kajetan Passakas, wł. d. Kolanki, p. Ho- rodenka
	31. Obertym	Antoni Theodorowicz, wł. d. Żuków, p. Obertyn	Franciszek Knuz, wł. d. Hawrylak, p. Obertyn
15 Husiatyn	32. Husiatyn	ks. Kazimierz Głó- wiński, Chorostów	Leon Horodyski, wł. d. Tłusteńskic, p. Probużne
	33. Kopyczyńce	Władysław Bogncki, wł. d. Czarnokońce wielkie, p. Probużna	Zdzisław Smalawski, Kopyczyńce
16. Jarosław	34. Jarosław-Pru- chnik	Włodzimierz Ustrzy- cki, wł. d. Czelatycy, p. Jarosław	Bolesław Jasioński, rz. d. Węgierka, p. Pruchnik
	35. Radymno	Stanisław Kisielewski, dz. d. Kołozów, p. Radymno	ks. W. Szmyt, Kaszyce p. Hosienice
	36. Sieniawa	Aleksander Ostrowski, Adamówka p. loco	Ludwik Łysakowski, Cieplice, p. Sieniawa
17. Jaworów	37. Jaworów	Jan hr. Szeptycki, wł. d. Przyłbice, p. Mu- żyłowice	Franciszek hr. Co- łonna - Czosnowski, wł. d. Rogóžno, p. Jaworów
	38. Krakowiec	Stanisław br. Hagen, wł. d. Wielkie Oczy p. loco	Bolesław Orzechowicz, wł. d. Kalników, p. Krakowiec
18. Kałusz	39. Kałusz	Stanisław Komornicki, wł. d. Zawadka, p. Kałusz	ks. Józef Szeligiewicz, Kałusz
	40. Wojniłów	Witołd Postruski, wł. d. Sereďna, p. Woj- niłów	Jan Kunaszowski, wł. d. Perekosy, p. Woj- niłów

Mianowani przez Wydział Rady powiatowej		Mianowani przez oddziały Towarzystwa gospodarskiego	
Członkowie	Zastępcy członków	Członkowie	Zastępcy członków
Tytus Zulauf, Horodenka	Leszek Cieński, wł. d. Okno, p. Horodenka	Jan Wielowiejski, wł. d. Olejowa p. Horodenka	Kazimierz Przybyławski, wł. d. Uniż, p. Czernelica
Ignacy Theodorowicz, Tyszkowce	Albin Kunz, wł. d. Podwerce, poczta Niewiska	Jerzy Gieszkowski, dz. d. Obertyn p. loco	Józef Jakóbowicz, wł. d. Soroki, p. Gwoździec
ks. Włodzimierz Koziorowski, Horodnica	ks. Mikołaj Tomnicki, Szydłowiec, p. Husiatyn	Bronisł. Łastawiecki, dz. d. Krogulec, p. Wasylkowce	Kornel Payger, wł. d. Sidorów, p. Husiatyn
Michał Müller, dz. d. Zielony Kąt, p. Kuciubłuce	Kazimierz Cieński, dz. d. Uwista, p. Chorostków	Kazimierz Horodyski, wł. d. Krogulec, p. Wasylkowce	Adolf Cieński, dz. d. Ludwipól, p. Horodnica
Michał Socha, wł. gr. Zarzecze, p. loco	Antoni Sobieć, wł. gr. Munina, p. Jarosław	Franciszek Dobrowolski, rz. d. Pawłosiów, p. Jarosław	Tomasz Maziarek, Pawłownik p. Jarosław
Witołd Kotkowski, wł. d. Dobkowice, p. Radymno	Fryderyk Pokorny, wł. d. Ludków, p. Radymno	Ludwik Borowski, dz. d. Laszki p. Bobrówka	Marcin Popkiewicz, Radymno
Michał Wołczasty, nacz. gm. Cieplice, p. Sieniawa	Stanisław Naspiński, nacz. gm. Wiązownica, p. loco	Franciszek Krokowski, dz. d. Sieniawa	Władysław Merczyński, Piwoda, p. Wiązownica
Leon hr. Szeptycki, przeł. ob. dwor. Przyłbice, p. Muzyłowice	Adam Chlebowicz, rz. d. Porudno	Jan br. Konopka, wł. d. Szkło, p. loco	Aleksander Weisman-Zawidowski, wł. d. Starzyska, poczta Szkło
Adam Łucki, wł. d. Sarny, p. Krakowiec	Piotr Fartuch, wł. gr., Krakowiec	Kazimierz hr. Zubieński, wł. d. Krakowiec	Ludomir Morawski, wł. d. Hruszczów, p. loco
Ignacy Przesalski, sekret. Rad. pow. Kałusz	Dr. Adolf Wurst, lekarz, Kałusz	Kazimierz Rojowski, wł. d. Humenów, p. Wojniłów	Konstanty Czarkowski, wł. d. Niegowice, p. Wierzchnia
Henryk Mierzeński, wł. d. Dubowice, p. Wojniłów	Bronisław Barzykowski, dz. d. Siółko, p. Wojniłów	Feliks Sczechkhina, wł. d. Przewoździec, p. Wojniłów	Władysław Rozwadowski, wł. d. Dołpotów, p. Wojniłów

Powiat	Komisya okręgowa	Przewodniczący	Zastępca
19. Kamionka Strumiłowa	41. Busk	Feliks Domański, Ubinie p. Zadwórze	Maryan Bogdanowicz, rz. d. Busk
	42. Kamionka Str.	Józef Burghardt, dz. d. Żelechów wielki. p. loco	Władysław Osoliński, dz d. Horpin, p. Kamionka
	43. Radziechów	Tytus Korytyński, wł. d. Niestanice, p. Chołojów	Roman Ujejski, wł. p. Pawłów, poczta Chołojów
20. Kołomyja	44. Gwoździec	Leon książ Puzyna, wł. d. Gwoździec	Kajetan Agopsowicz, wł. d. Trofanówka, p. Gwoździec
	45. Kołomyja	Roman książ Puzyna, wł. d. Piadyki, p. Kołomyja	Kazim. Agopsowicz, wł. d Chomianówka, p. Gwoździec
	46. Peczeniżyn	Jan Kleski, właśc. d. Wierzbiał, p. Kołomyja	Stanisław Jasiński, wł. wł. d. Zahajpole, p. Matyjowce
21. Kossów	47. Kossów	Stanisław Bursa, wł. apteki. Kossów	ks. Jan Rogożyński, Szeszory p. Pistryń
	48. Kuty - Żabie	Władysław Polnszyński. rz. d. Pistyn, p. loco	Zygmunt Gawłowski, sekr. W. p. Kossów
22. Lisko	49. Baligród	Zygmunt Madeyski, wł. d. Nowosiółka bal., p. Lisko	ks. Cyprian Jasieniecki, Stężnica, p. Baligród
	50. Lisko	Wiktor Żurowski, wł. d. Myczków, p. Lisko	Julian Mickiewicz, wł. d. Zawadka, p. Tyrarawa wołoska
	51. Lutowiska	Ludwik Baldwin Ramult, wł. d. Dwernik, p. Lutowiska	ks. Mikołaj Buła, Dwernik, p. Lutowiska
	52. Ustrzyki	Kazimierz Russocki, wł. d. Ustyanowa p, Ustrzyki dolne	Edmund Podivin, rz. d. Leszczowate, p. Ustrzyki Dolne

Mianowani przez Wydział Rady powiatowej		Mianowani przez oddziały Towarzystwa gospodarskiego	
Członkowie	Zastępcy członków	Członkowie	Zastępcy członków
ks. Wiktor Haruch, Grabowa, p. loco	ks. Dorosz, Rakobuty, p. Busk	Matwój Zieliński, wł. gr. w Rakobutach	Gretschel, nadleśn. Grubowa p. loco
Dymitr Wanio, wł. r., Kamionka	Jan Lewicki, wł. real. Kamionka	Roman Kamiński, dz. d. Żelechów mały	Hipolit Neuman lustr. pow., Kamionka
ks. Izydor Dawidowicz, Radziechów	ks. Świstuń, Peratyn, p. Radziechów	ks. kanonik Skalski, Radziechów	Jan Galański, wł. gr. Pawłów, p. Chołojów
Roman książę Puzyna, (jun.), wł. d. Piadyki, p. Kołomyja	Jakób Kosiba, lust. d. Jabłonów, p. loco	Stanisław Łążyński, wł. d. Załucze, p. Matyjowce	Artur Krzysztofowicz, wł. d. Kornicz, p. Kołomyja
Kazimierz Kobylański, wł. d. Winogród, poczta Gwoździec	Leon książę Puzyna, wł. d. Gwoździec	Antoni Strzelecki, wł. d. Wołowa, p. Matyjowce	Mikołaj Melnyczuk, wł. r. Piadyki, Kołomyja
Jakób Kosiba, lust. d. Jabłonów, p. loco	Maksymilian Fediuk, wł. gr. Bopów, p. Kołomyja	ks. Józef Charzewski, Sopów, p. Kołomyja	Nykołaj Hajowy, wł. gr. Wierbiąż, p. Kołomyja
Albin Starzyński, oficyał W. pow. Kossów	Alfred Mitsowitz, wł. r. Hryniowa, p. Dolhopole	Zygmunt Gawłowski, sekr. W. p. Kossów	Franciszek Feuer, Hryniawa, poczta Uścieryki
ks. Teodor Lisiewicz, Stare Kuty	Stanisław Bursa, wł. apteki, Kossów	ks. Jakób Moszoro, Kuty	Julian Kazakiewicz, Kossów
Wiktor Kościński, wł. d. Żerdeńka, p. Hoczew	Jan Wilczyński, wł. d. Busk, p. Ci na	Bolesław Zatorski, wł. d. Orelec, p. Olszanica	Jan Zatorski, wł. d. Myczków, p. Solinica
Konstanty Hołyński, wł. d. Brelików, p. Ropienka	Józef Bielak, wł. r. Lisko	Tadeusz Łępkowski, wł. d. Czaszyn. p. Zagórz	August hr. Krasiecki, wł. d. w Lisku
Stanisław Michalewski, dz. d. Dwernik, p. loco	Wojciech Raszowski, agent Tow. Ubezp. Lutowiska	Aleksander Udrycki, wł. dóbr, Sorodne, p. Lutowiska	Jan Gayer, dz. d. Chrewt, p. loco
Adam Ziętarski, wł. d. Rabe, p. Ustrzyki dolne	Franciszek Rytarowski, wł. d. Romanova Wola	Józef Nanowski, wł. d. Ustrzyki dolne, p. loco	Konstanty Hołyński, wł. d. Brelikowa, p. Ropienka

Powiat	Komisya okręgowa	Przewodniczący	Zastępca
23. Lwów	53. Lwów	Adolf Wiesiołowski, wł. d. Lwów	Dr. Józef Szpilman, rektor Akad. weter., Lwów
	54. Winniki	Witold Traczewski, nancz. roln., Lwów	Antoni Romański, zarz lasów, Winniki
	55. Szczerzec	ks. Michał Jaćkiewicz, Chruśno stare, p. Brodki	Józef Capiński, rz. d. Podadki, p. Nawa- rya
24. Łańcut	56. Łańcut-Przeworsk	Karol Madeyski, rz. d. Łańcut	Władysław Nestoro- wicz, Przeworsk
	57. Leżajsk	ks. Aleksy Iwasiówka Dębno, p. Leżajsk	Julian Chrzanowski, leśniczy, Ruda, p. Sarżyna
25. Mościska	58. Mościska	Dyonizy Pogłódowski, wł. d. Sudkowice p. Krukienice	Karol hr. Drohojow- ski, wł. d. Tułkowice, p. Krukienice
	59. Sądowa Wisznia	Bolesław Śmiałowski, wł. d. Stójańc, p. Chorośnica	Bolesław Gurski wł. d. Dąbrowa, p. Są- dowa Wisznia
26. Nadwórna	60. Nadwórna	ks Józef Kuczyński, Paryszcze, p. Nad- wórna	Andrzej Jeż, wł. d. Hawrytówka p. Cu- cyłów
27. Podhajce	61. Podhajce	Edwin Hohendorf, wł. d. Horożanka, p. loco	Ignacy Romanowski, wł. d. Horożanka, p. loco
	62. Wiśniowczyk	Stanisław Perekła- dowski, rz. d. Sosnów	Józef Strutyński, wł. d. Mogiłki, p. Słoboda

Mianowani przez Wydział Rady powiatowej		Mianowani przez oddziały Towarzystwa gospodarskiego	
Członkowie	Zastępcy członków	Członkowie	Zastępcy członków
Dr. Mieczysław Pańkowski, prof. akad. roln., Du-blany	Józef Kubicki, weter. m, Lwów	Ignacy Papara, dz. d. Stroniatyn, p. Podliski małe	Józef Śniadowski, wł. d. Borki Janowskie, pi Brzuchowice
Adam br. Horoch, wł. d. Winniczki, p. Winniki	Dmytro Kiernoba, n. g. Podbereże, p. Winniki	Aleksander Strzëlecki, wł. d. Kukizów, p. Jaryczów	Władysław Ciągło, p. Ob. d. Biłka szlach., p. Gaje
Dawid Abrahamowicz, wł. d. Siemianówka, p. Szczerzec	Leopold Kühner, n. g. Chrušno nowe, p. Szczerzec	Filip Simon, n. gm. Szczerzec	Iwan Karolak, n. g. Czerkasy, p. loco
Zygmunt Łastowiecki, wł. d. Lipnik, p. Kańczuga	Antoni Trojnar, wł. gr. Białobrzegi p. Rogużno	Henryk Sawicki, nadleśniczy, Przeworsk	Tadeusz Śmiałowski, rz. d. Kańczuga
Franciszek Ber, kontrolor lasów Leżajsk	Roman Kilarski, rz. d. Wierzawice, p. Leżajsk	ks. kanonik Świerczyński, Grodzisko	Jan Zawilski, wł. r. Leżajsk
Bolesław Orzechowicz, wł. d. Kalników, p. Krakowice	Mieczysław Wyszyński, rz. d. Rudniki, p. Mościska	Aleksander Misiągiewicz, wł. d. Czyżowice, p. Mościska	Stefan Nanowski, wł. d. Koniuszki nanowskie, poczta Mościska
Karol Nechnacki, wł. d. Dolhomociska, p. Sądowa Wisznia	Jan Chorośnicki, wł. d. Chorośnica, p. loco	Klemens Majewski, rz. d. Dytlatycze, p. Sądowa Wisznia	Emil Ulm, wł. d. Zarzecze, p. Chorośnica
ks. Antoni Mojseowicz, Pniów, p. Nadwórna	Antoni Sym, zarz. l. Mikuliczyn	Ludwik Abgarowicz, kraj. instruktor hodowli bydła, Uhryń	Michał Szaszkiewicz, wł. gr. Bednarówka, p. Ottynia
Napoleon Gołaszewski, wł. d. Toustobaby, p. Horożana	Władysław Gołębski, wł. d. Krasnolesie, p. Lipica dolna	Juliusz Gołębski, wł. d. Sławętn p. Lipica dolna	Kazimierz Gołębski, wł. d. Szumłany wiel., p. Bybło
Stanisław Bogełmowicz, wł. d. Hajworonka p. Wiśniowczyk	Aleksander Leszczyński, wł. d. Rakowice p. Sosnów	Ludwik Aksełtowicz, wł. d. Ceniów, p. Kozowa	Józef Krasucki, Litiatyn, p. loco

Powiat	Komisya okręgowa	Przewodniczący	Zastępca
28. Przemyśl	63. Dubiecko	Bolesław Jocz, wł. d. Krzywca, p. loco	Ignacy hr. Krasicki, wł. d. Bachórzec, p. Dubiecko
	64. Krasieczyn	Adam Dębicki, dz. d. Wapowce, p. Przemyśl	Antoni Miazga, nadl. Brylińce, p. Olszany
	65. Medyka	Mieczysław Romanowski, dz. d. Medyka, p. loco	Eml Wasilkowski, dz. d. Pleszowice, p. Hussaków
	66. Niżankowice	Włodzimierz Junga, wł. d. Hruszatyce, p. Nowemiasto	Stanisław Narzymski, rz. d. Mirzyniec
	67. Przemyśl	Mikołaj Drużbacki, wł. d. Przemyśl	Mieczysław Popiel, wł. d. Kazanów, p. Przemyśl
	68. Wyszatyce	Adolf Ebenberger, dz. d. Małkowce, p. Żurawica	ks. Szymon Bałaban, Kosienica, p. loco
29. Przemyślany	69. Gliniany	Adam Treter, wł. d. Laszki kr., p. Gliniany	August Gołowski, wł. d. Kurowice, p. loco
	70. Przemyślany	Władysław Czerkawski, wł. d. Meryszczów, p. Przemyślany	Zygmunt Wiśniewski, dz. d. Ciemierzynce, p. Dunajów
30. Rawa	71. Niemirów	Karol Kruzenstern, wł. d. Niemirów, p. loco	Feliks Biliński, wł. d. Huta obedyńska, p. Potylicz
	72. Rawa	Jan Sołowij, dz. d. Kamionka wołoska, p. Dobrosin	Mieczysław Świątkiewicz, wł. d. Potylicz, p. loco
	73. Uhnów	Zygmunt Stasiniewicz, przeł. ob. dw. Machnów, p. Uhnów	Józef Skolimowski, wł. d. Dyniska, p. Uhnów

Mianowani przez Wydział Rady powiatowej		Mianowani przez oddziały Towarzystwa gospodarskiego	
Członkowie	Zastępcy członków	Członkowie	Zastępcy członków
Józef Jarużeleski, wł. d. Babice p. loco	Mieczysław Darowski, wł. d. Jskañ, p. Dubiecko	ks. Andrzej Solecki, Krzywca	Ludwik Dudziński, przeł. obszaru dwor. Bachów, p. Babice
Zygmunt Sroczyński, dz. d. Władysławów, p. Krasiczyn	Teodor Kozarski, dz. d. Kupna, p. Krzywca	Karol Janecki, rz. d. Krasiczyn	Mizerski, kasyer, Krasiczyn
Franciszek Gizowski, wł. d. Stubińko, p. Radymno	Mikołaj Oleszko, wł. gr. Poździacz, p. Medyka	ks. Władysław Głowacki, Medyka	Ferdynand Cechak, kasyer, Medyka
Stanisław Skalski, wł. d. Podmojsce, p. Niżankowice	Józef Stankiewicz, dz. d. Drozdowice, p. Miżyniec	Alojzy Kostheim, dz. d. Zabłotce p. Niżankowice	Eugeniusz Skalski, dz. d. Kupiatyce, p. Niżankowice
Stanisław Zieliński, pełn. d. Rożubowice, p. Przemyśl	Jan Bielawski, wł. d. p. Nehrybka, Pikulice	Edward Woźniakowski, wł. d. Ostrów, p. Przemyśl	Feliks Drużbacki, wł. d. Prałkowce, p. Przemyśl
Józef Midowicz, dz. d. Żurawica, p. loco	ks. Antoni Kostecki, Ujkowice, p. Przemyśl	Zygmunt Fiszer, dz. d. Żurawica, p. loco	Teodor Dmytrasz, wł. gr., Bolestraszyce, p. Żurawica
Stanisław Burliga, rz. d. Gliniany, p. loco	Brunon Źdżarski, rz. d. Sołowa, p. Kurowice	Alojzy Madeyski, Przemyślany	Stanisław Kędziński, wł. d. Meryszczów, p. Przemyślany
Stanisław Wybranowski, wł. d. Kimirz, p. Przemyślany	Floryan Stormke, wł. d. Lipowce, p. Przemyślany	Edmund Sander, wł. d. Jańczyn, p. loco	Zdzisław Yunga, wł. d. Lipowce, p. Przemyślany
Wiktor Jordan, wł. d. Prusie, p. Werchrata	Franciszek Bielkowski, wł. d. Huta zielona p. loco	Mieczysław Świątkiewicz, wł. d. Potylicz, p. loco	ks. Emil Hryniewiecki, Szeźerzec, p. Niemińów
Stanisław Boniecki, wł. d. Hołe, p. Kamionka-Lipnik	ks. Manasterski, Hołe, p. Kamionka-Lipnik	Stanisław Lewandowski, wł. d. Bełzec, p. loco	Albert Kaempfe, dz. d. Ryczki, p. Rawa r.
ks. Wiktor Mazikiewicz, Dyniska, p. Uhnów	ks. Jan Gissowski, Żurawki, p. Lubyca	Mieczysław Wysocki, wł. d. Ostoburz, p. Uhnów	Bolesław Czerwiński, wł. d. Ulików, p. Uhnów

Powiat	Komisya okręgowa	Przewodniczący	Zastępca
31. Rohatyn	74. Rohatyn	Michał Tustanowski, wł. d. Podmichałowice, p. Żurów	Antoni Gniewosz, wł. d. Zaluże, p. Rohatynu
32. Rudki	75. Komarno	Józef Poluszyński, rz. d. Brzez'ec, p. Komarno	Zygmunt Paleolog, rz. d. w Rumnie p. Komarno
	76. Rudki	Albin Rayski, wł. d. Michalewice p. Rudki	Stefan Janko, wł. d. Hozzany, p. Rudki
33. Sambor	77. Łąka	Feliks Sozański, wł. d. Hordynia, p. Dublany-Kranzberg	Michał Schuster, wł. r. Glinne, p. Łąka
	78. Sambor	Wiktor Poten, wł. d. Błażów p. Czerchowa	Stanisław Stefanowski, wł. r. w Samborze
34. Sanok	79. Bukowsko	Władysław Wiktor, wł. d. Sękawa wola, p. Bukowsko	Kazimierz Rodkiewicz, wł. d. Bukowsko, p. loco
	80. Rumanów	Kazimierz Wiktor, wł. d. Zarszyn, p. loco	Władysław Morawski, wł. d. Odrzechowa, p. Zarszyn
	81. Sanok	Wojciech Wasilewski, wł. d. Siemuszowa, p. Tyrawa wołoska	Stanisław Fihauser, wł. d. Niebieszcza-ny, p. Sanok
35. Skałat	82. Grzymałów	Antoni hr. Koziebrodzki, wł. d. Poznanka p. Sorocko	Edward Ówierzewski, rz. d. Grzymałów
	83. Skałat	Józef Bernstein, dzier. d. Skałat, p. loco	Stanisław Zawistowski, wł. d. Supranówka, p. Podwoleczyska

Mianowani przez Wydział Rady powiatowej		Mianowani przez oddziały Towarzystwa gospodarskiego	
Członkowie	Zastępcy członków	Członkowie	Zastępcy członków
ks. Włodzimierz Czyrowski, Rohatyn	Andrzej Baran, wł. r. Demianów, p. Burztyń	Abracham Weissberg, wet., Rohatyn	Ignacy Słabicki, wł. r. Podmichałowice, p. Żurów
Józef Trojan, rz. d. Chłopy, p. Komarno	Grzegorz Januszkiewicz, dyr. las. Komarki p. Komarno	Józef Gizowski, wł. d. Podwysokie, p. Miłkołajów	Szczęśny Piechowski, Chłopy, p. Komarno
Władysł. Olszański, rz. d. Nowosiółki, goś., p. Rudki	Józef Jarzymowski, wł. d. Chłopczyce, p. Rudki	Mieczysław Lewicki, wł. d. Koninszki, siem. p. Rudki	Stanisław Żurowski, rz. d. Podhajczyki, p. Rudki
Józef Bereźnicki, Tatary, p. Łęka	Piotr Lityński, wł. r. Bilina w., p. Łęka	Stefan hr. Komorowski, wł. d. Siekierczyce, p. Kranzberg	Chromcewicz, rz. d. Bilińska, p. Kranzberg
Karol Jędrzejowicz, wł. d. Humieniec, p. Tołszczów	Tomasz Ujejski, wł. d. Chlewiska p. Sambor	Dyonizy Nowakowski, Nadyby, p. Wojutyce	Bolesław Kuźniewicz, dz. d. Barańczyce, p. Sambor
Adolf Poźniak, wł. d. Nowotaniec, p. loco	Teodor Kurz, wł. d. Morochów, p. Mokre	Włodzimierz Truskolaski, wł. d. Kulażne, p. loco	Michał Groblewski, wł. d. Szczawne p. loco
Józef hr. Potocki, wł. d. Rymanów	Jan hr. Potocki, wł. d. Rymanów	Stanisław Ostaszewski, wł. d. Klimkówka, p. Rymanów	Jan Nowakowski, dz. d. Besko, p. loco
Kazimierz Jachimowski, wł. d. Markowce p. Sanok	Juliusz Koźma, wł. d. Trepca, p. Sanok	ks. Jan Malinowski, Niebieszczany	Adam Wiktor, wł. d. Załuż, p. loco
Kazimierz Zawistowski, wł. d. Stawki, p. Kałaharówka	Grzegorz Barącz, rz. d. Krzywe p. Skałat	Pastuszek, rz. d. Touste, p. loco	Jan Leszczyński, wł. d. Borki małe, p. Touste
Leopold Drodzowski, właśc. d. Hałuszczyńce, p. Romanówka	Julian Łukasiewicz, rz. d. Skałat	Władysław Małecki, wł. d. Zarubińce, p. Ostapie	Henryk Miączyński, sekr. R. p. Skałat

Powiat	Komisya okręgowa	Przewodniczący	Zastępca
36. Śniatyn	84. Śniatyn	Dr. Mikołaj Krzysztofowicz, wł. d. Załucze, p. loco	Eugeniusz Krzysztofowicz, wł. d. Załucze p. loco
	85. Zabłotów	Włodzimierz Zagórski, wł. d. Dżurów, p. Popielniki	Stefan Moysa, wł. d. Rudnik, p. Zabłotów
37. Sokal	86. Belz	Michał Hulimka, wł. d. Chorobrow p. Sokal	Stanisław Białoskórski, wł. d. Staje, p. Korczów
	87. Sokal	Wincenty Kruszewski, wł. d. Chorobrow, p. Sokal	Józef Żukiewicz, wł. d. Rojatyn, p. Tartaków
38. Stanisławów	88. Halicz	Stanisław Pieniążek, dz. d. Meducha, p. Halicz	Jan Janko, dz. d. Załukiew, p. Halicz
	89. Stanisławów	Józef Budziński, wł. d. Ciężów, p. Jezupol	Władysław Ząbecki, wł. d. Pobereże p. Jezupol
39. Stary Sambor	90. Stary Sambor	Albert Knauer, wł. d. Smolnica, p. Stary Sambor	Władysław Skarzyński, wł. d. Stochynie, p. Chyrów
	91. Stara sól	Alfred ks. Sułkowski, wł. d. Grodziska, p. Felsztyn	Józef Mściwujewski, wł. d. Koniów, p. Felsztyn
40. Stryj	92. Skole	Julian br. Brunicki, wł. d. Podhorce, p. Stryj	Józef Galiński, zarz. lasów, Smorze p. loco
	93. Stryj	j. w.	Włodzimierz Barański, wł. d. Łukawica p. Stryj

Mianowani przez Wydział Rady powiatowej		Mianowani przez oddziały Towarzystwa gospodarskiego	
Członkowie	Zastępcy członków	Członkowie	Zastępcy członków
Tytus Niemezewski, wł. apteki, Śniatyn	ks. Cyryl Hamorak, Stecowa p. Śniatyn	Edmund Romer, wł. d. Uście, p. Śniatyn	Roman Teodorowicz, wł. d. Potoczek, p. Śniatyn
Leon Teodorowicz, wł. d. Nowosielica p. Rożniów	Aleksander Zadorowicz, wł. d.	Józef Pilecki, wł. d. Ilińce, p. Zabłotów	Oleksa Wakaluk, nac. gm. Ilińce p. Zabłotów
Alfred Münter, wł. d. Waniów, pocz. Bełz	Teodor Hulimka, wł. d. Chłopatyn, p. Hulcze	Bronisław Lang, wł. d. Wieczorki, p. Mosty wielkie	Bolesław Kapliński, dz. d. Machnówek, p. Bełz
Jan Madeyski, wł. d. Parchacz, p. Krystynopol	Bronisław Znkiewicz, wł. d. Rozalówka, p. Sokal	Edward Nikorowicz, wł. d. Ulwówek, p. Sokal	Stanisław Nowakowski, Skoromochoy, p. Sokal
Wolf Geller, wet. m. Halicz	Władysław hr. Dzieduszycki, wł. d. Jezupol, p. loco	Mścisław Zakrzewski, wł. d. Wiktorów, p. Halicz	Edward Kozicki, wł. d. Dyrohow, p. Wojniłów
Łazarz Winniczuk, wł. gr. Uhrynów dolny, p. Stanisławów	Zygmunt Regenstreif, wł. d. Tyśmienica	Oskar Hofmokl, wet. m. Stanisławowa	Mieczysław Grodecki, wet. pow., Stanisławów
Błażej Rudnicki, wł. d. Topolnica, p. Łopuszanka	Cezar Przybylski, wł. d. Suszyca, p. Stary Sambor	Kazimierz Bielański, wł. d. Turze, p. loco	Włodek, wł. d. Topolnica, p. Łopuszka
Marceli Zieliński, dz. d. Łaszki mur. p. Starasól	Jan Rndziński, nac. gm. Stara ropa, p. Stara sól	Karol Jędrzejowicz, wł. d. Hnmauiec, p. Tolszczów	Piotr Muller, dz. d. Stohynie, p. Chyrów
Stanisł. Kłodnicki, n. gm. w Chromohorbie p. Lubieńce	Hryń Czaprzyczak, naucz. g. Opoczec, p. Tneholka	Adam Onyszkiewicz, wł. d. Lisiatycze, p. Bileze Wolica	Jan Smoluchowski, c. k. wet., Stryj
Jać Prociów, wł. gr. Dzieduszyce wiel., p. Sokołów	Stefan Kozak, nac. gm. Hurnie, p. Stryj	Adam Onyszkiewicz, wł. d. Lisiatycze p. Bileze Wolica	Henryk Rozwadowski, dyrektor szkoły rol., Bereźnica p. Stryj

Powiat	Komisya okręgowa	Przewodniczący	Zastępca
41. Tarnopol	94. Mikulińce	dr. Ludwik Brudziński, dz. d. Wola mazow., p. Mikulińce	Aleksander Ujejski, wł. d. Denysów, p. loco
	95. Tarnopol	Ignacy Podlewski, wł. d. Czerniłów, p. Ro- manówka	Maryan Maniewski, wł. d. Bajkowce, p. p. Tarnopol
42. Tlumacz	96. Tlumacz	Stanisław Bohdano- wicz, wł. d. Petryłów, p. Uście zielone	Piotr Szczepański, wł. d. Okniany p. Tlumacz
43. Trembowla	97. Budzanów	Jan Gromnicki, wł. d. Łaskowce, p. Mo- gilnica	Franciszek Pawłowicz, wł. d. Podhajczyki just., p. loco
	98. Trembowla	Bogusław Cieński, dz. d. Łoszniów, p. Mi- kulińce	ks. Stanisław Korze- niowski, Trembowla
44. Turka	99. Borynia	Bronisław Osuchowski, wł. d. Beniowa, p. Tarnawa n.	Ulryk br. Künszberg, wł. d. Borynia
	100. Turka	Franciszek Turowski, wł. d. Tarnawa n.	Franc. Ławrowski, wł. d. Tarnawa
45. Zaleszczyki	101. Tłuste	Jakób Łukasiewicz, wł. d. Żezawa, p. Zaleszczyki	Aleksander Jełowicki, dz. d. Szutromińce, p. Uściczko
	102. Zaleszczyki	j. w.	Tadeusz Rosińkie- wicz, rz. d. Szczy- towce p. Kasperowce
46. Zbaraż	103. Nowe Siolo	Tadeusz Fedorowicz, wł. d. Klebanówka, p. Bogdauówka	Aleksander Fedoro- wicz, wł. d. Kleba- nówka, p. Bogda- nówka
	104. Zbaraż	Zygmunt Dzierżanow- ski Zbaraż, p. loco	Bronisław Kopczyń- ski, Zarubińce, p. Zbaraż

Mianowani przez Wydział Rady powiatowej		Mianowani przez oddziały Towarzystwa gospodarskiego	
Członkowie	Zastępcy członków	Członkowie	Zastępcy członków
Ryszard Janicki, wł. d. Borezowica wielka, p. Tarnopol	Jan Wojtółowicz, rz. d. Mikulińce, p. loco	Bronisław Kopeczyński, dz. d. Suszczyn	Tadeusz Lachman, rz. d. Mikulińce, p. loco
Tadeusz Sochanik	Ludwik Puntschert, wł. real. Tarnopol	Jan Gużkowski, dz. d. Berezowica wielka, p. Tarnopol	Zygmunt Mochnacki, wł. d. Toustoług, p. Baworów
Maurycy Doschot, dz. d. Bortniki, p. loco	Jan Jukubowicz, wł. d. Puźniki, p. Chocimierz	Zdzisław Ładomirski, wł. d. Markowce, p. loco	Stanisław Kobylański, dz. d. Ostrynia, p. Oleszów
Jan Kopajło, nadleś. Janów, p. loco	ks. Teofil Ławrocki, Janów, p. loco	Julian Cielecki, wł. d. Byczkowce, pocz. Białobożnica	Mieczysław Bogdanowicz, wł. d. Kossów, p. Białobożnica
Franciszek Szepepan, sekr. R. p. Trembowla	Ferdynand Szczepański, zastępca burm. w Trembowli	Bolesław Siedlecki, wł. d. Brykuła st., p. Chmielówka	Franciszek Wojnarowski, dz. d. Boryczówka, pocz. Trembowla
Józef Komarnicki Pawlikowicz, wł. gr. Komarniki, p. Borynia	Mikołaj Komarnicki-Druźbicz, wł. realn.	Marceli Wysoczański, wł. r. Komorniki, p. Borynia	Jan Ilnicki, nacz. gm. Komorniki, p. Borynia
Kazimierz Granatowski, wł. realn Turka	Józef Jaworski-Fajewicz, wł. real.	Seweryn Brysiewicz, poczmistrz, Turka	Stanisław Jaworski, wł. d. Jaworna, p. Turka, k. Ch.
Karol Geringer, wł. d. Milowce, p. Ułaszkwce	Jakób Siemigonowski, wł. d. Jakubówka, p. Uścienko	Maryan Kęplicz, wł. d. Myszków, poczta Tłuste	Mieczysław hr. Piniński, wł. d. Koszyłowce, p. loco
Józef Skrzynowski, właśc. d. Chartanowce	Witold Wiwulski, przeł. obsz. Worwolińce, p. Tłuste	Kajetan Mandyczewski, dz. d. Winiałyńce, p. Kasperowce	Bronisław Leszczyński, rz. d. Zaleszczyki stare
Edward Kański, w. d. Koziary, pocz. Nowe sioło	Michał Czarniakowski, wł. d. Liczyńce, p. Nowe sioło	Bronisław Kopeczyński, Zbaraż, p. loco	Ignacy Sochanik, wł. d. Iwaszkowce, p. Zbaraż
Dmytro Ostapczuk, wł. r. Tarasówka, pocz. Zbaraż	Felicyan Sochanik, wł. d. Roznoszyńce, p. Zbaraż	Ignacy Sochanik, wł. d. Iwaszkowice, p. Zbaraż	Stanisław Maniewski, Ochrymowce p. Zbaraż

Powiat	Komisya okręgowa	Przewodniczący	Zastępca
47. Złoczów	105. Zbórow	Bolesław Wierzchley- ski, wł. d. Kabarowce, p. Zborów	Roman Treter, wł. d. Podlipie p. loco
	106. Złoczów	Kazimierz Obertyński, wł. d. Stronibaby, p. Krasne	Oskar Schnel, wł. d. Firlejówka, p. Krasne
48. Żółkiew	107. Żółkiew	Stefan Kozicki, wł. d. Soposzyn, p. Żółkiew	Jan Müller, wł. d. Błyszczyny, p. Żółkiew
49. Żydaczów	108. Mikołajów	Kazimierz Winnicki, wł. d. Turady, p. Żydaczów	Bolesław Widajewicz, wł. d. Wołczniów, p. Żydaczów
	109. Żurawno	Witold Czajkowski, wł. d. Żyrawa, p. Nowe sioło	Wołowicki, wł. dóbr Lachowice zarz., p. Żurawno
	110. Żydaczów	Kazimierz Winnicki, wł. d. Turady, p. p. Żydaczów	Stanisław Pawlikow- ski, wł. d. Bereźni- ca p. loco

Mianowani przez Wydział Rady powiatowej		Mianowani przez oddziały Towarzystwa gospodarskiego	
Członkowie	Zastępcy członków	Członkowie	Zastępcy członków
Klemens Weissmann Zawidowski, wł. d. Nuszcze, p. loco	Grzegorz Krawczy-szyn, wł. realn. Katarowce, p. Zborów	Mieczysław Komarnicki, wł. d. Jarosławice, p. Zborów	Jan Mosiewicz, dz. d. Hodowa, p. Pomorzany
Michał Sidorowicz, n. gm. Gołogóry, p. loco	Tadeusz Jaworski, rz. d. Skwarzawa, pocz. loco	Michał Serwacki, c. k. weterynarz, Złoczów	Leon Wikarski, dz. d. Lackie, p. Krasne
Leopold Urich, wet., Żółkiew	Jan Kilar, właśc. gr. Żółkiew	Bronisław Lang, wł. d. Wieczorki, pocz. Mosty w.	Mieczysław Lewandowski, wł. d. Rekliniac, pocz. Mosty wielkie
Józef Bentz, dz. d. Kijowiec, p. Rozdół	Wincenty Rudnicki, dz. d. Mikołajów	Władysław Polański, wł. d. Rudnik, p. Piaseczna	ks. Juryk, Stulsko, p. Mikołajów
Aleksander Przedzimirski, dz. d. Jajkowice, p. Żurawno	Mansuet Janiszewski, Żurawno	Józef Windisch, wł. d. Kornelówka, p. Nowesiolo	Jan Windisch, wł. d. Kornelówka, p. Nowe siolo
Wincenty Bereszowski, dz. d. Żydaczów	Bolesław Widajewicz, wł. d. Wolczniów, P. Żydaczów	Józef Jarzymowski, wł. d. Tejsarów, p. Bilcze Wolica	Władysław Pawlikowski, wł. d. Bereźnica, p. loco

Wykaz buhajów licencyonowanych od r. 1895 do r 1902.

Uwagi: Znak 0 oznacza, że wykazu buhajów nie przedłożono.

„ — „ „ licencyonowania nie przeprowadzono.

W okręgu c. k. Towarzystwa rolniczego krakowskiego.

Powiat	Komisya okręgowa	Ilość buhajów licencyonowanych w r.							
		1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902
1. Biała	1. Biała	19	44	41	35	51	60	41	40
	2. Oświęcim	—	32	32	34	34	34	22	29
	3. Kęty	—	36	31	42	42	44	52	37
	Razem	19	112	104	111	127	138	115	106
2. Bochnia	4. Bochnia	34	41	63	76	83	60	64	64
	5. Niepołomice	33	23	51	38	61	55	44	40
	6. Wiśnicz	34	53	41	54	92	61	72	65
	Razem	101	117	155	168	236	176	180	169
3. Brzesko	7. Brzesko	116	179	130	135	96	113	34	119
	8. Radłów								
	9. Wojnicz								
Razem	116	179	130	135	96	113	34	119	
4. Chrzanów	10. Chrzanów	—	21	58	45	51	52	39	44
	Jaworzno	—	41	44	41	42	40	28	35
	11. Krzeszowice								
Razem	—	62	102	86	93	92	67	79	
5. Dąbrowa	12. Dąbrowa	—	—	31	52	46	25	31	25
	13. Żabno	21	—	44	72	59	56	48	53
	Razem	21	—	75	124	105	81	79	78

Powiat	Komisya okręgowa	Ilość buhajów licencyonowanych w r.								
		1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902	
6. Gorlice	14. Biecz okręg pñ.	}	—	91	85	95	89	97	96	100
	15. Gorlice „ pñd.									
	Razem		—	91	85	95	89	97	96	100
7. Grybów	16. Ciężkowice		13	20	14	26	14	23	25	24
	17. Grybów		23	14	22	22	25	21	34	39
	Razem		36	34	36	48	39	44	59	63
8. Jasło	18. Jasło	}	47	47	69	137	147	127	158	157
	19. Fryszak									
	20. Żmigród									
	Razem		47	47	69	137	147	127	158	157
9. Kolbuszowa	21. Kolbuszowa		—	—	—	—	—	—	—	—
	Razem		—	—	—	—	—	—	—	—
10. Kraków	22. Krakow		87	73	88	124	72	121	134	62
	Razem		87	73	88	124	72	121	134	62
11. Krosno	23. Dukla	}	—	—	—	—	—	—	—	—
	24. Krosno									
	Razem		—	101	92	115	84	106	68	100
12. Limanowa	25. Limanowa okręg pñ.		—	—	7	15	26	28	15	21
	26. Limanowa okręg pñd.		68	107	83	73	98	136	109	100
	Razem		68	107	90	88	124	164	124	121

Powiat	Komisya okręgowa	Ilość buhajów licencyonowanych w r.							
		1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902
20. Rzeszów	41. Głogów-Rzeszów 42. Strzyżów-Tyczyn	42	60	76	90	84	98	102	93
	Razem	42	60	76	90	84	98	102	93
21. Tarnobrzeg	43. Rozwadów 44. Tarnobrzeg	—	—	—	—	45	22	30	26
	Razem	—	—	—	—	77	36	55	57
22. Tarnów	45. Tarnów 46. Inchów	0	0	0	0	0	179	159	167
	Razem	0	0	0	0	0	179	159	167
23. Wadowice	47. Andrychów-Kalwarya 48. Wadowice-Zator	134	278	181	—	159	133	143	142
	Razem	134	278	181	—	159	133	143	142
24. Wieliczka	49. Podgórze 50. Wieliczka	74	131	110	127	155	178	183	204
	Razem	74	131	110	127	155	178	183	204
25. Żywiec	51. Żywiec	—	—	—	52	41	46	—	—
	Razem	—	—	—	52	41	46	—	—
Ogólna ilość buhajów licencyonowanych w okręgu c. k. Towarzystwa rolniczego krakowskiego		800	1510	1767	1966	2093	2422	2369	2308

W okręgu c. k. Towarz. gospodarskiego galicyjskiego.

Powiat	Komisya okręgowa	Ilość buhajów licencyonowanych w r.							
		1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902
1. Bóbrka	1. Bóbrka	—	6	3	10	13	19	20	35
	2. Chodorów	11	18	36	20	41	37	43	36
	Razem	11	24	39	30	54	56	63	71
2. Bohorodczany	3. Bohorodczany	1	20	34	26	32	38	35	28
	4. Sołotwina	20	20	16	18	23	21	12	15
	Razem	31	40	48	44	55	59	47	43
3. Borszczów	5. Borszczów	—	—	—	—	—	—	—	—
	6. Mielnica	—	—	—	—	—	—	—	—
	Razem	—	—	—	—	—	—	—	—
4. Brody	7. Brody	—	24	32	48	5	57	99	71
	8. Łopatyn	53	67	34	52	56	76	74	79
	9. Załozce	7	62	30	26	38	51	45	46
	Razem	60	153	96	126	99	184	218	196
5. Brzeżany	10. Brzeżany	—	—	—	4	11	22	21	34
	11. Kozowa	—	—	—	—	—	—	—	—
	Razem	—	—	—	4	11	22	21	34
6. Brzozów	12. Brzozów	101	102	60	50	68	68	66	65
	13. Dynów	23	21	24	32	27	24	21	59
	Razem	124	123	84	82	95	92	87	124
7. Buczacz	14. Buczacz	21	19	22	24	—	—	—	—
	15. Monasterzyska	23	27	29	26	—	—	—	—
	16. Potok złoty	21	16	14	12	—	—	—	—
	Razem	66	62	65	62	—	—	—	—

Powiat	Komisya okręgowa	Ilość buhajów licencyonowanych w r.							
		1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902
8. Cieszanów	17. Cieszanów	0	—	0	0	0	0	—	—
	18. Lubaczów	0	—	22	4	0	0	—	—
	Razem	0	—	22	4	0	0	—	—
9. Czortków	19. Czortków	—	—	28	24	—	24	—	—
	Razem	—	—	28	24	—	24	—	—
10. Dobromil	20. Bircza	16	24	35	31	38	32	33	30
	21. Dobromil	14	14	19	20	15	24	14	23
	Razem	30	38	54	51	53	56	47	53
11. Dolina	22. Dolina	3	7	8	14	20	25	35	40
	23. Bolechów	2	4	7	9	15	20	25	28
	24. Rożniatów	4	6	8	10	15	30	33	30
	Razem	9	17	23	33	50	75	93	98
12. Drohobycz	25. Drohobycz	—	—	82	24	104	77	57	60
	26. Medenice	—	—	—	62	116	77	103	74
	27. Podburz	—	—	—	9	20	42	42	34
	Razem	—	—	82	95	240	196	202	168
13. Gródek	28. Gródek	—	—	—	—	—	29	43	44
	29. Janów	—	—	21	27	23	24	30	30
	Razem	—	—	21	27	23	53	73	74
14. Horodenka	30. Horodenka	25	27	32	12	14	8	11	14
	31. Obertyn	—	10	10	8	4	—	—	5
	Razem	25	37	42	20	18	8	11	19

Powiat	Komisya okręgowa	Ilość buhajów licencyonowanych w r.							
		1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902
15. Husiatyn	32. Husiatyn	11	39	60	51	55	42	55	62
	33. Kopyczyńce	13	46	42	33	48	50	66	46
	Razem	24	85	102	84	103	92	121	108
16. Jarosław	34. Jarosław-Próchnik	—	—	—	—	49	—	—	—
	35. Radymno	—	—	—	30	28	22	19	33
	36. Sieniawa	—	—	—	—	—	—	6	—
Razem	—	—	—	30	77	22	25	33	
17. Jaworów	37. Jaworów	10	13	15	23	33	30	32	31
	38. Krakowiec	18	18	12	22	15	21	26	17
	Razem	28	31	27	45	48	51	58	48
18. Kałusz	39. Kałusz	62	47	63	46	72	84	63	68
	40. Wojniłów	19	9	9	8	9	12	7	21
	Razem	81	56	72	54	81	96	70	89
19. Kamionka Strumiłowa	41. Busk	9	7	30	20	24	29	33	27
	42. Kamionka Str.	16	0	15	0	15	20	27	18
	43. Radziechów	20	16	30	46	51	45	51	50
Razem	45	23	75	66	90	94	111	95	
20. Kołomyja	44. Gwoździec	21	14	19	19	32	21	50	38
	45. Kołomyja	—	35	47	58	99	84	82	60
	46. Peczeniżyn	—	19	29	22	14	22	29	29
Razem	21	68	75	99	145	127	161	127	
21. Kosów	47. Kosów	14	15	18	18	17	25	12	20
	48. Kutry-Żabie	20	22	22	21	20	32	28	25
	Razem	34	37	40	39	37	57	40	45

Powiat	Komisya okręgowa	Ilość buhajów licencyonowanych w r.							
		1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902
22. Lisko	49. Baligród	41	34	33	23	24	39	32	30
	50. Lisko	17	25	20	16	25	18	21	23
	51. Lutowska	18	27	28	19	20	21	24	19
	52. Ustrzyki	9	13	17	11	24	19	16	14
	Razem	85	99	98	69	93	97	93	86
23. Lwów	53. Lwów	17	0	0	43	18	33	25	0
	54. Winniki	34	0	0	42	22	110	39	46
	55. Szczerzec	28	0	0	24	0	0	0	55
	Razem	79	0	0	109	40	143	64	101
24. Łańcut	56. Łańcut-Przeworsk	74	133	155	138	103	128	105	87
	57. Leżajsk								
Razem	74	133	155	138	103	128	105	87	
25. Mościska	58. Mościska	—	—	—	57	81	71	81	36
	59. Sądowa Wisznia	24	31	—	—	30	27	42	41
	Razem	24	31	—	57	111	98	123	77
26. Nadwórna	60. Nadwórna	49	62	82	79	72	47	50	55
	Razem	49	62	82	79	72	47	50	55
27. Podhajce	61. Podhajce	—	49	54	51		81	72	56
	62. Wiśniowczyk	—	0	0	0		0	—	—
	Razem	—	49	54	51		81	72	56
28. Przemyśl	63. Dubiecko		25						12
	64. Krasiczyn		16						6
	65. Medyka		27						27
	66. Niżankowice	0	8	0	0	0	0	0	12
	67. Przemyśl		12						—
	68. Wyszatyce		17						20
	Razem	0	105	0	0	0	0	0	77

Powiat	Komisya okręgowa	Ilość buchajów licencyonowanych w r.							
		1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902
36. Śniatyn	84. Śniatyn	38	33	45	39	22	32	33	35
	85. Zablotów	16	16	18	31	19	21	34	31
	Razem	54	49	63	70	41	53	67	66
37. Sokal	86. Belz	29	35	36	32	36	33	32	37
	87. Sokal	50	56	61	67	64	83	75	73
	Razem	79	91	97	99	100	116	107	109
38. Stanisławów	88. Halicz	32	42	33	39	51	55	56	61
	89. Stanisławów	40	29	47	36	48	57	42	39
	Razem	72	71	80	75	99	112	98	100
39. Stary Sambor	90. Stary-Sambor	6	12	7	9	13	18	18	15
	91. Staro-Sól	14	14	23	21	22	20	21	17
	Razem	19	26	30	30	35	38	39	32
40. Stryj	92. Skole	24	22	25	31	28	0	7	20
	93. Stryj	70	80	95	60	74	77	81	83
	Razem	94	102	120	91	102	77	88	103
41. Tarnopol	94. Mikulińce	—	—	—	14	10	17	25	31
	95. Tarnopol	—	—	—	—	18	—	60	89
	Razem	—	—	—	14	28	17	85	120
42. Tłumacz	96. Tłumacz	58	87	81	83	76	126	105	95
	Razem	58	87	81	88	76	126	105	95
43. Trembowlą	97. Budzanów	—	—	—	—	—	24	16	18
	98. Trembowlą	6	7	—	8	—	30	46	82
	Razem	6	7	—	8	—	54	62	100

Powiat	Komisya okręgowc	Ilość buhajów licencyonowanych w r.							
		1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902
44. Turka	99. Borynia 100. Turka	—	—	—	—	—	28	54	67
		—	—	—	14	23	27	32	36
	Razem	—	—	—	14	23	55	86	103
45. Zaleszczyki	101. Tłuste 102. Zaleszczyki	—	9	—	—	—	13	—	33
		—	—	—	—	28	26	25	31
	Razem	—	9	—	—	28	39	25	64
46. Zbaraż	103. Nowe Sioło 104. Zbaraż	11	15	13	18	7	20	17	18
		27	34	24	31	20	29	31	30
	Razem	38	49	37	49	27	49	48	48
47. Złoczów	105. Zborów 106. Złoczów	29	58	30	32	33	29	27	35
		90	93	125	102	98	114	122	124
	Razem	119	151	155	134	131	143	149	159
48. Żółkiew	107. Żółkiew	—	—	—	56	84	83	70	106
	Razem	—	—	—	56	84	83	70	106
49. Żydaczów	108. Mikołajów 109. Żurawno 110. Żydaczów	20	15	15	16	23	22	15	20
		26	16	32	—	18	29	36	25
		48	34	36	42	43	40	41	36
	Razem	94	65	83	58	84	91	92	81
Ogólna ilość buhajów licencyonowanych w okręgu Towarzystwa gospodarskiego galicyjskiego		1781	2284	2386	2626	2957	3363	3544	3741
Ogólna ilość buhajów licencyonowanych w Galicyi		2581	3794	4153	4592	5150	5785	5913	6049

Wyniki badań rozpoznawczych

na gruźlicę u bydła rogatego, połączonych z próbnem szczepieniem tuberkuliną, wykonanych w oborach zarodowych i prywatnych w r. 1902, przez Teofila Sochaniewicza krajowego nauczyciela weterynaryi.

W roku 1902 była akcja tępienia gruźlicy u bydła rogatego prowadzoną z taką samą energią i wydatnością, jak lat poprzednich w naszym kraju, ograniczyła się jednak prawie wyłącznie do obór we wschodniej jego części położonych a pod bezpośrednią lub pośrednią opieką c. k. Galicyjskiego Towarzystwa gospodarskiego pozostających, którego komitet z rzetelną troskliwością o podtrzymanie w dobrym stanie zdrowia nie tylko obór zarodowych ale i prywatnych, czynnie właścicielom tych obór dopomagał.

Oprócz obór zarodowych zbadanych w ciągu roku bieżącego przez weterynarza ustanowionego do tej czynności przy komitecie c. k. Galicyjskiego Towarzystwa gospodarskiego we Lwowie, ja sam z polecenia Wydziału krajowego zbadalem w 17 oborach blisko półtora tysiąca sztuk bydła rogatego, z czego wynika, że zarówno ilość obór, jak ilość sztuk w nich zbadanych, osiągnęły znacznie wyższy cyfry w roku 1902 aniżeli lat poprzednich.

Już to samo wskazuje, że wiara w dobre skutki rozpoczętej przed kilku laty akcji nie tylko się między hodowcami podtrzymuje, ale nawet rozszerza, czego dowodem jest fakt, że badania te zostały przeprowadzone z skutkiem w 7 oborach prywatnych, których właściciele z pełnem zaufaniem o wykonanie ich prosili i do wydanych na ich podstawie zarządzeń i rad chętnie się zastosowali.

W ciągu roku 1902 zbadalem 1.472 sztuk bydła rogatego w 17 oborach, między którymi było 10 obór zarodowych a 7 prywatnych. W skład pierwszych wchodziło 6.400 sztuk, drugie liczyły ogółem 832 sztuk.

W liczbie obór zarodowych było 6 obór pełnej krwi Simmenthal, 2 obory pół krwi Simmenthal i 2 obory złożone z pełnej i pół krwi Oldenburg.

Z tych były 3 obory badane pierwszy raz, 2 obory po raz drugi wreszcie 5 obór po raz trzeci.

Wyniki badań przeprowadzonych w zwyż wspomnianych oborach opisuję poniżej zestawiając je w grupy wedle ras. Opisy te objaśniają zestawienie cyfrowe na dołączonej tabeli uwidocznione, w której jednak zachowałem porządek odmienny t. j. nie zestawilem zbadanych przezemnie obór w pojedyncze grupy ale w jedną ogólną w porządku chronologicznym.

I. Obory pełnej krwi Simmenthal.

W 6 oborach pełnej krwi Simmenthal zbadałem 10 buhai, 165 krów, 162 jałówkę, 46 buhajków i 2 woły; razem 385 sztuk bydła rogatego.

Z tych uznałem za chore: buhai — = —^o/_o; krów 15 = 9.09^o/_o, jałówek 17 = 10.49^o/_o, buhajków 1 = 2.17^o/_o, wołów 1 sztukę = 50.—^o/_o; razem 34 sztuk = 8.83^o/_o. Za podejrzane: buhai — = —^o/_o, krów 11 = 6.66^o/_o, jałówek 4 = 2.46^o/_o, buhajków — = —^o/_o, wołów — = —^o/_o; razem 15 sztuk = 3.89^o/_o. Za lekko podejrzane: buhai — = —^o/_o, krów 3 = 1.82^o/_o, jałówek 3 = 1.85^o/_o, buhajków 4 = 8.69^o/_o, wołów 1 = 50.—^o/_o; razem 11 sztuk = 2.85^o/_o.

Ogółem z 385 sztuk uznałem za chore lub o tę chorobę podejrzane 60 szt. = 15.58^o/_o.

Z porównania podwyższego zestawienia ze sprawozdaniem mojem za rok 1901 wynika, że ogólny procent bydła chorego i podejznanego o gruźlicę w oborach pełnej krwi Simmenthal obniżył się o 9.12^o/_o t. j. z 24.7^o/_o na 15.58^o/_o. Na tak znaczną zniżkę złożyło się przeważnie zmniejszenie się rozmiarowo gruźlicy w oborach po raz drugi lub trzeci badanych.

Szczegółowe wyniki w oborach pełnej krwi Simmenthal w roku 1902 przezemnie badanych były następujące:

1. O b o r a l. p. 1., złożona w czasie badania z 1 buhaja, 11 krów, 15 jałówek, 5 buhajków; razem 32 sztuk, była pierwszy raz badaną z wynikiem bardzo dobrym, gdyż znalazłem 2 sztuki chore t. j. 1 krowę i 1 jałówkę, co czyni ogółem 6.25^o/_o.

Wynik ten pozwala przypuszczać, że obora ta może być wkrótce zaliczoną do zupełnie wolnych od gruźlicy, jeśli tylko natychmiast usunięto z niej obie sztuki chore i w sposób wskazany dokonano desynfekcyi stajni.

2. O b o r a l. p. 9., złożona z 1 buhaja, 25 krów, 28 jałówek, 10 buhajków, 2 wołów; razem z 66 sztuk była w roku 1902 poraz drugi badaną z wynikiem: 8 sztuk chorych = 12.12^o/_o; 9 sztuk podejrzanych = 13.54^o/_o; 5 sztuk lekko podejrzanych = 7.67^o/_o; razem 22 sztuk = 33.33^o/_o. Przy pierwszym badaniu dokonaniem w grudniu 1899 roku znalazłem w tej oborze między 46 sztukami 10 sztuk chorych na gruźlicę lub o tę chorobę podejrzanych = 21.74^o/_o. Zestawienie wyników obu badań wykazuje, że w okresie czasu 2 lat i 9 miesięcy przybrała gruźlica w tej oborze większe rozmiary o 11.59^o/_o, co musiało być koniecznym następstwem niewykonania wskazanych po pierwszym badaniu środków zapobiegawczych, jak odosobnienie i wybrakowanie sztuk chorych i podejrzanych, desynfekcyi stajni i t. p. Pozostawiane chore sztuki aż do ostatecznego okresu chorobowego, stawały się groźnymi ogniskami choroby, która w ostatnich miesiącach przybrała tak groźne rozmiary, że po ostatnim badaniu dokonaniem w lutym 1903, musiano tę oborę rozwiązać, przez oddanie większej ilości sztuk (²/₃) na rzeź. Wina takiego zaniedbania, zrazu pięknie rozwijającej się obory, spoczywała częściowo w braku pewnej ufności do rozpoczynającej się u nas akcyi tępienia gruźlicy u bydła, głównie zaś w braku koniecznej troskliwej opieki ze strony właściciela, który, mimo dobrych chęci, nie mógł jej zapewnić, zgębniony ciężkimi przejściami w najbliższej rodzinie a wreszcie własną, długotrwałą, śmiertelną chorobą.

3. O b o r a l. p. 10. badana pierwszy raz w sierpniu 1900 roku przy stanie bydła: 2 buhaje, 40 krów, 36 jałówek, 5 buhajków; razem 83 sztuk. Z tych uznałem za chore: 1 sztukę = 1.2^o/_o; podejrzane: 3 sztuki = 3.6^o/_o; lekko podejrzane: 8 sztuk = 9.6^o/_o. Ogółem chorych na gruźlicę lub o tę chorobę podejrzanych 12 sztuk = 14.4^o/_o.

Drugi raz poddano tę oborę badaniu dopiero w październiku 1902 roku t. j. po upływie 2 lat i 2 miesięcy. Badałem wówczas 2 buhaje, 48 krów, 36 jałówek, 6 buhajków; razem 92 sztuk. Między temi było chorych 16 sztuk = 17.39%, podejrzanych: 5 sztuk = 5.43%, lekko podejrzanych: 4 sztuk = 4.34%. Ogółem chorych i podejrzanych 25 sztuk = 27.17^o/_o.

Śledząc za przyczynami widocznego tu zwiększenia się rozmiarów gruźlicy o 12.77^o/_o, przyszedłem na podstawie ściśle przeprowadzonych wywiadów do tego przekonania, że zwiększenie to spowodowało zupełne zaniechanie środków ochronnych przy pierwszym badaniu wskazanych, gdyż nietylko nieusunięto wówczas sztuk chorych i podejrzanych, nietylko nieprzeprowadzono koniecznego odwietrzenia (desynfekcyi)

stajen, ale co gorsza z wybrakowaniem sztuk, już widocznie chorych, wyczekiwano do ostatecznego rozwoju choroby u tychże. Gdy następstwa tego w ciągu 2 lat stawały się dla obory widocznie groźnemi, zdecydowano się na ponowne badanie, którego wynik, wobec takich warunków, mógł być z góry przewidziany. Dopiero takie smutne doświadczenie skłoniło nową administrację dóbr do natychmiastowego i ścisłego przeprowadzenia w oborze środków ochronnych, przy ostatnim badaniu przemieennie wskazanych, co pozwala mieć nadzieję, że obora ta przy trwałej troskliwości i dalszem systematycznym badaniu zostanie uratowaną na korzyść właściciela i krajowej hodowli bydła i zajmie napowrót swe miejsce między pierwszorzędnymi oborami zarodowemi w kraju.

4. Obora l. p. 11. złożona z 2 buhaji, 11 krów, 13 jałówek, 4 buhajków; razem z 30 sztuk bydła w roku 1902 w październiku po raz pierwszy badaną z wynikiem dotychczas najlepszym. Znalazłem wprawdzie przy badaniu 2 sztuki chore: 6.66%, i jedną sztukę lekko podejrzaną: 3.33%. Ogółem 3 sztuki 10.—% je-dnak właściwym rezultatem było wykrycie lekkiego podejrzenia u 8 miesięcznego buhajka w tej oborze, z matki zdrowej urodzonego. Wykazane 2 sztuki chore były to dwie jałowki, które razem z czterema innymi na uzupełnienie obory, zostały bezpośrednio przed jej badaniem, jako najświeższy import ze Szwajcaryi tam wprowadzone. Niebiorąc zatem w rachubę owych dwóch sztuk z gruźlicą przyimportowanych możemy uznać tę oborę za wolną od gruźlicy tem więcej, że nietylko owe dwie jałowki ale i ów lekko podejrzaný buhajek został natychmiast z obory usunięty. Rozpoznanie gruźlicy u obu jałówek za chore uznanych zostało stwierdzone sekcją wykonaną na tych że dnia 15. listopada 1902 roku w rzeźni miejskiej we Lwowie.

5. Obora l. p. 14. była w grudniu 1902 roku po raz trzeci badaną. Stan bydła w czasie badania był następujący: 1 buhaj, 11 krów, 12 jałówek, 3 buhajki; razem 27 sztuk. Z tych uznałem za chore na gruźlicę tylko 2 sztuki = 7.4%.

Podezas gdy przy pierwszym badaniu w październiku 1900 roku było w tej oborze sztuk gruźliczych 54.54% a przy drugim badaniu w listopadzie 1901 roku było 36.83%, to ostatni wynik, 7.4% wykazuje wydatny postęp w ograniczeniu gruźlicy w tej oborze, której choroba ta przed rozpoczęciem jej tępienia, groziła niechybną zagładą.

Procent wykazany przy trzecim badaniu jest właściwie o połowę mniejszy, gdyż z dwóch sztuk, uznanych za chore, tylko jedna uległa na miejscu gruźlicy, druga zaś drogą dokupną została świeżo do tej obory wprowadzoną z innej rozwiązanej obory, w której jeszcze przed dwoma laty uznałem ją za chorą i do wybrakowania przegna-cyłem.

Jeśli zatem przy tak niekorzystnych warunkach w ciągu 2 lat i 2 miesięcy ilość sztuk gruźliczych została w tej oborze zredukowaną z 54.54% na 3.7%, jest nadzieja, że stanie się po dokonaniem odosobnienia sztuk chorych i podejrzaných i przy dalszej troskliwej czujności oborą zupełnie wolną od gruźlicy.

6. Obora l. p. 17. była badaną w grudniu 1902 roku trzeci raz przy stanie bydła złożonym z 3 buhai, 59 krów, 58 jałówek, 18 buhajków; razem 138 sztuk, między którymi uznałem za chore: 4 sztuki = 2.89%, za podejrzané: 1 sztukę 0.72% i za lekko podejrzané: 1 sztukę = 0.72%; razem chorych lub o gruźlicę podejrzaných 6 sztuk = 4.34%.

Gdy przy poprzednim, a drugim z rzędu badaniu, dokonaniem w tej oborze w październiku 1901 roku, między 142 sztukami znalazłem sztuk chorych 16 = 11.26%, podejrzaných 5 = 3.52%; razem sztuk gruźlicą dotkniętych lub o tę chorobę podejrzaných 21 = 14.78%, to zestawienie tego wyniku z wynikiem ostatniego badania wykazuje, jak znacznie rozszerzenie się gruźlicy w tej oborze w ciągu 14 miesięcy zmniejszyło. — Ostatni wynik badania, natychmiastowe usunięcie sztuk chorych i podejrzaných i wprowadzenie daleko idących środków ochronnych, stawia dziś tę oborę na pierwszym miejscu między oborami pełnej krwi Simmenthal w kraju, która ze względu na imponującą liczbę sztuk, w skład jej wchodzących, znakomity kierunek hodowlany, od szeregu lat umiejętnie prowadzony, ze względu na wyborne ujednostajnienie właściwego typu drogą roztropnej selekcji, a co najważniejsza ze względu na bardzo dobry stan zdrowia, może zasilać inne obory w kraju i zagranicą materiałem hodowlanym pierwszorzęduj wartości.

II. Obory pół krwi Simmenthal.

W ciągu roku 1902 zbadałem w 4 oborach bydła rogatego pół krwi Simmenthal 4 buhaje, 109 krów, 72 jałówek, 12 buhajów, 56 wołów; razem 254 sztuk.

Z tych uznałem za chore: 1 jałóvkę = 1.39% i 1 wołu = 1.78%; razem 2 sztuki = 0.78%; za podejrzone: 3 krowy = 2.75%, 6 jałówek = 8.33% i 1 wołu = 1.78%; razem 10 sztuk = 3.93%, za lekko podejrzone: 4 krowy = 3.67%, 1 jałóvkę = 1.39%, 1 buhajka = 7.69%; razem 6 sztuk = 2.36%.

Ogółem z 254 sztuk bydła rogatego uznałem za chore na gruźlicę lub o tę chorobę podejrzone 18 sztuk = 7.07%.

Z zestawienia powyższego wyniku, osiągniętego w roku 1902, z wynikiem badania, dokonanego w oborach pół krwi Simmenthal w roku 1901, okazuje się, że rozszerzenie się gruźlicy między bydłem do tej obory należącym obniżyło się procentowo bardzo znacznie. Gdy bowiem z końcem roku 1900 wynik badania bydła pół krwi Simmenthal wykazał 23.13%, zaś z końcem roku 1901 nawet 26.63% sztuk gruźliczych, to wynik ostatni wykazał niżkę o 19.67%(!) mimo że między zwyż wykazanymi oborami były 3 obory po pierwszy raz badane, a tylko jedna obora była badana po raz trzeci.

Szczegółowe wyniki badania w oborach pół krwi Simmenthal w r. 1902 przeżenienie badanych były następujące:

1. Obora l. p. 4., prywatna składała się w czasie badania z 3 buhai, 22 krów, 25 jałówek, 39 wołów; razem z 88 sztuk.

Z tych uznałem za chore: 1 jałóvkę, 1 wołu; razem 2 sztuki = 2.27%; za podejrzone: 1 krowę, 3 jałóvkę, 1 wołu; razem 5 sztuk = 5.68%. Ogółem znalazłem w tej oborze dotkniętych gruźlicą lub o tę chorobę podejranych 7 sztuk = 7.95%.

Gdy z tych 7 sztuk zostały 2 sztuki zabite do próbnej sekcji zaś 5 sztuk innych sprzedano natychmiast na rzeź, gdy wreszcie po wyprowadzeniu sztuk chorych i podejranych, desinfekcyja stajni została należycie wykonana, można przypuszczać, że obora ta przy następnym badaniu okaże się wolną od gruźlicy.

2. Obora l. p. 6., prywatna po raz pierwszy badana w maju 1902 roku. Stan bydła w czasie badania: 1 buhaj, 40 krów, 14 jałówek, 1 buhajek; razem 56 sztuk.

Z tych uznałem tylko jako lekko podejrzone: 4 krowy = 10.0% i 1 jałóvkę = 7.14%. Ogółem 5 sztuk lekko podejranych = 8.92%. Sztuki te zostały natychmiast odosoknione do dalszej obserwacji.

3. Obora l. p. 12., zarodowa, była badana razem z oborą zarodową pełnej krwi Simmenthal, wykazaną pod l. p. 11. Stan bydła podczas badania: 1 buhaj, 29 krów, 25 jałówek, 8 buhajów, 17 wołów; razem 80 sztuk.

Z tych uznałem za podejrzaną 1 jałóvkę = 1.25% i za lekko podejrzanego 1 buhajka = 1.25%; razem podejranych tylko o gruźlicę 2 sztuki = 2.5%.

4. Obora l. p. 15., zarodowa, była badana razem z oborą zarodową pełnej krwi Simmenthal, wykazaną pod l. p. 14 po raz trzeci. Stan bydła podczas badania: 18 krów, 8 jałówek, 4 buhajki; razem 30 sztuk.

Z tych uznałem tylko za podejrzone 2 krowy i 2 jałóvkę; razem 4 sztuki = 13.3%.

Zestawienie tego wyniku z wynikami badań poprzednich wykazuje bardzo znaczne zmniejszenia się rozmiarów gruźlicy w tej oborze. Gdy bowiem przy pierwszym jej badaniu w roku 1900 znalazłem 61.5% a przy drugim dokonanym w roku 1901 sprawdziłem jeszcze 24.42% sztuk gruźliczych, to redukcya tych cyfr na 13.3% dowodzi, że akcyja tępienia gruźlicy w tej oborze po upływie 2 lat zrobiła znaczne postępy i rokuje na przyszłość, że obora ta zostanie zupełnie z gruźlicy oczyszczoną tem więcej że postęp w tym kierunku jeszcze wydatniejszy okazał się w oborze pełnej krwi Simmenthal, razem z nią umieszczonej. Muszę jeszcze zaznaczyć, że ostatni wynik 13.3% procent sztuk podejranych o gruźlicę jest właściwie o połowę mniejszy i wynosi tylko 6.65%, gdyż między 4 wykazanymi sztukami było tylko 2 sztuki, które w przedostatnim badaniu uznane były na zdrowe i jako takie w oborze zostały, drugie dwie zaś należały do sztuk już po badaniu w roku 1901 nabytych i do obory świeżo włączonych.

Zebrawszy ogólne wyniki dokonanych badań w oborach pół krwi Simmenthal zarówno dwa i trzykrotnie badanych, jak i takich, które dopiero raz jeden badaniom poddane były przychodzimy do przekonania, że rozmiary gruźlicy między bydlę pół krwi Simmenthalskiem są w stosunku do rozmiarów tej choroby u bydła innych ras w kraju naszym napotykanym, bardzo małe, co by nie tylko wskazywało na jego większą względem gruźlicy odporność, ile że bydło to znajduje u nas dla siebie dobre warunki bytu. Z tego też powodu powinniśmy dążyć wszelkimi siłami do pomnażania bydła pół krwi Simmenthal w kraju tak by ono zajęło niepodzielne te wszystkie jego przestrzenie, które mu zapewniają dostateczne warunki rozwoju.

III. Obory pełnej i pół krwi Oldenburg.

W 3 oborach bydła oldenburskiego zbadalem ogółem: 5 buhai, 122 krów, 94 jałówek, 19 buhajków, 2 woły; razem 248 sztuk bydła rogatego.

Z tych uznałem za chore: 3 krowy = 2·34% i 4 jałówki = 4·25%; razem 7 sztuk = 2·82% — Za podejrzone: 5 krów = 3·9% i 5 jałówek = 5·32%; razem 10 sztuk = 4·03% — za lekko podejrzone: 1 jałóvkę = 1·06% i 2 buhajki = 10·52%; razem 3 sztuki = 1·21%.

Ogółem z 248 sztuk badanych uznałem za chore na gruźlicę i o tę chorobę podejrzone 20 sztuk = 8·06.

Porównując wynik powyższy z wynikiem osiągniętym w roku poprzednim, obliczonym na 34·51% sztuk gruźliczych, przychodzimy do przekonania, że rozszerzenie się gruźlicy w oborach bydła oldenburskiego w roku 1902 badanych uległo redukcji o 26·45% z czego wnioskować można, że dotychczasowa akcja tępienia gruźlicy i w oborach bydła oldenburskiego poczyniła znaczne postępy. Wprawdzie na obniżenie procentowe ilości sztuk gruźliczych w oborach oldenburskich w r. 1902 w płynął znakomity wynik (4·9%) osiągnięty w jednej oborze, pierwszy raz badanej, mimo tego bardzo małe rozmiary gruźlicy, jakie wykazało badanie w 2 innych oborach, już po raz trzeci badanych pozwalają mieć nadzieję, że obory oldenburskie, które w ciągu dotychczasowej akcji od zagłady uratowane zostały, staną się w niedalekiej przyszłości od gruźlicy wolnemi.

1. Obora l. p. 7. złożona w $\frac{1}{3}$ części ze sztuk pełnej krwi a w $\frac{2}{3}$ ze sztuk pół krwi Oldenburg była w r. 1902 po raz trzeci badaną przezemnie. Stan bydła podczas badania był następujący: 1 buhaj, 39 krów 11 jałówek, 7 buhajków; razem razem 58 sztuk.

Z tych uznałem za chorą 1 krowę = 1·72%, za podejrzone 3 jałówki = 5·17% i za lekko podejrzanego 1 buhajka = 1·72%.

Ogółem sztuk chorych na gruźlicę lub o tę chorobę podejrzanym znalazłem w tej oborze 5 sztuk = 8·61%.

2. Obora l. p. 8., prywatna, badana pierwszy raz przy stanie bydła złożonym z 1 buhai, 50 krów, 47 jałówek, 2 buhajków i 2 wołów; razem 103 sztuk.

Z tych uznałem za chore 2 krowy = 1·96%, za podejrzaną 1 jałóvkę = 0·98%, za lekko podejrzaną 1 jałóvkę i 1 buhajka: razem 2 sztuki = 1·96%.

Ogółem sztuk chorych i podejrzanym znalazłem 5 = 4·9%.

Obora ta po usunięciu sztuk wybrakowanych, ze względu na znakomity wynik badania została przedstawioną do zaliczenia jej między obory zarodowe pół krwi Oldenburg.

3. Obora l. p. 13., zarodowa, złożona w mniejszej części ze sztuk pełnej krwi, w przeważnej zaś ze sztuk pół krwi, jednak wysoko uszlachetnionych, była badana w r. 1902. po trzeci raz przy następującym stanie bydła: 2 buhaje, 39 krów, 36 jałówek, 10 buhajków; razem 87 sztuk.

Z tych uznałem za chore 4 krowy = 4·6%, za podejrzone 5 krów i 1 jałóvkę; razem 6 sztuk = 6·9%.

Ogółem chorych i podejrzanym znalazłem 10 sztuk = 11·5%.

IV. Obory bydła ras mieszanych.

W roku 1902. zbadałem 4 obory bydła rogatego ras mieszanych, z których 3 większe stanowiły każda dla siebie odrębną oborę, a jedna tylko tworzyła uzupełnienie stanu bydła dwóch obór zarodowych, z którymi była równocześnie badana.

Stan ogólny bydła zestawiony w czasie badania tych obór był: 10 buhai, 365 krów, 198 jałówek, 2 buhajki, 10 wołów; razem 585 sztuk bydła rogatego.

Z tych uznałem za chore: 1 buhaja = 10·—%, 74 krów = 20·27%, 30 jałówek = 14·19% i 2 woły = 20·—%; razem 107 sztuk = 18·29%; za podejrzane: 1 buhaja = 10·—%, 18 krów = 4·65%, 8 jałówek = 4·04%; razem 27 sztuk = 4·61%; za lekko podejrzane: 12 krów = 3·28%, 11 jałówek = 5·55%; razem 23 sztuk = 3·93%.

Ogółem sztuk chorych na gruźlicę lub o tę chorobę podejrzanych znalazłem 157 sztuk = 26·83%.

Szczegółowe wyniki w tych oborach były następujące:

1. Obora l. p. 2, prywatna, złożona przeważnie z bydła ras nizinnych (holenderskiej i oldenburskiej krzyżowanej) badana pierwszy raz przy stanie bydła: 3 buhaje, 83 krów, 37 jałówek; razem 123 sztuk.

Z tych uznałem za chore: 1 buhaja, 41 krów, 11 jałówek; razem 52 sztuk = 43·08% — za podejrzane: 3 krowy, 2 jałówki; razem 5 sztuk = 4·06% — za lekko podejrzane: 6 krów, 2 jałówki; razem 8 sztuk = 6·5%. Ogółem chorych i podejrzanych o gruźlicę 66 sztuk = 53·64%.

Wedle zebranych wywiadów gruźlica grasuje w tej oborze oddawna, a dla jej ograniczenia dotychczas nie nierobiono, usuwając jedynie sztuki wybitnie chore, gdy stawały się w skutek swej choroby zupełnie nieproduktywnymi.

2. Obora l. p. 3, prywatna, złożona w połowie z bydła górskiego (Szwyc) w drugiej połowie z bydła nizinnego (rasy oldenburskiej) była pierwszy raz badana. W oborze tej badałem 1 buhaja, 42 krów, 26 jałówek; razem 69 sztuk.

Z tych uznałem za chore: 22 krów i 13 jałówek; razem 35 sztuk = 50·62% — za podejrzane: 3 krowy i 2 jałówki; razem 5 sztuk = 8·69% — za lekko podejrzane: 1 krowę i 2 jałówki; razem 3 sztuki = 4·34%. Ogółem chorych i podejrzanych sztuk znalazłem 44 sztuk = 63·75%.

Obora ta znajdująca się w gospodarstwie podmiejskiem oddaje wszystko mleko, w stanie świeżym, stałym miejskim odbiorcom, mimo tego najprawdopodobniej pozostała niezbrakowana, gdyż na doraźną wymianę sztuk gruźliczych na sztuki zdrowe warunki gospodarstwa tego niepozwalają.

3. Obora l. p. 5, prywatna, rozmieszczona na kilku folwarkach, należących do jednego większego majątku złożona z bydła typu górskiego, głównie rasy Szwyc, które w tym majątku przez jakiś czas było w czystej krwi hodowane, w mniejszej zaś części z bydła pół krwi Simmenthal, którego chów ostatnimi czasy w tym majątku wprowadzono z zamiarem powolnego eliminowania bydła rasy Szwyc, wreszcie z niewielkiej ilości sztuk do typu innych ras zaliczyć się dających, które jako żywe świadki zmiany kierunku hodowlanego w tym gospodarstwie z dawniejszych czasów pozostały. W każdym razie w całym stanie bydła przewagę mają Szwycy, między którymi jest przeważna ilość sztuk tak ustalonego typu, że mogłyby dać podstawę do utworzenia pięknej obory bydła szwyckiego, tem więcej, że w tej oborze na bardzo niski zresztą procent sztuk gruźliczych, złożyły się przeważnie sztuki simentalskie a w najmniejszej części szwyckie.

Stan ogólny bydła na wszystkich folwarkach razem, gdzie badanie przeprowadziłem był następujący: 6 buhai, 213 krów, 124 jałówek; razem 343 sztuk.

Z tych uznałem za chore: 8 krów, 4 jałówki; razem 12 sztuk = 3·49% — za podejrzane: 10 krów, 3 jałówki; razem 13 sztuk = 3·79% — za lekko podejrzane: 2 krowy, 7 jałówek; razem 9 sztuk = 2·62%. Ogółem między 343 sztukami badanymi znalazłem chorych na gruźlicę lub o tę chorobę podejrzanych 34 sztuk = 9·9%, które natychmiast odosobniono od sztuk zdrowych.

4. Obora l. p. 16, prywatna, stanowiąca uzupełnienie stanu bydła dwóch obór zarodowych pełnej i pół krwi Simmenthal i razem z niemi trzeci raz badana, złożona ze sztuk bydła rozmaitego tymu z przewagą nizinnego, między którymi zbadałem 27 krów, 11 jałówek, 2 buhajki, 10 wołów; razem 50 sztuk.

Z tych uznałem za chore: 3 krowy, 2 jałówki, 2 woły; razem 7 sztuk = 14·—⁰/₁₀₀, za podejrzone: 2 krowy, 1 jałówkę; razem 3 sztuki = 6·—⁰/₁₀₀ — za lekko podejrzone 3 krowy = 6·—⁰/₁₀₀. Ogółem znalazłem chorych na gruźlicę i o tę chorobę podejrzanych 13 sztuk = 26·—⁰/₁₀₀.

Powyższego wyniku nie zestawiam porównawczo z wynikami otrzymanymi w latach poprzednich, gdyż w stanie bydła tej obory przy ostatniem badaniu znalazłem kilkanaście sztuk świeżo wprowadzonych a zatem w tej oborze pierwszy raz badanych.

Zestawienie ogólne.

W ciągu roku 1902 zbadałem w 17 oborach 29 buhai, 767 krów, 526 jałówek, 80 buhajków, 70 wołów; razem 1,472 sztuk bydła rogatego t. j. o 287 sztuk więcej, jak w roku poprzednim.

Z 1.472 sztuk badanych uznałem za:

a) C h o r e:

buhajów	sztuk	1	=	3.44 ⁰ / ₁₀₀	} = 150 sztuk = 10.1%
krów	"	92	=	11.98 ⁰ / ₁₀₀	
jałówek	"	52	=	9.88 ⁰ / ₁₀₀	
buhajków	"	1	=	1.25 ⁰ / ₁₀₀	
wołów	"	4	=	5.71 ⁰ / ₁₀₀	

b) P o d e j r z a n e:

buhajów	sztuk	1	=	3.44 ⁰ / ₁₀₀	} = 62 sztuk = 4.21%
krów	"	37	=	4.82 ⁰ / ₁₀₀	
jałówek	"	23	=	4.37 ⁰ / ₁₀₀	
buhajków	"	—	=	— ⁰ / ₁₀₀	
wołów	"	1	=	1.43 ⁰ / ₁₀₀	

c) L e k k o p o d e j r z a n e:

buhajów	sztuk	—	=	— ⁰ / ₁₀₀	} = 43 sztuk = 2.92%
krów	"	19	=	2.47 ⁰ / ₁₀₀	
jałówek	"	16	=	3.04 ⁰ / ₁₀₀	
buhajków	"	7	=	8.75 ⁰ / ₁₀₀	
wołów	"	1	=	1.43 ⁰ / ₁₀₀	

Ogółem uznałem za chore, podejrzane i lekko podejrzane o gruźlicę:

buhajów	sztuk	2 =	6·89%	} = 255 sztuk = 17·15%
krów	"	148 =	19·29%	
jałówek	"	91 =	17·30%	
buhajków	"	8 =	10·—%	
wołów	"	6 =	8·57%	

Porównanie wyników rozpoznawczych badań na gruźlicę u bydła rogatego, osiągniętych w latach poprzednich, z ogólnym wynikiem tychże z roku 1902 uwidacznia, że nawet przy dotychczasowej akcyi tępienia gruźlicy bydła rogatego, prowadzonej przez niespełna 4 lata w bardzo szczupłych rozmiarach, rozszerzanie się tej choroby, nie tylko się nie wzmacnia ale owszem wydatnie maleje.

Gdy bowiem po koniecu roku 1900 między zbadaniem bydłem, w ilości 1.500 sztuk, znalazłem dotkniętych gruźlicą 401 sztuk = 26 73%, a w roku 1901 między 1,185 sztukami wykryłem 374 sztuk chorych na gruźlicę lub o tę chorobę podejrzanych t. j. 31·56% z ogólnej ilości sztuk w tym roku zbadanych, to w roku 1902 znalazłem między 1.472 sztukami tylko 255 sztuk gruźliczych t. j. 17·25%, co stanowi wydatną redukcję o 14·31%.

Na tą właśnie redukcję rozmiarów gruźlicy wpłynęło głównie zmniejszenie się jej rozszerzenia w oborach powtórnie lub po raz trzeci badanych, oraz sprawdzenie w kilku oborach, dopiero pierwszy raz badanych, bardzo małego jej rozszerzenia się, co właśnie pozwala przypuszczać, że w naszym kraju znalazłoby się jeszcze poważną liczbę obór takich, których gruźlica nieopanowała lub nawet wcale do nich nie dotarła. Przypuszczenie to wspiera jeszcze ten fakt, że małe rozmiary gruźlicy przy pierwszym badaniu napotkalem w oborach prywatnych, skompletowanych ze sztuk w kraju urodzonych i wychowanych.

W 17 oborach, które zbadałem w ciągu roku 1902 natrafiłem, zwłaszcza w oborach prywatnych, na taką różnorodność ras i typów bydła rogatego, jakiej nie dostrzegałem przy badaniach w latach poprzednich. Gdy obok tego w ogólnej liczbie sztuk w roku tym zbadanych, przeważały ilością sztuki od dawna wyłącznie w kraju wyprodukowane z materiału hodowlanego tutejszego, a nie importowanego, można owe 1472 sztuk różnorodnego bydła, zbadanego w różnych okolicach kraju, uważać za próbkę wziętą z ogólnego stanu bydła rogatego, w całym kraju rozmieszczonego i na tej podstawie choć w przybliżeniu oznaczyć rozmiary gruźlicy u bydła rogatego w Galicyi na 17% do 20%. Do tego samego wniosku przyszedłem po zestawieniu wyników badania, przeprowadzonego przezemnie w ciągu dotychczasowej akcyi tępienia gruźlicy w ośmdziesięciu kilku oborach bydła rogatego, do różnych ras i zawodów należącego, rozmieszczonych w różnych okolicach naszego kraju i utrzymywanych w mniej lub więcej korzystnych warunkach klimatycznych, terytorjalnych i gospodarskich. Wynikiem ogólnym zbadania przezemnie w ciągu ostatnich czterech lat przeszło 4½ tysiąca sztuk jestto przeświadczenie, że w ogólnym stanie bydła rogatego w Galicyi nie znajdzie się więcej, jak około 20% sztuk gruźliczych.

Przyjmując 20% sztuk gruźliczych w ogólnej ilości bydła rogatego w naszym kraju za cyfrę zasadniczą do snucia dalszych wniosków i przewidywań w akcyi tępienia gruźlicy u bydła rogatego u nas, możemy z pełną otuchą i pewną nadzieją osiągnięcia dobrych wyników akcyę tę nie tylko skutecznie dalej prowadzić, ale rozwinać ją w możliwie najszerszych granicach, bo dotychczas sprawdzone rozmiary gruźlicy u bydła rogatego w naszym kraju, są w stosunku do rozmiarów jej w innych krajach środkowej Europy tak małe, że nie tylko jej rozszerzanie dalsze powstrzymać ale i tępić ją ze skutkiem możemy systemem dotychczasowym, dostatecznie u nas wypróbowanym, który w okresie dotychczasowych prób dał w naszych warunkach wprost zdumiewająco wydatne wyniki n. b. przy badaniach przeprowadzanych z najdalej idącą skrupulatnością techniczną i ścisłością naukową.

W innych krajach europejskich, a zwłaszcza (wedle zestawień prof. Ostertaga) w krajach niemieckich rozmiary gruźlicy między tamtejszem bydłem są tak wielkie, (70 do 80%), że w obec nich, stają hodowcy wprost bezradni, jak wobec bliskiego widma ruiny, dla oddalenia, a przynajmniej ograniczenia której dziś niedostatecznym

jest dotychczasowy system, ale tylko tam i wobec tamtejszych warunków gospodarskich, a zwłaszcza w obec trzy lub czterokrotnie większych rozmiarów gruźlicy.

U nas inaczej! My możemy jeszcze szereg lat prowadzić skuteczną walkę z gruźlicą u bydła rogatego w naszym kraju dotychczasową bronią, śledząc pilnie wszelkie na tem polu odkrycia, które nam lepszą broń od dotychczasowej podadzą. W każdym razie korzystniej jest w raz rozpoczętej skutecznie akcji nie ustawać, aniżeli beczynnie i bezradnie wyczekiwać na możliwie lepsze, ale jeszcze niewypробowane nowe środki.

W Suchodole, koło Krosna, w maju 1903.

Wyniki badań rozpo- połączonych z próbnym szczepieniem tuberkuliny u bydła rogatego Wydziału krajowego w roku 1902 przez Teofila

Liczba porządkowa	Rodzaj obory i rasa bydła	Stan bydła badanego w oborze					Z t y c h								
							chore					po-			
		buhaje	krowy	jałówki	buhajki	woły	Razem sztnk	buhaje	krowy	jałówki	buhajki	woły	Razem	buhaje	krowy
1	Zarodowa pełnej krwi Simmenthal	1	11	15	5	—	32	—	1	1	—	—	2	—	—
2	Prywatna mieszanej krwi przeważnie ras nizin.	3	83	37	—	—	123	1	41	11	—	—	53	—	3
3	Prywatna krwi mieszanej, część Szwyc, część Oldenburg	1	42	26	—	—	69	—	22	13	—	—	35	1	3
4	Prywatna pół krwi Simmenthal	2	22	25	—	39	88	—	—	1	—	1	2	—	1
5	Prywatna przeważnie złożona z Szwyc i Simmenthal	6	213	124	—	—	343	—	8	4	—	—	12	—	10
6	Prywatna pół krwi Simmenthal	1	40	14	1	—	56	—	—	—	—	—	—	—	—
7	Zarodowa pełnej i pół krwi Oldenburg	1	39	11	7	—	58	—	1	—	—	—	1	—	—
8	Prywatna pół krwi Oldenburg	2	50	47	2	2	103	—	2	—	—	—	2	—	—

znawczych na gruźlicę

w oborach zarodowych i prywatnych, wykonanych z polecenia Sochaniewicza, kraj. nauczyciela weterynaryi.

u z n a ł e m z a										Ogółem sztuk chorych, podejrz. i lekko podejrz.	W procentach				Który raz obora badana
dejrzane				lekko podejrzane							chore	podejrzane	lekko podejrzane	Ogółem	
jałówki	buhajki	woły	Razem	buhaje	krowy	jałówki	buhajki	woły	Razem						
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	6·25	—	—	6·25	1szy
2	—	—	5	—	6	2	—	—	8	66	43·08	4·06	6·50	53·64	1szy
2	—	—	6	—	1	2	—	—	3	44	50·72	8·69	4·34	63·75	1szy
3	—	1	5	—	—	—	—	—	—	7	2·27	5·68	—	7·95	1szy
3	—	—	13	—	2	7	—	—	9	34	3·49	3·79	2·62	9·90	1szy
—	—	—	—	—	4	1	—	—	5	5	—	—	8·92	8·92	1szy
3	—	—	3	—	—	—	1	—	1	5	1·72	5·17	1·72	8·61	3ci
1	—	—	1	—	—	1	1	—	2	5	1·96	0·98	1·96	4·90	1szy

Liczba porządkowa	Rodzaj obory i rasa bydła	Stan bydła badanego w oborze						Z t y c h							
								chore						po-	
		buhaje	krowy	jałówki	buhajki	woły	Razem sztuk	buhaje	krowy	jałówki	buhajki	woły	Razem	buhaje	krowy
9	Zarodowa pełnej krwi Simmenthal	1	25	28	10	2	66	—	3	4	—	1	8	—	6
10	Zarodowa pełnej krwi Simmenthal	2	48	36	6	—	92	—	10	6	—	—	16	—	5
11	Zarodowa pełnej krwi Simmenthal	2	11	13	4	—	30	—	—	2	—	—	2	—	—
12	Zarodowa pół krwi Simmenthal	1	29	25	8	17	80	—	—	—	—	—	—	—	—
13	Zarodowa pełnej i pół krwi Oldenburg	2	39	36	10	—	87	—	—	4	—	—	4	—	5
14	Zarodowa pełnej krwi Simmenthal	1	11	12	3	—	27	—	1	1	—	—	2	—	—
15	Zarodowa pół krwi Simmenthal	—	18	8	4	—	30	—	—	—	—	—	—	—	2
16	Prywatna krwi mięszanej	—	27	11	2	10	50	—	3	2	—	2	7	—	2
17	Zarodowa pełnej krwi Simmenthal	3	59	58	18	—	138	—	—	3	1	—	4	—	—
	Ogółem	29	767	526	80	70	1.472	1	92	52	1	4	150	1	37
	W procentach							3.44	11.98	9.88	1.25	5.71	10.1	3.44	4.82

u z n a ł e m z a										Ogółem sztuk chorych, podejrz. i lekko podejrz.	W procentach				Który raz obora badana
dejrzane				lekko podejrzane							chore	podejrzane	lekko podejrzane	Ogółem	
jałówki	buhajki	woły	Razem	buhaje	krowy	jałówki	buhajki	woły	Razem						
3	—	—	9	—	—	2	2	1	5	22	12·12	13·54	7·67	33·33	2gi
—	—	—	5	—	3	—	1	—	4	25	17·39	5·43	4·34	27·17	2gi
—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	3	6·60	—	3·33	10·—	1szy
1	—	—	1	—	—	—	1	—	1	2	—	1·25	1·25	2·50	1szy
1	—	—	6	—	—	—	—	—	—	10	4·60	6·90	—	11·50	3ci
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	7·40	—	—	7·40	3ci
2	—	—	4	—	—	—	—	—	—	4	—	13·3	—	13·3	3ci
1	—	—	3	—	3	—	—	—	3	13	14·—	6·—	6·—	26·—	3ci
1	—	—	1	—	—	1	—	—	1	6	2·89	0·72	0·72	4·34	3ci
23	—	1	62	—	19	16	7	1	43	255	Ogółem 255 sztuk = 17·25%				
4·37	—	1·43	4·21	—	2·47	3·04	8·75	1·43	2·92	17·25					

I. Obory pełnej krwi

Liczba porządkowa	Stan bydła badanego w oborze						Z t y c h							
							chore					po-		
	buhaje	krowy	jałówki	buhajki	woły	Razem sztuk	buhaje	krowy	jałówki	buhajki	woły	Razem	buhaje	krowy
1	1	11	15	5	—	32	—	1	1	—	—	2	—	—
2	1	25	28	10	2	66	—	3	4	—	1	8	—	6
3	2	48	36	6	—	92	—	10	6	—	—	16	—	5
4	2	11	13	4	—	30	—	—	2	—	—	2	—	—
5	1	11	12	3	—	27	—	1	1	—	—	2	—	—
6	3	59	58	18	—	138	—	—	3	1	—	4	—	—
Ogółem	10	165	162	46	2	385	—	15	17	1	1	34	—	11
W procentach							—	9.09	10.49	2.17	50.00	8.83	—	6.66

II. Obory pół krwi

Liczba porządkowa	Stan bydła badanego w oborze						Z t y c h							
							chore					po-		
	buhaje	krowy	jałówki	buhajki	woły	Razem sztuk	buhaje	krowy	jałówki	buhajki	woły	Razem	buhaje	krowy
1	2	22	25	—	39	88	—	—	1	—	1	2	—	1
2	1	40	14	1	—	56	—	—	—	—	—	—	—	—
3	1	29	25	8	17	80	—	—	—	—	—	—	—	—
4	—	18	8	4	—	30	—	—	—	—	—	—	—	2
Ogółem	4	109	72	13	56	254	—	—	1	—	1	2	—	3
W procentach							—	—	1.39	—	1.78	0.78	—	2.75

Simmenthal.

u z n a ł e m z a										Ogółem sztuk chorych, podejrz. i lekko podejrz.	W procentach				Który raz obora badana
dejrzane				lekko podejrzane							chore	podejrzane	lekko podejrzane	Ogółem	
jałówki	buhajki	woly	Razem	buhaje	krowy	jałówki	buhajki	woly	Razem						
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	6·25	—	—	6·25	1szy
3	—	—	9	—	—	2	2	1	5	22	12·12	13·54	7·67	33·33	2gi
—	—	—	5	—	3	—	1	—	4	25	17·39	5·43	4·34	27·17	2gi
—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	3	6·36	—	3·33	10·—	1szy
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	7·4	—	—	7·4	3ci
1	—	—	1	—	—	1	—	—	1	6	2·89	0·72	0·72	4·34	3ci
4	—	—	15	—	3	3	4	1	11	60	8·83	3·89	2·85	15·58	
2·46	—	—	3·89	—	1·82	1·85	8·69	50·—	2·85	15·58	W procentach				

Simmenthal.

u z n a ł e m z a										Ogółem sztuk chorych, podejrz. i lekko podejrz.	W procentach				Który raz obora badana
dejrzane				lekko podejrzane							chore	podejrzane	lekko podejrzane	Ogółem	
jałówki	buhajki	woly	Razem	buhaje	krowy	jałówki	buhajki	woly	Razem						
3	—	1	5	—	—	—	—	—	—	7	2·27	5·68	—	7·95	1szy
—	—	—	—	—	4	1	—	—	5	5	—	—	8·92	8·92	1szy
1	—	—	1	—	—	—	1	—	1	2	—	1·25	1·25	2·5	1szy
2	—	—	4	—	—	—	—	—	—	4	—	13·3	—	13·3	3ci
6	—	1	10	—	4	1	1	—	6	18	0·78	3·93	2·36	7·07	
8·33	—	1·78	3·93	—	3·67	1·39	7·69	—	2·36	7·07	W procentach				

III. Obory pełnej i pół

Liczba porządkowa	Stan bydła badanego w oborze						Z t y c h							
	buhaje	krowy	jałówki	buhajki	woły	Razem sztuk	chore					po-		
							buhaje	krowy	jałówki	buhajki	woły	Razem	buhaje	krowy
1	1	39	11	7	—	58	—	1	—	—	—	1	—	—
2	2	50	47	2	2	103	—	2	—	—	—	2	—	—
3	2	39	36	10	—	87	—	—	4	—	—	4	—	5
Ogółem	5	128	94	19	2	248	—	3	4	—	—	7	—	5
W procentach							—	2·34	4·25	—	—	2·82	—	3·9

IV. Obory bydła

Liczba porządkowa	Stan bydła badanego w oborze						Z t y c h							
	buhaje	krowy	jałówki	buhajki	woły	Razem sztuk	chore					po-		
							buhaje	krowy	jałówki	buhajki	woły	Razem	buhaje	krowy
1	3	83	37	—	—	123	1	41	11	—	—	53	—	3
2	1	42	26	—	—	69	—	22	13	—	—	35	1	3
3	6	213	124	—	—	343	—	8	4	—	—	12	—	10
4	—	27	11	2	10	50	—	3	2	—	2	7	—	2
Ogółem	10	365	198	2	10	585	1	74	30	—	2	107	1	18
W procentach							10·—	20·27	15·19	—	20·—	18·29	10·—	4·65

krwi Oldenburg.

u z n a ł e m z a											W procentach				Który raz obora badana
dejrzane				lekko podejrzane							Ogółem sztuk chorych, podejrz. i lekko podejrz.	chore	podejrzane	lekko podejrzane	
jałówki	buhajki	woły	Razem	buhaje	krowy	jałówki	buhajki	woły	Razem						
3	—	—	3	—	—	—	1	—	1	5	1·72	5·17	1·72	8·61	3ci
1	—	—	1	—	—	1	1	—	2	5	1·96	0·98	1·86	4·9	1szy
1	—	—	6	—	—	—	—	—	—	10	4·6	6·9	—	11·5	3ci
5	—	—	10	—	—	1	2	—	3	20	2·82	4·03	1·21	8·06	
5·32	—	—	4·03	—	—	1·06	10·52	—	1·21	8·06	W procentach				

ras mieszanych.

u z n a ł e m z a											W procentach				Który raz obora badana
dejrzane				lekko podejrzane							Ogółem sztuk chorych, podejrz. i lekko podejrz.	chore	podejrzane	lekko podejrzane	
jałówki	buhajki	woły	Razem	buhaje	krowy	jałówki	buhajki	woły	Razem						
2	—	—	5	—	6	2	—	—	8	66	43·08	4·06	6·5	53·64	1szy
2	—	—	8	—	1	2	—	—	3	44	50·72	8·69	4·34	63·76	1szy
3	—	—	13	—	2	7	—	—	9	34	3·49	3·79	2·62	9·9	1szy
1	—	—	3	—	3	—	—	—	3	13	14·—	6·—	6·—	26·—	3ci
8	—	—	27	—	12	11	—	—	23	157	18·29	4·61	3·93	26·83	
4·04	—	—	4·61	—	3·28	5·55	—	—	3·93	26·83	W procentach				

